

Lubuskie Aktualności Rolnicze

Bez azotu nie ma plonu – str. 12

Wybory na miarę przetrwania – str. 24

Dopłaty do rolnictwa ekologicznego – str. 30

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku
organizuje i zaprasza na

WIOSENNE TARGI ROLNICZE GLISNO 2024

WYSTAWY
KIERMASZE
WYSTĘPY

ZYWNOSĆ
TRADYCYJNA
I REGIONALNA

PREZENTACJE
ZWIERZĄT

DORADZTWO
MECHANIZACJA
OGRODNICTWO

GLISNO

18-19 maja 2024 r.
godz. 9⁰⁰-17⁰⁰

Lubuskie Aktualności Rolnicze nr 3/2024

WYDAWCA:

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
w Kalsku

Nadzór redakcyjny:
Jacek Stefanowicz

RADA REDAKCYJNA:

Redaktor Techniczny:
Dariusz Golczyk

Redaktorzy Merytoryczni:
Iwona Kupińska,
Tomasz Sakowicz, Piotr Tyliczszak

ADRES REDAKCJI:

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
Kalsk 91, 66-100 Sulechów, woj. lubuskie
tel. 68 385 20 91, e-mail: redakcja@lodr.pl
NIP: 927-16-03-749

KONTO:

Bank Gospodarstwa Krajowego
Oddział w Zielonej Górze
24 1130 1222 0030 2053 4720 0004

ZDJĘCIE NA OKŁADCE:

Jacek Stefanowicz

PROJEKT OKŁADKI i GAZETY,
SKŁAD KOMPUTEROWY:
Dariusz Golczyk

PRZYJMOWANIE OGŁOSZEŃ I REKLAM

tel. 68 385 20 91 lub 515 091 329
e-mail: redakcja@lodr.pl

Ogłoszenia drobne zamieszczamy bezpłatnie.
Przedsiębiorstwa i firmy płacą zgodnie
z cennikiem dostępnym w Redakcji oraz
na stronie internetowej: www.lodr.pl

PRENUMERATA:

Prenumeratę można zamówić bezpośrednio
w Redakcji –
tel. 68 385 20 91 lub 515 091 329
e-mail: redakcja@lodr.pl

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo redagowania nadesłanych tekstów i nie odpowiada za treść zamieszczonych reklam. Wydawca ma prawo odmówić zamieszczenia ogłoszenia i reklamy, jeżeli ich treść lub forma są sprzeczne z linią programową bądź charakterem pisma oraz interesem wydawnictwa LODR. Serwis fotograficzny własny, Freepik i wolne media.

Oddano do druku 29 lutego 2024 r.

DRUK:

Drukarnia TOP DRUK w Łomży

NAKLAD: 1000 egz.

CENA: 7,00 zł

Szanowni Rolnicy, Czytelnicy, Przyjaciele i Mieszkańcy wsi!

Mam ogromną przyjemność przekazać w Państwa ręce najnowszy, marcowy numer Lubuskich Aktualności Rolniczych. Jego wydanie zbiega się z kilkoma bardzo ważnymi wydarzeniami dla każdego lubuskiego Rolnika. Już za kilka dni zostanie uruchomiony przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa kolejny nabór wniosków o płatności bezpośrednie. Jak co roku wnioski należy wysłać wyłącznie elektronicznie, za pośrednictwem aplikacji eWniosekPlus, do której logowanie następuje poprzez Platformę Usług Elektronicznych (PUE) dostępną z poziomu strony internetowej Agencji. Rolą doradców jest wszechstronna pomoc w przygotowaniu oraz wypełnieniu wniosku wraz z niezbędnymi załącznikami, natomiast samo dostarczenie wniosku do Agencji, zgodnie z zasadą zastosowania formy elektronicznej, spoczywa bezpośrednio na Rolniku.

Zgodnie z obowiązującą Ustawą o krajowym systemie Ewidencji Producentów, Ewidencji Gospodarstw Rolnych oraz Ewidencji wniosków o przyznanie płatności – tylko osoba wpisana do rejestru Ewidencji Producentów w ARiMR lub jej Pełnomocnik (także wpisany do EP) jest uprawniona do złożenia wniosku do ARiMR o dopłaty bezpośrednie. Zachęcam wszystkich lubuskich Rolników do kontaktu z doradcami w Powiatowych Zespołach Doradztwa Rolniczego, którzy wesprą Państwa w tym ważnym zadaniu.

Przez Polskę, także przez woj. Lubuskie przetacza się fala protestów rolniczych. Mając stały kontakt z Państwem jestem świadomy rangi i powagi sytuacji, w jakiej znaleźli się polscy i lubuscy Rolnicy. Jest to spłot kilku okoliczności. W pierwszej kolejności pandemia i wywołany nią kryzys żywnościowy, trwający już ponad 2 lata konflikt zbrojny w Ukrainie oraz związany z nim ogromny wpływ otwarcia rynku UE na produkty wytwarzane w Ukrainie, które zalewają rynki europejskie. Trzeci, jednak niemniej istotny negatywny czynnik, to nowe założenia wdrażane przez UE czyli tzw. Europejski Zielony Ład, który w sposób rygorystyczny zmienia dotychczas stosowane w Polsce rozwiązania. To w szczególności obowiązkowa praktyka utrzymywania obszarów proekologicznych na gruntach ugorowanych, na których nie może być prowadzona produkcja rolna oraz ograniczenia stosowania pestycydów. To najważniejsze trudności, z jakimi mierzycie się Państwo w przededniu rozpoczęcia kampanii naboru wniosków obszarowych w 2024 roku.

Wyrażam głęboką nadzieję, że w drodze dialogu z Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, konsensus w sprawie Waszych postulatów zostanie osiągnięty. Wierzę, że zaproponowane przez MRiRW ostateczne rozwiązania pozwolą wszystkim polskim Rolnikom we właściwy sposób zabezpieczyć własne interesy ekonomiczne, a społeczeństwu oraz polskiej gospodarce pozwolą na zachowanie poczucia bezpieczeństwa. W tym trudnym czasie zapewniam Państwa, iż Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, w ramach posiadanych kompetencji, dostarczy wszystkim Rolnikom pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu Waszych codziennych problemów i trudności.

*Krzysztof Warcholik
Dyrektor Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Kalsku*

◆ **AKTUALNOŚCI**

Walny zjazd Lubuskiego Związku Hodowców Bydła	5
Program Fundusze Europejskie dla Rybactwa	6
Szkolenie dla rolników realizujących ekoschemat dobrostan zwierząt	7
Czas na zasłużony odpoczynek	9
Szkolenia – czas start!	10
Doskonalenie zawodowe rolników	10

◆ **W POLU I GOSPODARSTWIE**

WIORiN – Agrofagi priorytetowe dla UE	11
Bez azotu nie ma plonu	12
Dron niedoceniany przyjaciel rolnika	14
Groch też potrzebuje ochrony	16
Bezpiecznie z niebezpiecznymi substancjami	18
Lista Odmian Zalecanych do uprawy w woj. lubuskim na 2024 rok	20
Przyszłość systemów żywieniowych	22

◆ **EKOLOGIA**

Wybory na miarę przetrwania	24
-----------------------------	----

◆ **ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH**

Działanie „Współpraca” – Innowacje w rolnictwie	28
Dopłaty do rolnictwa ekologicznego	30
Piękno na zawsze utracone	34

◆ **EKONOMIKA**

Ekonomista – zimny i wyrachowany?	36
Ziemia ma znaczenie	38

◆ **W MOIM OGRODZIE**

Budowa grillo-wędzarni	40
Zadbaj o trawnik na wiosnę	42

◆ **LUBUSKIE WARTY UWAGI**

Produkt Regionalny – Czarny Salceson	44
Szop prac	45
Gminy wiejskie województwa lubuskiego – Szczaniec	46
Tropem myśliwego – Kuna leśna	49
Koło Gospodyń Wiejskich w Dzietrychowicach	50
Wieś Kultury – Zespół Śpiewaczy „Dąbrowszczanka” z Dąbrówki Wielkopolskiej	52
Kuchnia ciotki Krysi – Baba z jajami	54
LCPR – Nabiał	56

◆ **INFORMACJE**

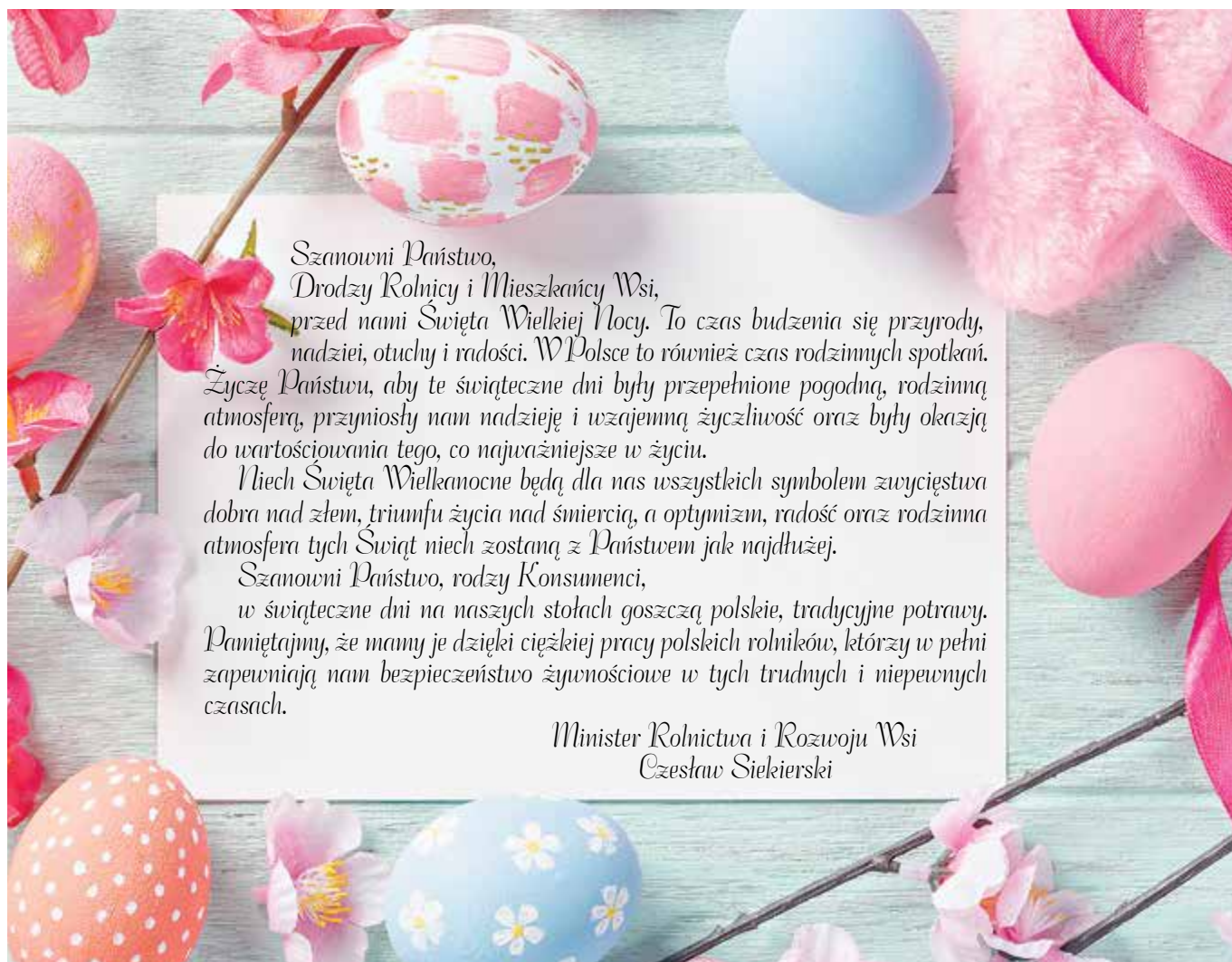
Kalendarz biodynamiczny i meteo	57
---------------------------------	----

◆ **ROZRYWKA**

Krzyżówka i rebus	58
-------------------	----

◆ **INFORMACJE RYNKOWE**

Informacje rynkowe i ogłoszenia drobne	59
--	----

Szanowni Państwo,
Drodzy Rolnicy i Mieszkańcy Wsi,
przed nami Święta Wielkiej Nocy. To czas budzenia się przyrody,
nadziei, otuchy i radości. W Polsce to również czas rodzinnych spotkań.
Życzę Państwu, aby te świąteczne dni były przepełnione pogodną, rodzinną
atmosferą, przyniosły nam nadzieję i wzajemną życzliwość oraz były okazją
do wartościowania tego, co najważniejsze w życiu.

Niech Święta Wielkanocne będą dla nas wszystkich symbolem zwycięstwa
dobra nad złem, triumfu życia nad śmiercią, a optymizm, radość oraz rodzinna
atmosfera tych Świąt niech zostaną z Państwem jak najdłużej.

Szanowni Państwo, rodzy Konsumenci,
w świąteczne dni na naszych stołach goszczą polskie, tradycyjne potrawy.
Pamiętajmy, że mamy je dzięki ciężkiej pracy polskich rolników, którzy w pełni
zapewniają nam bezpieczeństwo żywnościowe w tych trudnych i niepewnych
czasach.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Czesław Siekierski

Walny Zjazd Lubuskiego Związku Hodowców Bydła

W dniu 23 stycznia br. w Lubuskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Kalsku odbył się Walny Zjazd Lubuskiego Związku Hodowców Bydła.

W imieniu Zarządu uczestników spotkania serdecznie powitał **Stanisław Zawadzki** Prezes Lubuskiego Związku Hodowców Bydła, w dalszej części Zjazdu wybrany na przewodniczącego obrad. W słowach wstępu dokonał krótkiego podsumowania dotychczasowej działalności Związku, którego początek sięga 1994 roku.

Głównym celem tegorocznego Zjazdu był wybór nowych władz Związku – Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej. Zanim przystąpiono do wyborów, członkom związku przedstawione zostało sprawozdanie z działalności LZHB za rok 2023.

Po wystąpieniu prezesa LZHB odbyły się wybory, w wyniku których

w skład nowego Zarządu weszli: **Sławomir Śłozowski** – prezes, **Łukasz Brzechwa** – wiceprezes, **Janusz Kędziora** – sekretarz, **Stanisław Galant** – członek, **Stanisław Zawadzki** – członek. Do prac w Komisji Rewizyjnej wytypowani zostali: **Roman Krusza-kin**, **Leszek Goździewski** i **Krzysztof Fic**.

Po podjęciu uchwał związanych z działalnością Związku, udzieleniu Zarządowi absolutorium za 2023 rok i przyjęciu planu działania na rok bieżący, głos zabrał Sławomir Śłozowski. Jako Delegat do Walnego Zjazdu Polskiej Federacji Hodowców Bydła i Producentów Mleka udzielił informacji na temat prac Zarządu PFHBiPM. Jako nowo wybrany prezes podziękował Stanisławowi Zawadzkiemu za współpracę w Związku, a wszystkim

członkom za okazane w trakcie wyborów zaufanie.

Do udziału w drugiej części spotkania zaproszeni zostali przedstawiciele władz samorządowych oraz instytucji okołorolniczych: **Zbigniew Kołodziej** wicemarszałek Województwa Lubuskiego, **Andrzej Kałek** prezes Lubuskiej Izby Rolniczej, **Roman Jabłoński** dyrektor OT Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Gorzowie Wlkp. **Zygmunt Jodko** prezes Lubuskiego Związku Rolników, **Andrzej Trzop** kierownik Lubuskiego Oddziału Regionalnego ARiMR, **Krzysztof Warcholik** dyrektor Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego, dyrektor **Mariusz Chrobot** oraz kierownik **Paweł Reszel** z Regionu Oceny Zachód PFHBiPM, **Andrzej Jarmasz** prezes Strzeleckiej Spółdzielni Producentów Mleka, **Ryszard Mańczak** prezes Spółdzielni Mleczarskiej w Żarach.

Całe spotkanie przebiegło w uroczystej i miłej atmosferze. Nie zabrakło słów podziękowania skierowanych do Zarządu za owocną współpracę oraz działania podejmowane na rzecz lubuskich hodowców bydła, w szczególności do Stanisława Zawadzkiego, po dwudziestu latach ustępującemu z funkcji prezesa LZHB.

Za wspólnie przepracowane na rzecz LZHB lata dziękowano także **Alicji Pachut** – dyrektor biura Związku, której 40 lat pracy zawodowej związane było ze środowiskiem hodowców bydła, a która zdecydowała, by z początkiem 2024 roku przejść na zasłużoną emeryturę.

Fundusze Europejskie
dla RybactwaRzeczpospolita
PolskaDofinansowane przez
Unię EuropejskąMinisterstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Program Fundusze Europejskie dla Rybactwa

Program Fundusze Europejskie dla Rybactwa będzie wspierał cele wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb), polityki morskiej UE oraz międzynarodowych zobowiązań UE w dziedzinie zarządzania oceanami, co przyczyni się do promowania zrównoważonego rybołówstwa i ochrony żywych zasobów morza, zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego dzięki dostawom produktów rybołówstwa i akwakultury, rozwoju zrównoważonej niebieskiej gospodarki oraz zapewnienia zdrowego stanu, bezpieczeństwa i czystości mórz i oceanów, ochrony na nich, a także do zrównoważonego zarządzania nimi.

Na co?

- wzmocnienie zrównoważonej działalności połowowej
- ochrona i odbudowa wodnej różnorodności biologicznej i ekosystemów wodnych
- promocja zawodu rybaka, wspieranie rozwoju i upowszechnianie systemu kształcenia w zawodzie rybaka oraz w zawodach pokrewnych
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych w ramach szkoleń, warsztatów i konferencji branżowych dla sektora rybackiego
- opracowanie innowacyjnych rozwiązań dla rybołówstwa, akwakultury i przetwórstwa
- podnoszenie rentowności gospodarstw rybackich przez różnicowanie ich dochodów oraz poprawę pozycji rynkowej rybaków w łańcuchu dostaw
- zwiększenie efektywności energetycznej w rybactwie i zmniejszenie emisji CO₂

- modernizacja statków rybackich i poprawa bezpieczeństwa pracy oraz zmniejszenie negatywnego oddziaływania działalności rybackiej na środowisko
- poprawa infrastruktury w portach, przystaniach i miejscach wyładunku
- zapewnienie w portach odpowiednich urządzeń do odbioru utraconych i zużytych narzędzi połowowych oraz odpadów morskich wyłowionych z morza
- wspieranie systemu skutecznej kontroli rybołówstwa
- pozyskiwanie i gromadzenie wiarygodnych danych rybackich
- rekompensaty za szkody wyrządzone przez chronione ssaki morskie
- zwiększanie konkurencyjności produkcji akwakultury
- budowa obiektów chowu lub hodowli ryb, zakup wyposażenia, sprzętu, maszyn, urządzeń technicznych, nowoczesnych nisko- lub zeroemisyjnych środków transportu niezbędnych do przewozu produktów akwakultury, oraz materiału obsadowego
- różnicowanie dochodów gospodarstw akwakultury przez dywersyfikację działalności podstawowej
- zwiększenie rentowności i konkurencyjności gospodarstw akwakultury m.in. przez modernizację i unowocześnienie ich infrastruktury oraz poprawę efektywności energetycznej gospodarstw rybackich
- promocja akwakultury o wysokim poziomie ochrony środowiska oraz zdrowia i dobrostanu zwierząt poprzez wykorzystanie tradycyjnych

- lub przyjaznych środowisku praktyk i technik w chowie i hodowli ryb
- wspomaganie rozwoju przedsiębiorczości, w tym w ramach działalności uzupełniającej dochody z rybactwa, jak tworzenie i rozwój turystyki w oparciu o dziedzictwo kulturowe obszarów zależnych od rybactwa, czy działalności związanej z niebieską gospodarką
- zapewnienie wymiany pokoleniowej w rybactwie
- propagowanie wiedzy o morzu
- zapewnienie nadzoru morskiego i współpracy straży przybrzeżnej

Dla kogo?

- podmiotów prowadzących działalność w zakresie rybołówstwa morskiego, rybactwa śródlądowego, chowu i hodowli ryb, przetwarzania i obrotu produktami rybołówstwa i akwakultury,
- Rybackich Lokalnych Grup Działania,
- organizacji rybackich, organizacji zrzeszających producentów akwakultury, organizacji producentów ryb, związków, stowarzyszeń fundacji i organizacji pożytku publicznego realizujących statutowe działania w zakresie rybactwa,
- branżowych instytutów badawczych oraz placówek edukacyjnych kształcących na kierunkach rybackich (w tym szkoły ponadpodstawowe i uczelnie),
- administracji.

Budżet programu

Budżet programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021-2027 to blisko 732 mln euro.

Program jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury w stosunku: 70% (środki UE) i 30% (budżet państwa).

Alokacja z EFMRA – 512 387 953,00 euro

Środki krajowe – 219 594 837 euro
Łącznie – 731 982 790,00 euro

Jakie będą efekty programu?

Operacje realizowane przez beneficjentów programu przyczynią się do poprawy odporności i stabilności sektora rybackiego m.in. przez poprawę konkurencyjności i rentowności

podmiotów działających w branżach rybołówstwa, akwakultury i przetwórstwa oraz branż z nimi powiązanych.

Wsparcie finansowe które będzie udzielane w ramach programu przyniesie także zbiorową korzyść dla lokalnych społeczności na przykład przez popularyzację produktów rybnych, zróżnicowanie dochodów mieszkańców tradycyjnie utrzymujących się z rybactwa czy, jak w przypadku terenów nadmorskich wkład programu w zbalansowanie i poprawę stanu floty rybackiej.

Program oddziaływać będzie także na ogół społeczeństwa na przykład przez realizację operacji z zakresu

poprawy stanu środowiska i stanu wiedzy na jego temat.

Gdzie można uzyskać więcej informacji?

Wszystko, co istotne, znajdziesz na stronie www.rybactwo.gov.pl.

INSTYTUCJA POŚREDNICZĄCA
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Lubuski Oddział Regionalny
Al. Zjednoczenia 104
65-120 Zielona Góra
Kancelaria - tel. 68 329 27 00
faks: 68 451 94 49
e-mail: lubuski@arimr.gov.pl

Szkolenia dla rolników realizujących ekoschemat dobrostan zwierząt

Uwaga! Każdy rolnik, który będzie deklarował płatność w ramach Ekoschematu „Dobrostan zwierząt” od 2024 rok musi odbyć obowiązkowe szkolenie z zakresu ograniczenia stosowania antybiotyków. Wymóg ten wynika z wytycznych Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

Szkolenia realizowane będą w formule szkoleń zdalnych – ekra-

nowych (na platformie Moodle) oraz stacjonarnie i **należy je odbyć do marca 2025 roku**. Następnie należy dostarczyć w formie elektronicznej do ARiMR przez platformę PUE zaświadczenie o ukończeniu szkolenia. Zaświadczenia wydawać będzie LODR Kalsk.

W przypadku braku realizacji obowiązku szkoleniowego nastąpi odmowa płatności w ramach dekla-

rowanego Ekoschematu „Dobrostan Zwierząt”.

Szczegóły na temat terminów oraz formy szkoleń ukażą się wkrótce.

Serdecznie prosimy o śledzenie komunikatów na stronach LODR Kalsk, Facebooku i w Lubuskich Aktualnościach Rolniczych.

■ Karol Klementowski

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku
organizuje i zaprasza na

TARGI
ROLNICZE

AGRO-TARG

KALSK

25-26 maja 2024 r.
godz. 9⁰⁰-17⁰⁰

DORADZTWO
MECHANIZACJA
OGRODNICTWO

WYSTAWY
KIERMASZE
WYSTĘPY

PREZENTACJE
ZWIERZĄT

ZYWNOSĆ
TRADYCYJNA
I REGIONALNA

Czas na zasłużony odpoczynek

Żal się żegnać, ale cóż począć. Panowie tak zdecydowali i mówi się trudno. Z pełnym zrozumieniem przyjęliśmy decyzję naszych starszych kolegów o przejściu na zasłużoną emeryturę. Grono pracowników Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego opuszczają panowie **Marek Oberda**, **Tadeusz Olejarz** oraz **Ryszard Kurpiel**. Podczas ostatniego spotkania kadry kierowniczej dyrekcja Ośrodka wręczyła dwóm z trzech emerytów pamiątkowe tablice oraz drobne upominki.

Fot. 1 Od lewej stoją: Roman Fraszczyk, dyr. Oddziału LODR w Głiśnie, Zastępca dyr. LODR Jan Gembara, Marek Oberda

Marek Oberda

Pan Marek w ostatnich latach pełnił funkcję kierownika Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Strzelcach Krajeńskich. Pracę w LODR rozpoczął w 1986 roku. Cały czas aktywnie wspierał rolników w ich codziennej pracy. W Ośrodku znany był ze szczerości i otwartości. Pan Marek zawsze mówił to co myśli i nie bał się wygłaszać krytycznych komentarzy podczas branżowych spotkań. I za tę uczciwość i szczerość Pan Marek zawsze był szanowany. Tych celnych uwag będzie nam brakowało.

Tadeusz Olejarz

Tadeusz Olejarz w Lubuskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego pracował z przerwami prawie 20 lat. Swą pracę rozpoczął w roku 1986, a po 12 latach przyjął posadę głównego specjalisty w Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych. W 2017 roku powrócił do LODR i objął stanowisko kierownika w Powiatowym Zespole Doradztwa Rolniczego w Krośnie Odrzańskim. To co zapamiętamy ze spotkań i pracy z Panem Tadeuszem, to jego spokój i rozwagę. Mówił niewiele, ale kie-

dy już coś powiedział zawsze były to słowa ważne i istotne dla sprawy. Teraz, kiedy czasu wolnego będzie nieco więcej na pewno częściej będzie odwiedzał swoją winnicę „Winnica Od Nowa”. Pan Tadeusz znany jest bowiem jako wytwórca białych win musujących.

Ryszard Kurpiel

Ryszard Kurpiel – złota rączka Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Kalsku ma najdłuższy staż pracy z całej trójki. W sumie pracował już ponad 37 lat. W naszym

Ośrodku jest od 1992 roku. Spędził w Kalsku ponad 30 lat. Nikt nie zna Ośrodka tak dobrze jak Pan Ryszard. Zna tu każdy kąt, zakamarek, każde źdźbło posianej trawy i każde zasażone drzewo. Dzięki umiejętnościom Pana Ryszarda niejednokrotnie uniknęliśmy poważniejszych awarii czy kłopotów technicznych w LODR.

Dziękujemy i do zobaczenia!

Naszym kolegom – emerytom dziękujemy za wszystkie lata wspólnej pracy. Na pewno będziemy Was miło wspominać. I już dziś wiemy, że będzie nam brakowało często krytycznego, ale merytorycznego spojrzenia na wiele tematów Marka Oberdy. Zabraknie także zawsze trafnych i ważnych komentarzy zazwyczaj małymównego Tadeusza Olejarza. Zabraknie również pracowitego i potrafiącego naprawić dosłownie wszystko Ryszarda Kurpiela. Pamiętajcie jednak, że drzwi Ośrodka będą zawsze dla Was otwarte. W wolnych chwilach – których teraz mamy nadzieję nie zabraknie – odwiedźcie nas w Kalsku. Miło będzie posłuchać Waszych opinii o bieżących sprawach lub tak po prostu, po ludzku się spotkać.

Fot. 2 Od lewej stoją: Roman Fraszczyk, dyr. Oddziału LODR w Głiśnie, Zastępca dyr. LODR Jan Gembara, Tadeusz Olejarz

Spotkania – czas start!

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku otwarty na działanie „Współpraca”

Styczeń w Lubuskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego rozpoczął się cyklem spotkań dotyczących Działania „Współpraca”. W ich trakcie zostały omówione dotychczas przeprowadzone nabory oraz cechy grupy docelowej, do której działanie jest skierowane.

Zespół SIR wraz z Brokerem do spraw innowacji w rolnictwie miał

okazję spotkać się z kierownikami Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego oraz doradcami rolnymi pracującymi w terenie.

Ponadto, 24 stycznia 2024 r., Lubuscy rolnicy realizujący działania w ramach Krótkich Łańcuchów Dostaw mieli możliwość uczestniczenia w spotkaniu konsultacyjno-informacyjnym. Omówiono na nim etapy realizacji

projektów oraz zakres obowiązków w ramach ich prawidłowego realizowania. Przeanalizowana została również poprawność prowadzonych stron internetowych grup w kontekście wytycznych związanych z realizowaniem projektów i wymogami dotyczącymi ich trwałości.

Odbyły się również indywidualne spotkania z rolnikami, przedstawicielami uczelni oraz przedsiębiorcami zainteresowanymi tworzeniem konsorcjów w celu opracowania projektów na przyszły nabór.

■ Karolina Kolańska

Doskonalenie zawodowe rolników

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku od początku 2024 roku, prowadzić będzie szkolenia podstawowe dla rolników, obejmujące tematy horyzontalne związane z działalnością gospodarstwa, w szczególności w kontekście obowiązujących przepisów prawnych oraz najważniejszych obszarów i wyzwań polityki rolnej, wynikających z dokumentów programowych i strategicznych.

Zakres tematyczny oraz warunki realizacji operacji są określane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Zakres tematyczny szkoleń:

1. Ekoschematy – wymogi i płatności w realizacji praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt
2. Ekoschemat – Dobrostan zwierząt

3. Normy i wymogi warunkowości
4. Współpraca rolników
5. Zakwaszenie i wapnowanie gleb
6. Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi takimi jak: woda, gleba, powietrze, klimat w kontekście wdrażania interwencji PS WPR na lata 2023-2027 „Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu”.

Operacja objęta jest Interwencją I.14.1 Doskonalenie zawodowe rolników – moduł I – szkolenia podstawowe w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

OPERACJA WSPÓLFINANSOWANA ZE ŚRODKÓW UE W RAMACH INTERWENCJI I.14.1.

SZKOLENIA DLA ROLNIKÓW PS WPR 2023-2027

Harmonogram szkoleń ukaże się w najbliższych dniach.

Informacji udziela p. Piotr Tyliuszczak (p.tyliuszczak@lodr.pl) Kierownik Działu Rolnictwa Ekologicznego i Ochrony Środowiska tel. 68 385 20 91 wew. 330, tel. 513 980 667.

■ Karol Klementowski

Agrofagi priorytetowe dla UE

To inaczej agrofagi kwarantannowe, które dodatkowo spełniają kilka warunków m.in. możliwość zawleczenia, zadomowienia się i rozprzestrzenienia na terenie UE, czego konsekwencją mogą być bardzo dotkliwe skutki gospodarcze, środowiskowe lub społeczne. Lista agrofagów priorytetowych dla UE znajduje się w rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) 2019/1702 z dnia 1 sierpnia 2019 r. uzupełniającym rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2031 przez ustanowienie wykazu agrofagów priorytetowych. Obecnie na liście znajduje się 20 gatunków.

Gość z Ameryki

Jednym z gatunków priorytetowych jest nicien węgorek sosnowiec (*Bursaphelenchus xylophilus*), sprawca wędnięcia sosny, prowadzi do zamierania drzew iglastych, głównie sosny, w różnym wieku. Szkodnik pochodzi z Ameryki Północnej, gdzie występuje na terenie USA, Kanady i Meksyku. Jednak na tych terenach nie doprowadza do zamierania drzew rodzimych. W latach 20. XX wieku został zawleczony do Japonii, gdzie w ciągu kilkudziesięciu lat doprowadził do masowego zamierania sosny. W Europie po raz pierwszy stwierdzono nicienia w 1999 roku w Portugalii, a w roku 2008 w Hiszpanii. Największe szkody wyrządził w sośnie nadmorskiej, a w Hiszpanii dodatkowo w sośnie kalifornijskiej.

Rodzaj *Bursaphelenchus* liczy na świecie około 140 gatunków. Wyróżnia się grupę *xylophilus*, do której zalicza się 15 gatunków blisko spokrewnionych z kwarantannowym *B. xylophilus*. W Polsce występują

trzy gatunki z grupy *xylophilus*, są to *B. mucronatus* – żywiele to rośliny iglaste, głównie sosna, *B. frandulentus* – żywiele to gatunki liściaste oraz *B. populi* występujący wyłącznie na gatunkach z rodzaju topola. Poszczególne gatunki z grupy *xylophilus* można odróżnić wyłącznie w badaniach laboratoryjnych m.in. z użyciem technik molekularnych.

Żerdzianki

Węgorek sosnowiec do przemieszczania się potrzebuje wektora. W warunkach europejskich, dotychczas jedynym potwierdzonym wektorem, jest żerdzianka sosnowka (*Monochamus galloprovincialis*). Występowanie żerdzianek w Polsce stwierdza się na całym Niżu w drzewostanach o gorszej kondycji. Żerdzianki mogą przenosić nicienie na dwa sposoby. Pierwszy tzw. transmisja pierwotna po wylocie chrząszczy z kolebek poczwarkowych w celu odbycia żeru uzupełniającego w koronach zdrowych drzew. Drugi sposób tzw. transmisja wtórna, która odbywa się w trakcie składania jaj na drzewach osłabionych czy nawet powalonych.

Objawy porażenia drzew węgorkiem sosnowcem są niespecyficzne. Pierwszym objawem jest zmniej-

◆ Żerdzianka sosnowka

■ **Marcin Cyganiak**
Wojewódzki Inspektor
Ochrony Roślin i Nasiennictwa
Gorzów Wlkp.

szenie wycieku żywicy. Następnie dochodzi do żółknięcia i zasychania igieł, potem do częściowego lub całkowitego zasychania korony, a w konsekwencji do śmierci całego drzewa. Długość tego procesu jest różna w zależności od temperatury, sezonu wegetacji i wrażliwości gatunku roślin żywicielskich. U gatunków szczególnie wrażliwych, cały proces może zamknąć się w ciągu miesiąca. Warunki klimatyczne Polski, szczególnie niższe temperatury, mogą prowadzić do późnego wykrycia nicienia w zajętych drzewostanach. Dlatego też należy poszukiwać na drzewach objawów występowania żerdzianek, takich jak: długie trociny wysypujące się z chodników larwalnych oraz okrągłe otwory wylotowe chrząszczy na drzewach żywicielskich.

Niebezpieczne transporty

Najbardziej prawdopodobną drogą zawleczenia *Bursaphelenchus xylophilus* są transporty zasiedlonego drewna. Potencjalne skutki zawleczenia i rozprzestrzenienia się węgorka sosnowca w Polsce mogą być katastrofalne (sosna pospolita w naszych lasach stanowi 58,6% drzewostanu). Nicien może doprowadzić do znacznego zniszczenia drzewostanów sosnowych w kraju.

Tekst: Aleksandra Wolniewicz
WIORiN O/Świebodzin
Zdjęcie: Krzysztof Nieznański
WIORiN O/Międzyrzecz

Bez azotu nie ma plonu

Azot (N) jest kluczowym pierwiastkiem plonotwórczym, który ma decydujący wpływ na wysokość osiąganych plonów. Wysokie ceny nawozów oraz niskie ceny płodów rolnych sprawiają, że warto nauczyć się efektywnie gospodarować tym składnikiem.

dr inż. Tomasz Sakowicz
LODR Kalsk
t.sakowicz@lodr.pl

Trzeba wiedzieć jak?

Odpowiednie nawożenie jest jednym z niezbędnych elementów agrotechniki, decydujących o wysokości i jakości plonu. Dostarczenie roślinom wszystkich niezbędnych składników pokarmowych jest warunkiem koniecznym do zapewnienia prawidłowego rozwoju systemu korzeniowego i niezakłóconego przebiegu procesów fizjologicznych. Efektywność zastosowanego nawożenia jest uzależniona od warunków glebowo-klimatycznych panujących w okresie wegetacji roślin oraz rodzaju użytych nawozów i terminu ich aplikacji. Aby rośliny mogły skutecznie pobierać składniki odżywcze zawarte

w nawozach, należy je stosować w odpowiednim czasie zgodnie z zapotrzebowaniem roślin, które zmienia się w zależności od fazy rozwojowej. Pomimo, że wszystkie składniki pokarmowe są istotne, to na szczególną uwagę zasługuje azot, który nie bez powodu jest nazywany głównym składnikiem plonotwórczym. To od efektywności gospodarowania tym składnikiem w dużej części zależy opłacalność uprawy.

Trzy formy azotu

Azot dostępny w nawozach mineralnych występuje w trzech formach: azotanowej (NO_3^-), amonowej (NH_4^+) i amidowej (NH_2). Wspomniane formy różnią się między sobą sposobem działania, a dobór odpowiedniej zależy przede wszystkim od aktualnych potrzeb roślin. Forma azotanowa jest

najszybciej działającą, stosuje się ją w sytuacji, gdy konieczne jest szybkie zasilenie roślin azotem. Przeznaczona jest do stosowania pogłównie, należy unikać stosowania dużych dawek z uwagi na podatność na wymycie oraz denitryfikację. Świetnie sprawdzi się jako pierwsza dawka azotu, przed ruszeniem wegetacji. Należy jednak pamiętać, że podanie azotu w tej formie prowadzi do rozhartowania roślin. Inną dostępną formą jest azot amonowy, który jest wolniej pobierany przez rośliny i jest mniej podatny na straty. Korzystnie wpływa na rozwój systemu korzeniowego oraz pobieranie fosforu, siarki i boru. Jest to forma zalecana do stosowania przedsięwzięgo, z powodu dobrej sorpcji w glebie oraz równomiernego pobierania przez rośliny. Ostatnia z dostępnych form azotu i zarazem najwolniej działająca, to forma amidowa. Przed pobraniem

przez rośliny musi ona ulec w glebie przemianie do formy amonowej, a następnie azotanowej. Występuje między innymi w moczniku, forma ta nie rozhartowuje roślin, co sprawia, że można ją stosować bezpiecznie nawet wczesną wiosną.

Grunt to gleba

Absolutną podstawą przy prowadzeniu produkcji roślinnej jest znajomość zasobności gleby w podstawowe składniki pokarmowe. W tym celu należy przynajmniej raz na 4 lata zbadać zawartości P, K, Mg oraz odczyn gleby. Bez tej podstawowej wiedzy nie da się racjonalnie zaplanować nawożenia roślin, a to naraża rolnika na niepotrzebne straty. To właśnie odczyn oraz zasobność gleby we wspomniane składniki decydują o efektywności pobierania azotu przez rośliny. Z tego powodu konieczne jest regularne badanie gleby oraz w miarę potrzeb wapnowanie, tak aby utrzymać pH w przedziale 6-7. Spadek

wartości pH poniżej optymalnego prowadzi do obniżenia efektywności wykorzystania tego składnika. Przy pH <5 zaczynają pojawiać się poważne zakłócenia w pobieraniu azotu, co przekłada się na znaczne ograniczenie efektywności nawożenia. Przy tak niskim odczynie gleby pojawiają się również problemy z rozwojem systemu korzeniowego roślin, spowodowane nadmierną aktywnością glinu i manganu.

Terminy i dawki

Wysokość nawożenia azotowego, podział na dawki oraz termin aplikacji nawozów zależy od gatunku uprawianych roślin, a także warunków pogodowych. Z reguły w przypadku roślin wymagających wyższych dawek nawozów azotowych, stosuje się jego podział na dawki dostosowane do wymagań roślin, ich tempa wzrostu oraz stadium rozwojowego. Dawki muszą być aplikowane w taki sposób, aby wyprzedzały okresy największego zapotrzebowania na ten składnik. Jednak aby rośliny mogły pobrać azot z gleby, konieczna jest odpowiednia ilość wody. W przypadku rejonów, gdzie często występują susze, zaleca się ograniczenie liczby dawek azotu i wcześniejsze stosowanie, kiedy w glebie dostępne są jeszcze zapasy wody. W celu obliczenia potrzebnej dawki nawożenia azotowego, należy przemnożyć wartość pobrania jednostkowego pierwiastka przez liczbę

ton produktu, którą chcemy uzyskać. Od tej ilości należy odjąć podaną w tabeli zawartość azotu mineralnego dostępnego wiosną w glebie. Dla przykładu, jeśli chcemy uzyskać plon pszenicy ozimej na poziomie 7 t/ha, na glebie średniej, to musimy zastosować: $7 \times 27 \text{ kg N} - 62 = 127 \text{ kg N}$. Aby jeszcze bardziej zoptymalizować wykorzystanie azotu można wykonać badanie zawartości N_{min} w glebie.

Tab. 1 Pobranie azotu

Rodzaj uprawy	Pobranie składnika w kg na 1 tonę produktu
Jęczmień jary pastewny	24
Jęczmień ozimy	24
Kukurydza na ziarno	26
Mieszanki zbożowe na ziarno	27
Owies	22,2
Pszenica jara	27
Pszenica ozima	27
Pszenżyto	27
Żyto	24
Rzepak, nasiona	50
Burak cukrowy	3,5
Ziemniak późny	4,2

Tab. 2 Średnia zawartość azotu mineralnego wiosną w warstwie gleby

Średnia zawartość azotu mineralnego wiosną w warstwie gleby 0-60 cm (kg N/ha) ¹			
Bardzo lekka	Lekka	Średnia	Ciężka
49	52	62	66

Dron – niedoceniany przyjaciel rolnika

Dariusz Golczyk
LODR Kalsk
d.golczyk@lodr.pl

W polu, sadzie i winnicy

W ostatnich latach drony – nazywane bezzałogowymi statkami powietrznymi (UAV) – szybko zyskały popularność w rolnictwie ze względu na ich wszechstronność, wydajność i precyzję. Te statki powietrzne są wyposażone w zaawansowane systemy obrazowania, czujniki i oprogramowanie do mapowania obszarów pól, łąk, sadów i winnic. Umożliwia to rolnikom gromadzenie precyzyjnych, wieloskładnikowych danych na temat stanu ich upraw i gruntów w czasie niemal rzeczywistym.

Szybko, szczegółowo i dokładnie

Jedną z najważniejszych zalet, jakie drony oferują współczesnemu rolnictwu, jest ich zdolność do gromadzenia szczegółowych informacji z rozległych obszarów w krótkim czasie. Wyposażone w kamery o wysokiej rozdzielczości, czujniki wielospektralne i hiperspektralne, jak również

Krajobraz rolniczy przechodzi na naszych oczach niezwykłą transformację. Transformację napędzaną integracją najnowocześniejszych technologii ze starymi praktykami. Wśród innowacji technologicznych drony wyróżniają się jako element przełomowy, obiecujący rewolucję w rozwoju rolnictwa.

możliwości obrazowania termowizyjnego, drony mogą rejestrować kompleksowe dane na temat stanu upraw, poziomu wilgoci, inwazji szkodników i ogólnych warunków na polu. Dane pozyskiwane przy pomocy dronów ułatwiają rolnikom szybkie podejmowanie decyzji. Użytkując szczegółowe zdjęcia i dane lotnicze, mogą oni zidentyfikować obszary wymagające interwencji. Nie ma znaczenia, czy chodzi o wdrażanie ukierunkowanych zastosowań oprysków chemicznych, dostosowywanie nawadniania czy wykrywanie szkodników i chorób upraw na wczesnym etapie ich występowania. Takie podejście do rolnictwa precyzyjnego optymalizuje alokację zasobów, minimalizuje straty i maksymalizuje plony, przyczyniając się w coraz większym zakresie do zrównoważonych praktyk rolniczych.

◆ *Dysza zamontowana w dronie do rozpylania substancji nad uprawami*

◆ Stanowisko startowe do wykonania oblotu dronem nad zadaną powierzchnią uprawy

Mapy, strategie i zabiegi

Ponadto drony pomagają w tworzeniu precyzyjnych map 3D gospodarstw. Mapy te dostarczają cennych informacji na temat topografii, zróżnicowania gleby i wzorców odwadniania, pomagając rolnikom w opracowywaniu lepszych strategii gospodarowania gruntami. Dzięki tym danym mogą oni dostosować swoje podejście do konkretnych zabiegów agrotechnicznych, sposobu uprawiania roli zapewniając optymalny wzrost upraw i zmniejszając zarazem negatywny wpływ swojego działania na środowisko.

Zastosowanie dronów w rolnictwie wykracza poza gromadzenie i analizę danych. Firmy opracowują wyspecjalizowane bezzałogowe statki powietrzne zdolne do wykonywania różnych zadań, takich jak opryskiwanie upraw, siew, a nawet zapylenie. Autonomiczne drony wyposażone w algorytmy oparte na sztucznej inteligencji, mogą poruszać się po polach, identyfikując problemy i traktując odpowiednimi środkami określone rośliny w razie potrzeby, redukując w ten sposób pracę i czas wymagany na interwencje ręczne.

Wyzwania, przepisy i współpraca

Pomimo obiecujących postępów, istnieją wyzwania związane z płynną integracją dronów z praktykami rolniczymi. Obawy dotyczące przepisów, prywatności, początkowych kosztów inwestycji i potrzeby specjalistycznego szkolenia utrudniają ich powszechne zastosowanie albo może upowszechnienie. Trwające badania i współpraca między twórcami technologii, ekspertami w dziedzinie rolnictwa i ustawodawcami mają na celu sprostanie tym wyzwaniom i ułatwienie szerszego wykorzystania

dronów w rolnictwie. W miarę szybkiego rozwoju technologii, potencjał stosowania dronów w rolnictwie wydaje się nieograniczony. Przyszłość obejmie nowe, nieznane dziś jeszcze technologie, takie jak np. technologia roju, analityka oparta na sztucznej inteligencji i zwiększona autonomia. Zwiększy to z pewnością możliwości i wydajność bezzałogowych statków powietrznych, szybciej niż nam się wydaje.

Drony to przyszłość

Podsumowując, drony zmieniają krajobraz rolniczy, oferując rolnikom zaawansowane narzędzia umożliwiające optymalizację ope-

◆ Obraz pola przekazany przez kamerę zamontowaną na dronie

racji, zwiększanie produktywności i promowanie zrównoważonego rozwoju. Zastosowanie tej technologii stanowi kluczowy krok w kierunku bardziej wydajnej, opartej na danych i świadomej ekologicznie przyszłości rolnictwa. Przyszłość rolnictwa wznosi się wysoko, a drony prym wiodą – innowacyjna i transformacyjna siła, która wprowadzi branżę w nową erę precyzji i produktywności.

Groch też potrzebuje ochrony

Groch siewny jest jednym z najczęściej uprawianych w Polsce gatunków roślin bobowatych. W porównaniu do swoich głównych konkurentów, czyli łubinów i soi jest wdzięczniejszy w uprawie i plonuje zdecydowanie lepiej.

dr inż. Tomasz Sakowicz
LODR Kalsk
t.sakowicz@lodr.pl

Nadzieja w grochu?

Rośliny strączkowe są bardzo cennym elementem w zmianowaniu, jednak ich uprawa nie cieszy się w naszym kraju dużą popularnością. Pomimo wielu projektów promujących ich uprawę oraz zachęt w postaci dodatkowych dopłat, rolnicy wciąż podchodzą do nich z rezerwą. Z reguły główną barierą była opłacalność produkcji, jednak w dobie wysokich cen środków produkcji i zalania rynku tanim zbożem i rzepakiem z Ukrainy, może się to zmienić. Spośród wszystkich roślin strączkowych nadających się uprawy w naszych warunkach, to z grochem wiąże się największe nadzieje. Jednak pomimo wciąż niewielkiej popularności uprawy tej

rośliny, należy uważać na występujące w niej chwasty, choroby i szkodniki, które mogą znacznie ograniczyć spodziewane plony.

Regulacja zachwaszczenia

Ze względu na wolne tempo początkowego wzrostu, groch, jest rośliną dość podatną na zachwaszczenie. Z tego powodu, aby uzyskać przyzwoite plony o dobrej jakości, konieczne jest zwalczanie chwastów. W uprawie grochu dostępny jest największy arsenał herbicydów spośród wszystkich roślin bobowatych. Zabieg zwalczania chwastów można wykonać zarówno przed jak i po wschodach grochu. Przy zabiegach doglebowych ważne jest staranne przygotowanie i doprowadzenie gleby, aby jej powierzchnia była wyrównana i dobrze uwilgotniona. Herbicydy stosowane przedwschodowo są oparte o takie substancje

aktywne jak: akolifen, chlomazon, pendimetalina, prosulfokarb i dime-tenamid-P. Należy pamiętać, że środki doglebowe do skutecznego działania wymagają dobrego uwilgotnienia gleby. Z tego względu należy unikać opóźniania terminu siewu, gdyż zwiększa się wtedy ryzyko wystąpienia niedoborów wody w glebie. Z kolei do zabiegów powschodowych wykorzystuje się preparaty oparte o bentazon, imazamoks i MCPB. Dostępna jest również cała gama substancji aktywnych przeznaczonych do zwalczania jednorocznych i wieloletnich chwastów jednoliściennych.

Najważniejsze choroby

Groch może być porażony przez wielu sprawców chorób. Pojawiające się choroby mogą być efektem infekcji jednego lub kilku jednocześnie patogenów. Za najważniejsze gospo-

darczo choroby grochu uznaje się: askochytozę, fuzariozę, rdzę grochu oraz mączniaka prawdziwego i rzekomego grochu. W uprawie grochu mogą występować także zgorzel korzeni i podstawy pędu, szara pleśń, zgnilizna twardzikowa oraz zgorzel siewek. Na skutek porażenia roślin przez patogeny, dochodzi średnio do 15% strat w plonie, choć przy niekorzystnych warunkach mogą one być znacznie wyższe. Nasilenie występowania i stopień porażenia grochu przez patogeny jest uzależniony od wielu czynników, w tym warunków pogodowych oraz prowadzonej agrotechniki. W celu skutecznego zwalczania chorób konieczna jest prawidłowe rozpoznanie ich objawów i dobranie najskuteczniejszych dostępnych metod w celu ograniczenia ich występowania. W momencie pojawienia się objawów choroby grzybowe zwalczą się głównie przy użyciu fungicydów. Do kolejnych zabiegów zaleca się stosować substan-

cje aktywne należące do różnych grup chemicznych, charakteryzujące się odmiennymi mechanizmami działania.

Choroby wirusowe

Poza chorobami wywoływany przez patogeny grzybowe, groch może być atakowany także przez innych sprawców chorób, w tym wirusy. W ich przypadku, im wcześniej pojawi się zakażenie tym większe mogą być straty plonu. Najczęściej spotykanym w uprawie grochu wirusem jest wirus żółtej mozaiki fasoli (BYMV), powodujący mozaikę grochu. Wirus hamuje wzrost zielonej masy i nasion oraz obniża ich jakość. Ponadto, zainfekowane rośliny wytwarzają mniej brodawek korzeniowych i mniej sprawnie wiążą azot atmosferyczny. Wirus jest przenoszony na zdrowe rośliny poprzez mszyce. Innymi ważnymi wirusami porażającymi groch są wirus ostrej mozaiki grochu oraz mozaika i liściozwój grochu. W przeciwieństwie do wystąpienia chorób grzybowych, w przypadku pojawienia się chorób wirusowych nie istnieją skuteczne metody ich zwalczania. Z tego względu ochrona plantacji przed chorobami wirusowymi ogranicza się do stosowania metod profilaktycznych takich jak: stosowanie zdrowego materiału siewnego wolnego od wirusów, dobór odmian odpornych bądź tolerancyjnych, zachowanie izolacji przestrzennej oraz zwalczanie wektorów wirusów.

Zwalczanie szkodników

Groch jest rośliną, która może być atakowana przez wiele szkodni-

ków. Straty plonu spowodowane ich wystąpieniem zależą przede wszystkim od warunków pogodowych, fazy rozwojowej i kondycji roślin a także sposobu uprawy. Największe straty mogą wystąpić w przypadku plantacji nasiennych, gdzie na skutek dużego nasilenia występowania szkodników może dochodzić nawet do konieczności likwidacji plantacji bądź dyskwalifikacji materiału siewnego. Wraz ze stopniowym wzrostem powierzchni uprawy grochu rośnie także znaczenie szkodników. Wzrost zagrożenia ze strony szkodników powodują także uproszczenia w uprawie, niewłaściwe zmianowanie oraz brak izolacji. Aby skutecznie chronić uprawy niezbędny jest prawidłowy monitoring występowania szkodników oraz właściwe określenie progów szkodliwości oraz optymalnych terminów zwalczania szkodników. Najważniejszymi szkodnikami w uprawie grochu są oprzędziki, mszyce, pachówka strąkóweczka, strąkowiec grochowy, wciornastek grochowy, paciornica grochowianka, śmietki oraz szkodniki glebowe. Aby skutecznie określić zagrożenie ze strony szkodników, konieczna jest znajomość podstaw morfologii i biologii poszczególnych gatunków. W przypadku konieczności chemicznego zwalczania decydującą rolę odgrywają właściwe ustalenie terminu zabiegu, dobór odpowiedniego insektycydu i jego dawki, a także zakres temperatur w których będzie skuteczny. Do kolejnych zabiegów należy wybierać preparaty oparte o substancje aktywne należące do różnych grup chemicznych o odmiennych mechanizmach działania.

Bezpiecznie z niebezpiecznymi substancjami

Pod takim hasłem Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego prowadzi kampanię informacyjną mającą na celu zapobiegać zatruciom, problemom zdrowotnym oraz skażeniu środowiska naturalnego. Na te zagadnienia chcemy zwrócić Państwa uwagę u progu nowego sezonu wegetacyjnego, ponieważ pełną parą ruszają prace związane ze stosowaniem środków ochrony roślin, nawozów, a także paliw.

**BEZPIECZNIE
Z NIEBEZPIECZNYMI
SUBSTANCJAMI**

*Celina Kołopieńczyk
PZDR Nowa Sól
c.kolopienczyk@lodz.pl*

Stosowanie niebezpiecznych i szkodliwych substancji chemicznych

Niebezpieczne substancje to m.in. środki ochrony roślin, nawozy i paliwa. Preparaty te zawierają wiele składników toksycznych. Niewłaściwie użyte, magazynowane czy transportowane, mogą stanowić poważne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi oraz zwierząt. Najważniejsza zasada: posiadać magazyn lub inne oznakowane i zamknięte miejsce do przechowywania środków ochrony roślin. Muszą one być w nim przechowywane w oryginalnych opakowaniach, posiadających etykietę producenta w języku polskim, w temperaturze podanej na etykiecie, a także w sposób uniemożliwiający kontakt z produktami spożywczymi i paszą. Nie wolno przechowywać środków ochrony roślin w opakowaniach zastępczych, należy je także zabezpieczyć przed przypadkowym dostępem i spożyciem przez ludzi, lub zwierzęta.

Środki ostrożności przed, podczas i po wykonaniu zabiegu: ciecz użytkową należy sporządzać w takim miejscu, w którym ryzyko skażenia gruntu oraz wód podziemnych i powierzchniowych jest jak najmniejsze. Konieczne jest zapobieganie znoszeniu

preparatu na obszary nieobjęte zabiegiem. W trakcie wszystkich czynności związanych z zabiegiem powinno się używać i nie wstydzić się tego odpowiedniej odzieży ochronnej i środków ochrony osobistej. Podczas wykonywania zabiegów nie wolno spożywać posiłków i napojów oraz palić papierosów.

Po powrocie do gospodarstwa nie pozostawiamy nieumytego opryskiwacza z niewykorzystaną cieczą użytkową – pozostałe po zabiegu resztki należy rozproszyć na opryskiwanym polu w sposób podany w instrukcji na etykiecie. Czynności związane z myciem, płukaniem zbiornika i instalacji

cieczowej opryskiwacza należy wykonywać w bezpiecznej odległości, nie mniejszej niż 30 m od studni, zbiorników i cieków wodnych, studzienek kanalizacyjnych oraz obszarów wrażliwych na skażenie. Po zakończeniu pracy należy zdjąć ubrania i bieliznę, dokładnie umyć ciepłą wodą z mydłem ręce i twarz, a następnie całe ciało.

Paliwa, olej napędowy, benzyna, smary

Paliwa stosowane w gospodarstwie rolnym to codzienność i nie sposób wyobrazić sobie pracę rolnika bez ich użycia. Jednak powszechność ich

stosowania nie zwalnia nikogo od przestrzegania zasad bezpieczeństwa. Teraz, na przedwiośniu, kiedy dysponujemy jeszcze wolnym czasem, zróbmy przegląd zbiorników do ich przechowywania. Zarówno pod kątem ich szczelności, jak i materiału, z jakiego są wykonane. Paliwa należy bowiem przechowywać w przystosowanych do tego celu zbiornikach. Zbiorniki takie muszą być wykonane z materiałów trudnopalnych, odprowadzających ładunek elektryczności statycznej oraz wyposażonych w szczelne zamknięcie i zabezpieczonych przed stłuczeniem, uszkodzeniem, zniszczeniem. Dopuszczalne jest przechowywanie oleju napędowego na potrzeby własne użytkownika w zbiornikach naziemnych dwupłaszczowych, o pojemności do 5000 l, spełniających wymogi przepisów przeciwpożarowych.

Rozpuszczalniki

Robimy przegląd tych substancji, zwracając uwagę na terminy przydatności! Ponadto, pamiętajmy, że tak jak środki ochrony roślin, przechowujemy je tylko i wyłącznie w oryginalnych opakowaniach w pomieszczeniach garażowych, warsztatowych z ograniczonym dostępem dzieci i osób postronnych.

Substancje łatwopalne i skrajnie łatwopalne powinny się zabezpieczyć przed działaniem otwartego ognia, słońca i wyładowań elektrostatycznych.

Nawozy sztuczne

Konwencjonalna produkcja rolna nie jest możliwa bez stosowania nawozów sztucznych. O tej porze roku mamy zapasy nawozów zakupionych jesienią oraz przystępujemy do kupowania nawozów na nowy, rozpoczynający się sezon wegetacyjny. Sprawdzamy magazyny oraz odpowiednio przygotowujemy miejsca pod nawozy, które zamierzamy zakupić. Sprawdzamy, czy przechowujemy nawozy sztuczne w zamkniętym, bezpiecznym miejscu, zapewniającym ochronę produktu przed wpływem warunków atmosferycznych (słońca, deszczu itp.) oraz dostępem osób postronnych. Jeżeli podczas przeglądu magazynu widzimy rozsypane resztki nawozu – sprzątajmy na bieżąco. Nie przechowujemy obok siebie produktów sypkich, które mogą wejść ze sobą w reakcję, np. mocznika w pobliżu nawozów saletrzanych. Wapno należy przechowywać odseparowane od nawozów. Należy również ograniczać wysokość stosów składowanych produktów.

BHP to nic nowego

Temat bezpieczeństwa pracy w rolnictwie, to żadna nowość i wszystko, co opisałam powyżej, również okaże się zapewne wiedzą powszechną, ale o bezpieczeństwie nigdy za dużo. W czasie spiętrzenia prac w gospodarstwie wiele czynności wykonujemy niestety w pośpiechu i często zapominamy o zasadach bezpieczeństwa. Substancji niebezpiecznych w otoczeniu rolnika jest wiele, a prowadzenie produkcji bez ich użycia nie jest możliwe. Mam zatem wielką nadzieję, że po przeczytaniu tego artykułu dokonają Państwo przeglądu swojego gospodarstwa pod kątem bezpiecznego przechowywania nawozów, środków ochrony roślin i paliw – teraz, przed pełnią sezonu wegetacyjnego jest na to dobry czas.

ADRESY

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
Kalsk 91, 66-100 Sulechów

tel./fax 68 385 20 91 do 96, 68 385 28 68
e-mail: sekretariat@lodr.pl

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
Oddział w Lubniewicach, Glisno 123

tel./fax 95 755 76 14 do 15, 95 755 71 79
e-mail: lubniewice@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego
w Gorzowie Wielkopolskim

66-400 Gorzów Wielkopolski
ul. Pankiewicza 5-7
tel./fax 95 722 60 50
e-mail: gorzow@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Krośnie Odrzańskim

66-600 Krosno Odrzańskie, ul. Zamkowa 1
tel./fax 68 383 52 33
e-mail: krosno@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Międzyrzeczu

66-300 Międzyrzecz, ul. Reymonta 5
tel./fax 95 742 21 27
e-mail: miedzyrzecz@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Nowej Soli

67-100 Nowa Sól, ul. Piłsudskiego 30
tel./fax 68 387 36 92
e-mail: nowasol@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Słubicach

69-100 Słubice, ul. Mickiewicza 6
tel./fax . 95 758-02-12
e-mail: slubice@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Strzelcach Krajeńskich

66-500 Strzelce Krajeńskie, al. Piastów 17
tel./fax 95 763 21 58
e-mail: strzelce@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Sulcinie

69-210 Lubniewice, Glisno 123
tel./fax 95 755 27 88
e-mail: sulecin@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Świebodzinie

66-200 Świebodzin, ul. Poznańska 27 B
tel./fax 68 475 47 50
e-mail: swiebodzin@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Zielonej Górze

z siedzibą w Kalsku
Kalsk 91, 66-100 Sulechów
tel./fax 68 385 20 91 do 96
tel. 68 385 28 68
e-mail: zielonagora@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Żaganie

68-100 Żagań, ul. Bema 15
tel./fax 68 377 31 96
e-mail: zagan@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Żarach

68-200 Żary, ul. Górnośląska 26
tel. 68 416 11 04
e-mail: zary@lodr.pl

Lista Odmian Zalecanych do uprawy w województwie lubuskim na rok 2024

Alicja Prochera

*Kierownik Działu Doświadczalnego
Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych
Stacja Doświadczalna Oceny Odmian w Świebodzinie*

25 stycznia 2024 w LODR w Kalsku odbyło się zimowe Posiedzenie Lubuskiego Zespołu Porejestrowanego Doświadczalnictwa Odmianowego (PDO), na którym ustalone zostały Listy Odmian Zalecanych (LOZ) dla zbóż jarych, ozimych, rzepaku ozimego, grochu siewnego, łubinów (wąskolistnego i żółtego) oraz soi do uprawy w województwie lubuskim na rok 2024.

Porejestrowane Doświadczalnictwo Odmianowe (PDO) jest wojewódzkim systemem badań odmianowo-agrotechnicznych mającym na celu dostarczenie rolnikom możliwie pełnej informacji o przydatności zarejestrowanych odmian do upraw w ich rejonie. Celem tworzenia Listy Odmian Zalecanych jest wskazanie rolnikom województwa lubuskiego najlepszych i sprawdzonych w naszych warunkach odmian spośród tych, wpisanych do Krajowego Rejestru Odmian i Wspólnotowego Katalogu Odmian Roślin Rolniczych Unii Europejskiej.

Decyzje dotyczące utworzenia LOZ na dany rok oraz włączenia lub wycofania odmian podejmowane są na spotkaniu Wojewódzkiego Zespołu PDO po przedstawieniu propozycji dyrektora Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian w Świebodzinie (Stacja Koordynująca) i po przeanalizowaniu wyników doświadczeń prowadzonych w województwie lubuskim.

Doświadczenia w naszym województwie zakładane są w trzech punktach:

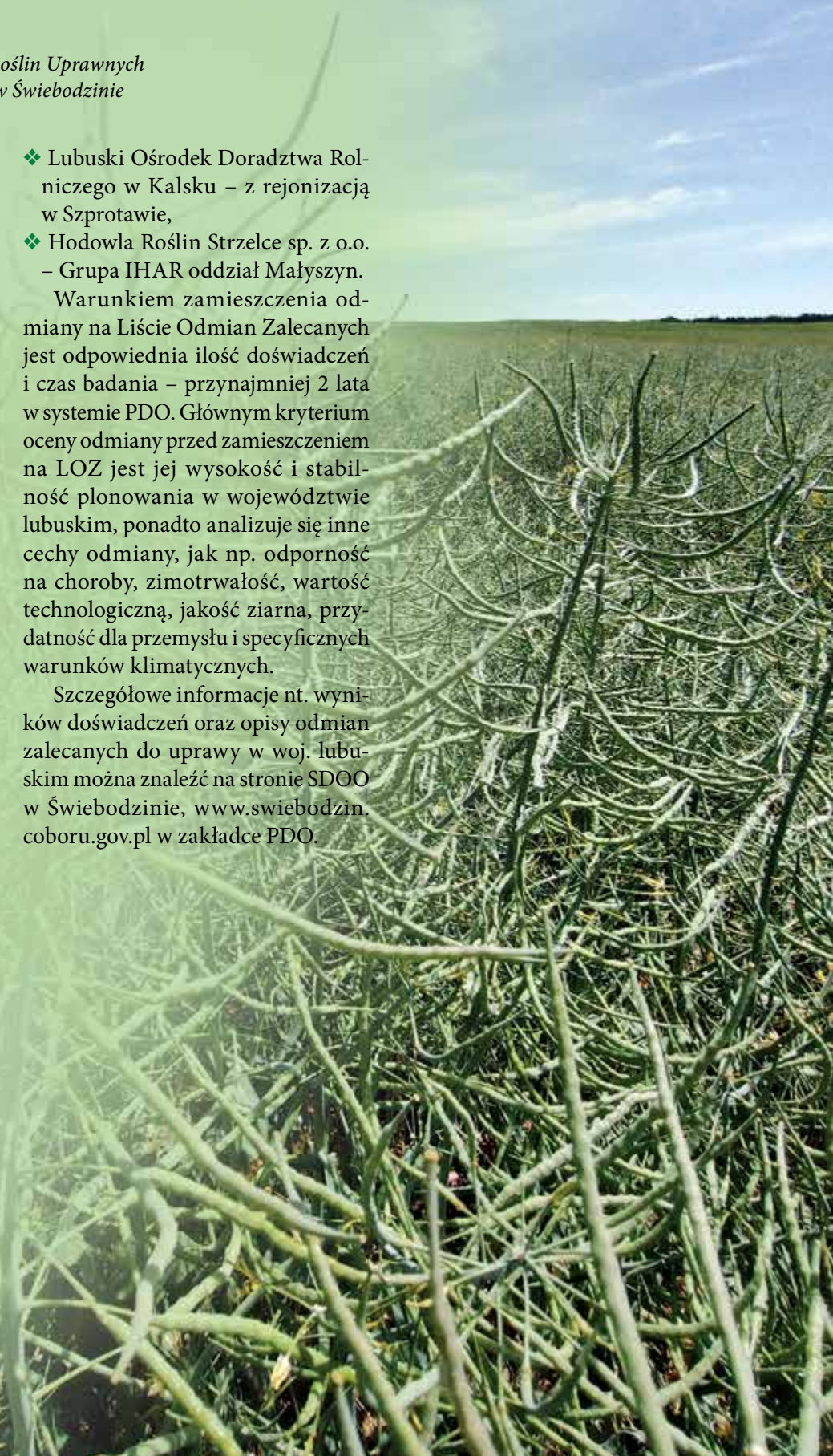
❖ Stacja Doświadczalna Oceny Odmian w Świebodzinie,

❖ Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku – z rejonizacją w Szprotawie,

❖ Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. – Grupa IHAR oddział Małyszyn.

Warunkiem zamieszczenia odmiany na Liście Odmian Zalecanych jest odpowiednia ilość doświadczeń i czas badania – przynajmniej 2 lata w systemie PDO. Głównym kryterium oceny odmiany przed zamieszczeniem na LOZ jest jej wysokość i stabilność plonowania w województwie lubuskim, ponadto analizuje się inne cechy odmiany, jak np. odporność na choroby, zimotrwałość, wartość technologiczną, jakość ziarna, przydatność dla przemysłu i specyficznych warunków klimatycznych.

Szczegółowe informacje nt. wyników doświadczeń oraz opisy odmian zalecanych do uprawy w woj. lubuskim można znaleźć na stronie SDOO w Świebodzinie, www.swiebodzin.coboru.gov.pl w zakładce PDO.

LISTA ODMIAN ZALECANYCH (LOZ) DO UPRAWY W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM NA ROK 2024

Pszenica ozima	Pszenżyto ozime	Jęczmień ozimy	Żyto ozime
ARTIST	SU LIBORIUS	JAKUBUS	DAŃKOWSKIE GRANAT
SYMETRIA	TRAPERO	SU JULE	ANTONIŃSKIE
RGT BILANZ	MELOMAN	MIRABELLE	DAŃKOWSKIE DRAGON
OWACJA	TADEUS	KWS MORRIS	DAŃKOWSKIE KANTER
EUFORIA	MEDALION	ESPRIT	KWS BERADO F1
WENECJA	CORADO	SU MIDNIGHT	SU DREAMER F1
RGT PROVISION	STELVIO	GIEWONT	KWS IGOR F1
KNUT	SU ATLETUS		KWS ROTOR F1
REVOLVER			
SU BANATUS			

Rzepak ozimy (odmiany populacyjne)

DERRICK

Rzepak ozimy (odmiany mieszańcowe)

AMBASADOR	ARTEMIS	LG AVIRON	TEMPTATION
ABSOLUT	DK EXCITED	LG ARETI	LG SCORPION
AURELIA			LG ARNOLD

Pszenica jara	Pszenżyto jare	Jęczmień jary	Owies
KWS DORIUM	IMPETUS	REKRUT	AGENT
ANAKONDA	ODYS	FORMAN	PERUN
AURA	HUGO	MECENAS	REFLEKS
APLAUZ	SANTOS	ADWOKAT	HUZAR
	TORISTO	WIRTUOZ	PANTEON
		BIZON	POKER
		FLORENCE	WULKAN

Groch siewny		Łubin wąskolistny		Łubin żółty
ASTRONAUTE	OSTINATO	DALBOR	BAZALT	MISTER
OLIMP	MEFISTO	SALSA	ZORBA	PUMA
GROT	ORCHESTRA	BOLERO	HOMER	DIAMENT
PROSPER		SAMBA	SM ORION	GOLDENEYE
		AGAT		

Soja

BARDZO WCZESNE I WCZESNE		ŚREDNIOWCZESNE I ŚREDNIOPÓŹNE	
2-3	ADESSA	4	NESSIE PZO CCA
2-3	MARZENA	4	SIRELIA CCA
		4	ADELFA
		5	AMIATA CCA
		6	ES COMANDOR
		6	VIOLA

Charakterystyka wczesności odmian soi					
1	<i>bardzo wczesna</i>	3-4 i 4	<i>wczesna do średniowczesnej</i>	6-7 i 7	<i>późna</i>
1-2 i 2	<i>bardzo wczesna do wczesnej</i>	4-5 i 5	<i>średniowczesna</i>	7-8 i 8	<i>późna do bardzo późnej</i>
2-3 i 3	<i>wczesna</i>	5-6 i 6	<i>średniopóźna</i>	8-9 i 9	<i>bardzo późna</i>

Powyższe odmiany, mimo zmiennych warunków wegetacji w latach 2021-2023, prowadzone w doświadczeniach PDO potwierdziły dużą przydatność do uprawy w warunkach naszego województwa. Lista Odmian Zaleconych ułatwia dokonanie wyboru odmian najbardziej dostosowanych do lokalnych warunków. Wyżej wymienione odmiany biorą udział w badaniach PDO w roku 2023-2024.

Przyszłość systemów żywnościowych

Innowacje i zrównoważony rozwój w technologii żywności

Systemy żywnościowe obejmują kompleksową sieć działalności związanych z produkcją, przetwarzaniem, dystrybucją, konsumpcją i zarządzaniem odpadami produktów żywnościowych. Są one kluczowe dla zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego, zdrowia publicznego i zrównoważonego rozwoju, a także mają znaczący wpływ na gospodarkę. Niezmiernie ważne jest zrozumienie, jak innowacje i zrównoważony rozwój w technologii żywności mogą wpłynąć na przyszłość rolnictwa i produkcji żywności, zapewniając jednocześnie ochronę środowiska naturalnego i poprawę jakości życia ludzi.

dr inż. Jarosław Kliks
Uniwersytet Zielonogórski,
Wydział Nauk Biologicznych,
Katedra Żywienia Człowieka
i Dietoterapii

Kluczowa rola innowacji

W obliczu globalnych wyzwań, takich jak rosnące zapotrzebowanie na żywność, zmiany klimatyczne i konieczność zrównoważonego rozwoju, nowoczesne systemy żywnościowe stają przed złożonym zadaniem zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego dla rosnącej populacji świata. Innowacje w technologii żywności, takie jak biotechnologia, nanotechnologia i cyfryzacja, odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu przyszłości systemów żywnościowych. Te technologie

oferują nowe możliwości dla zwiększenia wydajności, poprawy jakości żywności i minimalizacji wpływu na środowisko.

Biotechnologia umożliwia rozwój genetycznie modyfikowanych organizmów (GMO), które mogą być odporniejsze na szkodniki, choroby i ekstremalne warunki klimatyczne. Przykładem innowacyjnego wykorzystania biotechnologii mogą być:

- **Złoty ryż:** genetycznie zmodyfikowany ryż produkujący beta-karoten, zapobiegający niedoborom witaminy A.
- **Pomidory Flavr Savr:** pierwsze komercyjnie dostępne GMO, zaprojektowane do dłuższego zachowania świeżości.

- **Salmonella odporna na suszę:** rośliny modyfikowane genetycznie, aby lepiej radziły sobie z warunkami suszy, co jest kluczowe w obliczu zmian klimatycznych.

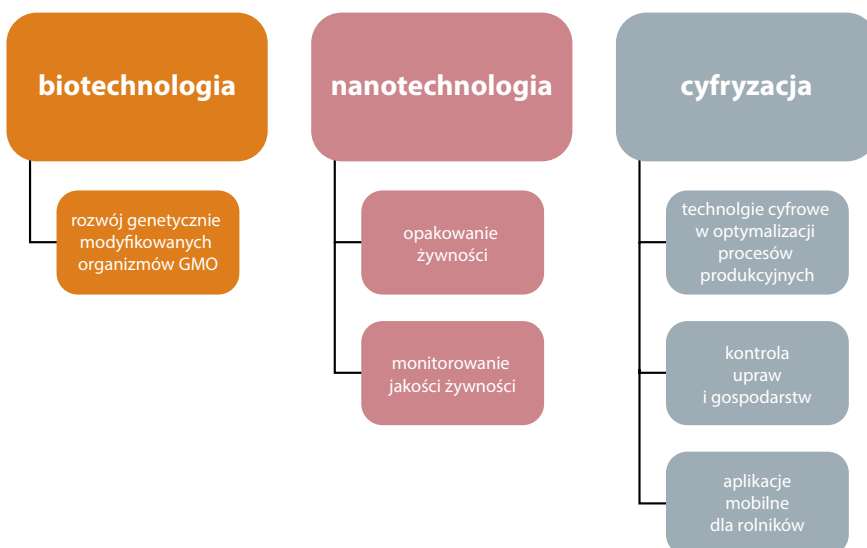
Nanotechnologia

Oferuje innowacyjne rozwiązania w pakowaniu i monitorowaniu jakości żywności, jak na przykład:

- **Inteligentne opakowania:** opakowania z nano cząstkami, które mogą sygnalizować zmianę jakości żywności.
- **Nano cząstki do dostarczania składników odżywczych:** umożliwiają precyzyjne dostarczanie witamin i minerałów do określonych części organizmu.
- **Nano sensory:** wykrywają obecność patogenów w żywności, zwiększając bezpieczeństwo żywności.

Cyfryzacja

Rozumiana jako szereg działań, mających na celu zwiększenie dostępności do Internetu, techniki cyfrowej oraz wprowadzanie na szeroką skalę infrastruktury elektronicznej nie omija również rolnictwa. W tym zakresie pojawia się pojęcie Rolnictwa 4.0, które oznacza rolnictwo precyzyjne, wykorzystujące różne dane i technologie cyfrowe do optymalizacji procesów produkcji oraz optymalizacji

zowania decyzji biznesowych. Poniżej kilka przykładów:

- **Drony w rolnictwie:** monitorowanie upraw i zwierząt, umożliwiające szybką reakcję na problemy.
- **Systemy zarządzania gospodarstwem:** zbierają dane z różnych źródeł, pomagając w podejmowaniu decyzji.
- **Aplikacje mobilne dla rolników:** ułatwiają dostęp do informacji o pogodzie, cenach rynkowych i technikach uprawy.

zmniejszyć emisję gazów cieplarnianych związanych z ich produkcją i stosowaniem.

Z kolei efektywne zarządzanie zasobami naturalnymi, takimi jak woda i gleba, jest kluczowe dla zrównoważonego rozwoju. Przykłady:

- **Systemy nawadniania kropłowego:** zmniejszają zużycie wody i zwiększają efektywność nawadniania.
- **Ochrona gleby przed erozją:** techniki, takie jak zasiewy międzyplonowe, mogą zapobiegać erozji gleby i po-

rolników, promując przy tym innowacje oraz zrównoważony rozwój w sektorze rolnym. Ich działania, takie jak organizowanie warsztatów i szkoleń na temat nowych technologii i metod produkcji, demonstracje praktycznego zastosowania innowacyjnych rozwiązań w gospodarstwach oraz indywidualne doradztwo mające na celu dostosowanie praktyk rolniczych do specyficznych potrzeb każdego gospodarstwa, zwiększają jego zrównoważenie i efektywność. Te działania

zrównoważony
rozwoj
w produkcji
żywności

gospodarowanie
zasobami naturalnymi

etyczne
traktowanie zwierząt

rola Ośrodków
Doradztwa Rolniczego
w kreowaniu
wiedzy i innowacji

Emisja CO₂

Zrównoważony rozwój w produkcji żywności koncentruje się na praktykach, które minimalizują negatywny wpływ na środowisko, jednocześnie zwiększając efektywność i produktywność. Przykładem jest zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych przez zastosowanie praktyk rolniczych, które zwiększają sekwestrację węgla. Praktyki te obejmują:

- **Zalesianie:** sadzenie drzew na terenach rolniczych może pochłaniać CO₂ z atmosfery.
- **Zmiany w zarządzaniu glebą:** techniki, takie jak uprawa bez orkowa, mogą zmniejszać emisję CO₂ i zwiększać retencję wody w glebie.
- **Zintegrowane zarządzanie szkodnikami:** redukuje potrzebę stosowania pestycydów, co może

prawić jej jakość.

Poprawa warunków życia zwierząt hodowlanych nie tylko odpowiada na oczekiwania konsumentów, ale również może przyczynić się do poprawy jakości produktów żywnościowych. Przykłady:

- **Systemy wolnego wybiegu:** zapewniają zwierzętom więcej przestrzeni i lepsze warunki życia.
- **Zintegrowane programy zdrowia zwierząt:** ograniczają potrzebę stosowania antybiotyków przez poprawę ogólnego stanu zdrowia zwierząt.

Wiedza, edukacja, współpraca

Ośrodki Doradztwa Rolniczego (ODR) od dawna pełnią fundamentalną rolę w edukowaniu i wspieraniu

są od dawna znane i cenione wśród rolników.

Ostatnio rozpoczęła się nowa era współpracy między ODR a ośrodkami naukowymi, co otwiera nowe możliwości dla przyszłego rozwoju systemów żywnościowych. Przykładem takiej współpracy jest nawiązanie relacji z Katedrą Żywnienia Człowieka i Dietoterapii na Wydziale Nauk Biologicznych Uniwersytetu Zielonogórskiego. Ta współpraca umożliwia wymianę wiedzy i doświadczeń, co przyczynia się do rozwoju nowych, bardziej efektywnych i zrównoważonych praktyk w produkcji żywności. Dzięki temu rolnicy mają dostęp do najnowszych badań i innowacji, co jest kluczowe dla zrównoważonego rozwoju sektora rolnego i stanowi fundament dla przyszłego rozwoju systemów żywnościowych.

Wybory na miarę przetrwania

Ekologia. To słowo w potocznym znaczeniu, mającym luźny związek z jego naukową definicją, robi zawrotną karierę. Dla przeciętnego człowieka ekologiczne znaczy zdrowe, wytworzone zgodnie z poszanowaniem natury, takie, które nie szkodzi środowisku. Niech i tak będzie, jeżeli w naszych codziennych wyborach będziemy kierowali się takimi zasadami.

Iwona Kupińska
LODR Kalsk
i.kupinska@lodr.pl

Ekologia to nic złego

Nieważne jest, czy jesteśmy wsiowi czy miastowi i jaki zawód wykonujemy. Każdy z nas musi gdzieś mieszkać, w coś się ubierać, jeść, myć się i korzystać z toalety. Dokonując naszych codziennych wyborów starajmy wybierać się te produkty, które, przynajmniej zgodnie z informacją producenta, są bardziej przyjazne środowisku. Na nic wspaniałe programy proekologiczne, jeżeli nie przeniesiemy postaw proekologicznych do naszych domów i nie zaczniemy zwracać uwagi czy podmioty proponujące nam usługi i produkty działają zgodnie z zasadami poszanowania środowiska. Już czas przestać postrzegać ekologów

jako czarnowidzów i katastrofistów, bo katastrofa następuje na naszych oczach. To już nie jest pytanie czy się ratować, ale jak to zrobić i czy jest to jeszcze możliwe. Na pewno nie będzie to proces przyjemny, bo jest wielce prawdopodobne, że będzie to oznaczało spadek poziomu życia.

Miara szkodliwości

Miarą, która pokazuje skutki działalności człowieka, jest ślad środowiskowy czyli wpływ danego produktu na środowisko podczas wszystkich jego etapów wytworzenia czyli od powstania do utylizacji. Oprócz tego mierzyć można ślad wodny (informuje nas o tym ile wody zużyto na dany produkt) oraz węglowy (suma emisji gazów cieplarnianych wytworzonych podczas cyklu życia produktu). Rolnictwo to aż 92% rocznego światowego zużycia wody. Dla

przykładu ślad wodny filiżanki kawy to 130 l wody, skąd taka wartość? Bo tyle wody potrzeba aby wyhodować kawę i uczynić ją zdatną do spożycia. Do wyprodukowania samochodu potrzeba 379 000 l wody. Uśredniona ilość CO₂ produkowana na jednego pasażera pociągu na odcinku 1 km to 28 g, dla samochodu osobowego to już 102 g, a dla samolotu 244 g. Czy my, jako prości konsumenci, możemy coś zrobić aby nasze „ślady” były mniejsze. Możemy kierować się zdrowym rozsądkiem przy dokonywaniu zakupów i wykorzystaniu tego, co już posiadamy. Zostało to ujęte w zasadę 5R: **Refuse** czyli odmawiaj (nie kupuj produktów trudnych do przetworzenia czy ponownego użycia), **Reduce** czyli ograniczaj (pozostaw tylko to, czego naprawdę potrzebujesz), **Reuse** czyli używaj wielokrotnie (naprawiaj, kupuj

używane), **Recycle** czyli przetwarzaj (poprawnie segreguj odpady), **Rot** czyli kompostuj (jeśli masz kawałek ziemi załóż kompostownik) czyli myśl o skutkach dla środowiska zanim coś kupisz lub zrobisz.

Nieźle się urządzać

Urządzając wnętrza starajmy się wybierać produkty, których mniejsza szkodliwość dla środowiska potwierdzona jest certyfikatem wydanym przez niezależną instytucję certyfikującą. Wybierając materiały do wnętrz zwróćmy uwagę na stopień przetworzenia, koszty transportu, metody produkcji, trwałość i możliwe powtórne wykorzystanie. Jedną z miar szkodliwości produktów w budownictwie i wyposażaniu wnętrz jest LZO, czyli emitowane przez nie lotne i półlotne związki organiczne, szczególnie niebezpieczne w stężeniach przekraczających normy, (73% z nich to związki rakotwórcze). Przykładem materiałów o niskiej zawartości LZO są tynki na bazie wapna, gliny i gipsu, wzmocniane celulozą zamiast tworzywami sztucznymi. „Zdrowe farby” to na przykład wapienna, gliniana bądź silikatowa. Certyfikaty, które pomogą nam dokonać wyboru to EU Ecolabel (niski poziom LZO i rekomendacja Polskiego Towarzystwa Alergologicznego) albo Eurofins Indoor Air Comfort Gold (dodatkowo wychwytyują szkodliwe związki). Jeżeli chodzi o podłogi to najpopularniejsze rozwiązania proekologiczne to: bambus (porównywalny do podłogi

z twardego drewna), drewno z odzysku albo z certyfikatem FSC, korek, drewno kauczukowe, polerowany i barwiony beton, dywany z tworzyw sztucznych z odzysku. Kupując meble ekologiczne zwracajmy uwagę, czy mają certyfikat Oko-Control, który gwarantuje, że przy ich produkcji użyto naturalnych lakierów. Nabywając tkaniny w ogólnym mniemaniu naturalne (len, bawełna, jedwab, konopie, pinatex produkowany z liści ananasa), zwróćmy uwagę na certyfikację. Mamy tu do dyspozycji **Global Organic Textiles Standard (GOTS)** – znak nadawany wyrobom zawierającym certyfikowane włókna bawełny, certyfikat **Oeko-Tex Standard 100** dla producentów tkanin

(ważny tylko przez rok), certyfikaty **Fairtrade** oraz **Better Cotton Initiative**, które gwarantują, że bawełna została wyprodukowana z zachowaniem społecznych i ekologicznych norm. W ogóle to certyfikat Fairtrade można spotkać na wielu produktach światowego rolnictwa dostępnych w naszych sklepach, bo nie dotyczy on tylko bawełny. Na koniec zachęć jeszcze to wspierania lokalnych pszczelarzy. Dlaczego? Świece zapachowe wydzielają do atmosfery trujący toluen, benzen i formaldehyd, kadzi-dełka wydzielają takich związków 100 razy więcej, najmniej szkodliwe dla środowiska są świece z wosku pszczelego oraz sojowe.

Mądrzy ludzie nie muszą żyć w brudzie

Jak urządzać i posprzątać łazienkę w duchu ekologii? Zainstalujmy baterie termostatyczne z perlatorem, które uregulują nam temperaturę wody na stałym poziomie. Najlepszym rozwiązaniem są baterie bezdotykowe, ale te raczej stosuje się w obiektach turystycznych albo użyteczności publicznej. Przy zakupie muszli klozetowej zwróćmy uwagę, ile wody potrzebne jest do spłukiwania. Przyjrzyjmy się modelom bez kołnierza, co gwarantuje łatwiejsze spłukiwanie i gorsze warunki dla rozwoju bakterii. Zamontujmy dozownik do mydła, wybierajmy te najlepszej jakości, aby służyły nam przez lata. Kupujmy artykuły higieniczne produkowane z udziałem celulozy z recyklingu. Pro-

ducenci dbający o ekologię zwracają też uwagę na to, aby opakowania po artykułach higienicznych nadawały się do powtórnego przetworzenia. Kupujemy kosmetyki w małych opakowaniach i przelewamy do nich płyny zakupione w większych pojemnikach, najlepiej jeżeli dostępne są tekturowe. Do sprzątania łazienki używamy środków ekologicznych sporządzanych z naturalnych surowców albo zrobimy je sobie sami. Surowce nie są trudno dostępne, bo zazwyczaj to soda oczyszczona, ocet, cytryna oraz olejki eteryczne. Obecnie „szczytem ekologii” w zakresie rozwiązań związanych z zużyciem wody są systemy kanalizacyjne odprowadzające osobnymi rurami ścieki czarne i ścieki szare (z wanien i umywalek), które można powtórnie wykorzystać, ale póki co, są to rozwiązania dla dużych obiektów. Łazienka to także zwykłe pralka. Przy zakupie sprzętu zwróćmy uwagę na etykietę energetyczną, której nowa wersja obowiązuje od 2021 roku. Skala efektywności energetycznej obejmuje litery od A do G, przy czym A i B zarezerwowane są dla urządzeń wyprodukowanych w przyszłości, pozostałe informacje to poziom hałasu oraz ilość zużywanego wody. Ponadto na nowej etykiecie znajduje się kod QR odsyłający do strony internetowej producenta, gdzie można znaleźć bardziej szczegółowe informacje na temat sprzętu.

Zjeść dobrze dla środowiska

Kupując żywność kieruj się prostymi zasadami: zwracaj uwagę z jakiego kraju pochodzi produkt, w miarę możliwości wybieraj żywność krajową, jeżeli nie ma takiej informacji pytaj, opieraj jadłospis o produkty sezonowe, kupuj produkty w pobliżu miejsca zamieszkania, jeżeli masz taką możliwość sam wytwarzaj żywność, zarówno jako produkcję pierwotną jak i przetworzoną. Żywność też pozostawia ślad węglowy. Jeżeli chodzi o mięso, to w przypadku wołowiny oraz baraniny jest on największy. Prawie dziesięciokrotnie mniejszy ślad węglowy w porównaniu z wołowiną

pozostawia produkcja wieprzowiny, drobiu oraz ryb. Miejmy to na uwadze planując posiłki. Zakupując sprzęt do kuchni zwróćmy uwagę na informacje zawarte na etykiecie energetycznej. Z żywnością nierozzerwalnie związany jest temat opakowań oraz naczyń jednorazowych. Nadal najpopularniejszym surowcem do wytwarzania opakowań jest plastik, który podlega recyngowi zaledwie w 9%. Rozwiązaniem, choć nie do końca doskonałym, jest plastik oksydegradowalny, który można poddawać recyngowi. Jednak jeżeli zostanie wyrzucony na wysypisko pojawia ryzyko niepełnej degradacji i powstania polimerowego pyłu. Istnieje także plastik biodegradowalny powstały z biopolimerów pochodzących ze skrobi. Trzeba go kompostować i poddać obróbce cieplnej, aby był nieszkodliwy dla środowiska. Jeżeli tak się nie stanie to rozwarstwa się tworząc szkodliwy pył. Jest to więc o wiele bardziej niebezpieczne niż walające się odpady plastikowe, bo te przynajmniej można zobaczyć. Jeżeli chodzi o naczynia biodegradowalne jednorazowego użytku nieodłącznie związane z letnimi imprezami, to tu do wyboru jako surowiec mamy papier, bambus, trzcinę cukrową, otręby, liście palmowe oraz skrobię

kukurydzianą. Generalnie naczynia te są biodegradowalne, jednak niektóre z nich zawierają szkodliwe substancje. Najlepszym rozwiązaniem są naczynia z otrąb. Po konsumpcji potrawy można je zjeść, jeżeli natomiast wydają się nam niesmaczne to można ich użyć jako nawozu. Dodatkowym atutem jest to, że są produkowane w Polsce. W sumie najlepszym rozwiązaniem wydaje się znane od tysięcy lat szkło, które co prawda może się w ogóle nie rozłożyć, ale można je wielokrotnie przetwarzać pod warunkiem, że odpady zostaną prawidłowo zebrane.

Wybór jest nieunikniony

Czytając na temat zagrożeń, jakie niesie ze sobą dotychczasowy sposób wykorzystywania przez człowieka zasobów środowiska naturalnego można się przejąć rozmiarem szkód, jakich dotychczas udało się naszemu gatunkowi dokonać na planecie Ziemia albo popukać się z niedowierzaniem w głowę, bo przecież zasoby natury są odnawialne i nieskończone. Niezależnie od preferowanego przez nas poglądu na sprawy ekologii czy też ochrony środowiska naturalnego wydaje się, że wszyscy chcemy żyć zdrowiej i bezpieczniej, a osiągnięcie tego celu na pewno będzie wymagało zastanowienia się nad tym, co kupujemy i z jakich usług korzystamy. Wybierajmy więc to, co nam szkodzi mniej i miejmy nadzieję, że mniej szkodzi również otaczającej nas przyrodzie, której przecież jesteśmy nierozzerwalną częścią. Samotność na dłuższą metę nie służy nikomu. Róbmy więc wszystko abyśmy na tej planecie nie zostali sami. Zdjęcia zamieszczone w artykule to efekt mojej wizyty w jednym sklepie. Oznacza to, że firmy ubiegają się o ekologiczne certyfikaty, między innymi o te wymienione w artykule. Wystarczy więc po prostu czytać i zastanowić się nad tym, co kupujemy.

WPŁYNIE NA URODZAJ

28% N, 30% N, 32% N

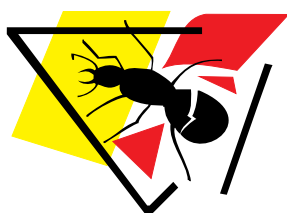

26% N + 3% S

Nowoczesne standardy nawożenia

**AUTORYZOWANY
DYSTRYBUTOR:**

„AGRO-BIZNES”
Sularz i Wspólnicy spółka jawna
ul. Myśliborska 56
66-400 Gorzów Wielkopolski
tel. 95 731 42 24, 95 731 43 84
www.agro-biznes.pl

Działanie „Współpraca” – Innowacje w rolnictwie

Działanie „Współpraca” dotyczy wspierania, tworzenia i działalności Grup Operacyjnych na rzecz innowacji (EPI), które realizują projekty polegające na opracowaniu i wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich.

Karolina Kolańska
LODR Kalsk
k.kolanska@lodr.pl

Cele Grup Operacyjnych

Grupy Operacyjne zraszają rolników, jednostki naukowe, przedsiębiorców, posiadaczy lasów, podmioty doradcze. Ich uczestnikami są także inne podmioty działające na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich np. samorządy, organizacje pozarządowe, związki rolnicze itp. Projekty realizowane przez Grupy Operacyjne polegają na opracowaniu i wdrożeniu nowego lub znacznie udoskonalonego produktu. Poszukują też nowych lub znacznie udoskonalonych technologii albo metod organizacji i marketingu dotyczących produkcji, przetwarzania oraz wprowadzania do obrotu produktów objętych załącznikiem I do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. W ramach Działania M16 „Współpraca” realizowanych jest obecnie prawie 200 projektów w zakresie B+R.

Innowacje są konieczne

Rolnictwo jest jednym z kluczowych sektorów gospodarki, który ma ogromne znaczenie dla światowego bezpieczeństwa żywnościowego. W obliczu rosnącej populacji i potrzeby zrównoważonej produkcji żywności, innowacje w dziedzinie rolnictwa stają się nieodzowne. Postęp technologiczny i nowatorskie podejście mają ogromny potencjał do przekształcenia rolnictwa i przyczynienia się do zwiększenia

efektywności, ochrony środowiska oraz zapewnienia większej dostępności żywności. W ramach realizowanych projektów zostały opracowane systemy precyzyjnej uprawy, wykorzystanie zaawansowanych technologii, takich jak teledetekcja, GPS, inteligentne

uprawa pozwala na zwiększenie efektywności produkcji i minimalizację negatywnego wpływu na środowisko. Innowacje w dziedzinie genetyki roślin są kolejnym kluczowym czynnikiem, przyczyniającym się do rozwoju rolnictwa. Tworzenie nowych lub

czujniki czy drony, które umożliwiają dokładne monitorowanie gleby, uprawy i warunków atmosferycznych. Dzięki temu rolnicy mogą zoptymalizować nawożenie, zredukować zużycie wody i pestycydów oraz minimalizować straty plonów. Precyzyjna

znacznie ulepszonych odmian roślin o zwiększonej wydajności, odporności na choroby i szkodniki, a także dostosowanych do różnych warunków klimatycznych stają się coraz bardziej popularne. Metody takie jak hodowla konwencjonalna, biotechnologia czy

inżynieria genetyczna umożliwiają wprowadzanie pożądanych cech do roślin, co pozwala na zwiększenie ilości i jakości produkowanej żywności.

Eko też innowacyjne

Również rolnictwo ekologiczne staje się coraz bardziej popularne i innowacyjne. Coraz większa liczba rolników decyduje się na technologie uprawy, które minimalizują wpływ na środowisko i promują zdrową, ekologiczną żywność. Praktyki takie jak agroekologia, rotacja upraw, kompostowanie czy uprawa wieloletnia pomagają utrzymać równowagę ekosystemów, zwiększyć biodwersyfikację i ograniczyć negatywny wpływ chemikaliów. Właśnie te innowacyjne podejścia do rolnictwa mogą

zrewolucjonizowania rolnictwa, szczególnie w obszarach o niewłaściwych warunkach glebowych czy niedoborze wody. Dzięki kontrolowanemu podawaniu składników odżywczych i optymalizacji warunków klimatycznych, można osiągnąć o wiele większą wydajność i efektywność produkcji żywności.

Informatyzacja

Niezwykle istotne są również innowacje w obszarze zarządzania danymi. Zbieranie, analiza i wykorzystanie danych rolniczych pozwalają na lepsze zrozumienie procesów uprawy, dostosowanie strategii zarządzania oraz podejmowanie bardziej trafnych decyzji. Narzędzia takie jak systemy informatyczne, platformy internetowe

bardziej zrównoważony, efektywny i odpowiadający potrzebom współczesnego społeczeństwa. Kluczowe w innowacjach chowu jest przede wszystkim zmniejszenie upadków zwierząt, skrócenie cyklu odchowu oraz poprawa jakości produktów zwierzęcych.

Wraz z postępem technologicznym, rolnicy mają dostęp do coraz lepszych narzędzi i rozwiązań, które pozwalają na osiągnięcie większej wydajności, minimalizację wpływu na środowisko i zwiększenie dostępności zdrowej żywności. Innowacyjne podejścia do rolnictwa są nieodzowne, aby poradzić sobie z wyzwaniami, jakie stoją przed światową produkcją żywności.

przyczynić się do tworzenia trwałego i zrównoważonego modelu produkcji żywności. Kolejną ważną innowacją jest rozwój systemów hydroponicznych i aeroponicznych. Te metody uprawy roślin, bez konieczności wykorzystania gleby, mają potencjał

czy sztuczna inteligencja pozwalają na optymalizację produkcji, prognozowanie pogody, monitorowanie zdrowia roślin oraz zarządzanie łańcuchem dostaw. Innowacje w rolnictwie mają olbrzymi potencjał do przekształcenia naszej produkcji żywności w sposób

Dopłaty do rolnictwa ekologicznego

Piotr Tyliczszak
LODR Kalsk
p.tyliczszak@lodr.pl

Zasady i warunki

Pierwszym krokiem w ubieganiu się o dopłaty do produkcji metodami ekologicznymi, jest zgłoszenie się do jednostki certyfikującej, która obejmuje gospodarstwo rolne systemem kontroli. Kolejnym, zawniaskowanie w terminie przyjmowania wniosków o płatności bezpośrednio, o płatność do rolnictwa ekologicznego. Trzeci

W perspektywie Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023 – 2027, widoczny jest bardzo duży nacisk na rolnictwo ekologiczne. Jedną z zachęt do podejmowania takiej produkcji są dopłaty. Mają one za zadanie zachęcić rolników do prowadzenia gospodarstwa w sposób ekologiczny oraz wyrównać pewne różnice w plonie pomiędzy produkcją ekologiczną, a konwencjonalną.

warunek to posiadanie planu działalności rolnictwa ekologicznego, sporządzonego przez doradcę rolniczego posiadającego odpowiednie uprawnienia. W trakcie sezonu wegetacyjnego rolnik zobowiązany jest

do przestrzegania wszystkich zasad produkcji ekologicznej, w tym do prowadzenia odpowiednich rejestrów dokumentów. Po pozytywnej kontroli przez jednostkę certyfikującą, informacja ta przekazywana jest do ARIMR i wydawana jest decyzja o płatności w ramach rolnictwa ekologicznego.

Ile, kiedy i na co?

Stawki płatności zależą od uprawianej rośliny oraz od ilości posiadanych zwierząt. Stawki płatności w poszczególnych wariantach przedstawia tabela.

Jak widać, płatności są dość mocno zróżnicowane w zależności od uprawianych gatunków. Dodatkowo inne stawki występują w okresie konwersji i po jego zakończeniu. Okres konwersji to czas, kiedy następuje przestawienie z produkcji konwencjonalnej na produkcję ekologiczną – grunt musi ulec oczyszczeniu ze stosowanych

Grupa upraw	Stawka płatności w zł/ha	
	w okresie konwersji	po okresie konwersji
Uprawy rolnicze	1697	1571
Uprawy warzywne	3021	2391
Uprawy zielarskie	1856	1856
Podstawowe uprawy sadownicze	3105	1961
Uprawy jagodowe	2495	2213
Ekstensywne uprawy sadownicze	1326	1326
Uprawy paszowe na gruntach ornych	1638	1504
Trwałe użytki zielone	1043	1043
Małe gospodarstwa z uprawami ekologicznymi	1640	1640
Premia za zrównoważoną produkcję roślinno-zwierzęcą	573	573

wcześniej nawozów mineralnych oraz pozostałości ze środków ochrony roślin. W tym czasie należy prowadzić produkcję metodami ekologicznymi, ale nie można jeszcze stosować oznaczeń rolnictwa ekologicznego na produktach. W przypadku upraw wieloletnich okres konwersji trwa 3 lata, w pozostałych przypadkach są to 2 lata.

Jakie uprawy mieszczą się w poszczególnych grupach upraw?

1. Uprawy rolnicze – są to uprawy uprawiane na gruntach ornych obejmujące najczęściej uprawiane gatunki roślin takich jak między innymi: zboża, rośliny motylkowate, rzepak, kukurydza na ziarno.
2. Uprawy warzywne – grupa ta obejmuje typowe uprawy warzywne takie jak między innymi: cebula, burak ćwikłowy, dynia, kapusta, marchew, ogórek, ziemniak.
3. Uprawy zielarskie – grupa obejmująca takie rośliny jak np.: bazylia, czarnuszka, majeranek, mniszek lekarski, mięta pieprzowa, szalwia lekarska, nostryk żółty.
4. Podstawowe uprawy sadownicze to następujące rośliny – brzoskwinia, nektarynka, czereśnia, grusza, jabłoń, morela, śliwa, winorośl, wiśnia.
5. Uprawy jagodowe to: agrest, borówka wysoka i średnia, jeżyna, malina, porzeczka, poziomka, truskawka.
6. Ekstensywne uprawy sadownicze to takie rośliny jak między innymi: aronia, bez czarny, dereń jadalny, pigwa, dzika róża, świdośliwka.
7. Uprawy paszowe na gruntach ornych to rośliny uprawione z przeznaczeniem na skarmianie dla zwierząt. Wymogiem w tej grupie jest posiadanie zwierząt w ilości minimum 0,3 DJP/ha użytków rolnych. Rośliny w tej grupie to np.: kapusta pastewna, koniczyna biała, kukurydza na kiszonkę, lucerna mieszańcowa, burak pastewny, mieszanka strączkowo-zbożowa, mieszanka zbożowa.
8. Trwałe użytki zielone – zobowiązanie możliwe do realizowania tylko na trwałych użytkach zielonych (TUZ) pod warunkiem posiadania obsady zwierząt w ilości minimum 0,3 DJP/ha. Gatunki zwierząt kwalifikujące się do tej płatności to: alpaki, bydło domowe, bawół domowy, daniel, gęś, jelen szlachetny, koń, koza, królik, lama, muł, osioł, owca.
9. Małe gospodarstwa z uprawami ekologicznymi – jest to płatność, o którą mogą się ubiegać gospodarstwa rolne o powierzchni mniejszej niż 10 ha użytków rolnych. W ramach tej płatności wypłacana jest jednakowa stawka niezależnie od uprawianej rośliny i wynosi 1640 zł /ha.
10. Premia za zrównoważoną produkcję roślinno-zwierzęcą – Dodatkowa premia wypłacana w kwocie 573 zł/ ha w przypadku, gdy w gospodarstwie znajdują się zwierzęta w ilości od 0,3 – 1,5 DJP na ha użytków rolnych.

Wysokość stawek

Płatności ekologiczne, podobnie jak płatności rolnośrodowiskowo-klimatyczne, podlegają degresywności. Zasada ta polega na tym, że wypłacana jest stawka o wartości:

- ❖ 100% stawki podstawowej – w przypadku powierzchni od 0,1 do 50 ha
 - ❖ 75% stawki podstawowej – w przypadku powierzchni powyżej 50 ha do 100 ha
 - ❖ 60% stawki podstawowej – w przypadku powierzchni powyżej 100 ha
- Przykład: Gospodarstwo deklarujące 120 ha upraw rolniczych do produkcji ekologicznej, w okresie konwersji otrzyma następującą płatność:
- 1697 zł x 50 ha = 84 850 zł
 - 1272,75 zł x 50 ha = 63 637,50 zł (75% stawki płatności za 50 ha)
 - 1018,2 zł x 20 ha = 20 364 zł (60% stawki płatności za 20 ha)
- RAZEM = 168 851,50 zł**

Pełne doradztwo w zakresie procedury ubiegania się o płatności ekologiczne, pomoc w zgłoszeniu do jednostki certyfikującej oraz wykonanie planu działalności ekologicznej można uzyskać u doradców Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego.

Oferta handlowa dla rolników na 2024 Mieszanki traw pastewnych

KOŚNO-ŁĄKOWA PRZEZNACZONA NA SIANO I KISZONKĘ DLA BYDŁA I KONI

Mieszanka dająca wysoki plon zielonej masy. Przeznaczona jest do sporządzania siana, kiszonki lub wypasania. Po koszeniu następują szybkie odrosty. Można zastosować dodatek koniczyny czerwonej, białej lub lucerny.

Na gleby lekkie GL – 1 Przykładowy skład mieszanki

Kupkówka pospolita Berta-22,98%
Kostrzewa czerwona Reda-34,42%
Życica trwała Naki-16%
Kostrzewa trzcinowa Escalante-20%

OPAKOWANIA 10kg

Na gleby ciężkie GC – 1 Przykładowy skład mieszanki

Kostrzewa czerwona Reda-6,65%
Kupkówka pospolita Berta-21,7%
Kostrzewa łąkowa Gerda-20%
Życica trwała Naki-10%
Festulolium Felopa-6,65%
Życica trwała Maja-35%

OPAKOWANIA 10kg

KOŚNO-ŁĄKOWA O PODWYŻSZONEJ ZAWARTOŚCI BIAŁKA

Mieszanka przeznaczona na siano i kiszonkę o podwyższonej zawartości białka.

Przykładowy skład mieszanki

Życica trwała Naki-15%
Koniczyna czerwona (łąkowa) Rozeta-15,73%
Koniczyna czerwona (łąkowa) Krynica-4,27%
Kupkówka pospolita Berta-20%
Życica wielokwiatowa westerwoldzka Kajana-10%
Festulolium Felopa-20%
Życica trwała Maja-15%

OPAKOWANIA 10kg

PASTWISKOWA

Mieszanka traw z dodatkiem koniczyny białej i lucerny. Zapewnia możliwość wypasania zwierząt oraz zbilansowaną ilość białka. Nadaje się również do wytwarzania siana, kiszonki oraz zielonej paszy. Charakteryzuje się również dużą smakowitością.

Przykładowy skład mieszanki

Kostrzewa czerwona Areta 15%
Kupkówka pospolita Berta-15%
Życica trwała Maja-4%
Kostrzewa łąkowa Gerda-15%
Życica trwała Naki-11%
Lucerna siewna La Bella Campagnola-15%
Wiechlina łąkowa Sunbeam-5,13%
Życica wielokwiatowa westerwoldzka Kajana-19,87%

OPAKOWANIA 10kg

MIESZANKA TRAW NA TORFY

Mieszanka przeznaczona głównie na ziemię torfowe oraz ciężkie, podmokłe wolno obsychające i tereny okresowo zalewowe. Mieszanka ta ma dużą tolerancję na zmienne warunki klimatyczne, a w szczególności na niskie temperatury. Pełną użytkowość uzyskuje się po 2 latach. Charakteryzuje się wysoką smakowitością. Jest chętnie zjadana przez bydło w formie siana oraz kiszonki.

Przykładowy skład mieszanki

Kostrzewa czerwona Matylda-15%
Wiechlina łąkowa Sunbeam-10%
Festulolium Felopa-10%
Koniczyna łąkowa Rozeta-10%
Mietlica biaława Kita-10%
Kostrzewa łąkowa Gerda-25%
Życica trwała Maja-20%

OPAKOWANIA 10kg

Oferta handlowa dla rolników na 2024 Mieszanki traw pastewnych

KOŚNA

Mieszanka w swoim składzie zawiera trawy o bardzo dużym przyroście zielonej masy i wysokiej smakowitości. Po skoszeniu następuje szybki odrost co przełoży się na częste koszenie. W związku z tym, że w mieszance tej użyte składniki są mniej trwałe, łąki zakładają się na okres nie dłuższy niż 3 lata.

Przykładowy skład mieszanki

Życica wielokwiatowa Turtetra-40%
Życica trwała Naki-35%
Życica trwała Grasslands Nui-25%

OPAKOWANIA 10kg

MIESZANKA TRAW DLA BYDŁA

Przeznaczona jest ona dla krów mlecznych oraz bydła rzeźnego. Charakteryzuje się dużą zawartością zielonej masy oraz smakowitością. Zawiera w swoim składzie koniczynę czerwoną.

Przykładowy skład mieszanki

Lucerna siewna La Bella Campagnola-10%
Życica wielokwiatowa westerwoldzka Kajana-24%
Życica trwała Maja-10%
Życica wielokwiatowa Dukat-31%
Życica trwała Naki-25%

OPAKOWANIA 10kg

Oferta na nasiona strączkowe i poplonowe

Nazwa
Koniczyna biała Romena
Koniczyna czerwona Rozeta
Lucerna siewna Felsy
Facelia błękitna Stala
Gorczyca konsumpcyjna
Gorczyca biała Gracja
Seradela

UWAGA!

NA ŻYCZENIE KLIENTA WYKONUJEMY MIESZANKI O UZGODNIONYM SKŁADZIE

- Większe ilości dowozimy własnym transportem
- Wszystkie nasiona są kwalifikowane z aktualnym certyfikatem WIORIN
- Skład mieszanek może ulec zmianie

ORAZ INNE NASIONA TAKIE JAK – WYKA SIEWNA (JARA), WYKA KOSMATA (OZIMA), ŁUBIN PASZOWY, RZEPIK, RZODKIEW OLEISTA ORAZ MIESZANKI POPLONOWE OZIMA I JARA.

Piękno na zawsze utracone?

Łąki porośnięte firletkami, czeremchą, knecią błotną zwaną popularnie kaczeńcem, oczka wodne, pola z kwitnącym kąkolem, chabrami i makiem. Z punkty widzenia kogoś, kto nie jest rolnikiem, widok to piękny, inspiracja do twórczości artystycznej, głównie malarskiej, czego dowody możemy oglądać w galeriach sztuki. Dla rolnika natomiast informacja kryjąca się za tym widokiem jest taka – łąka wymaga melioracji, a w skupie zboża cena będzie niska.

Iwona Kupińska
LODR Kalsk
i.kupinska@lodr.pl

Punkt widzenia zależy...

Dwa zupełnie odmienne punkty widzenia, a interesy tych dwóch, a właściwie nawet trzech stron trzeba pogodzić. Dlaczego trzech? Bo jeszcze jest natura, która obsadza pola i lasy niekoniecznie zgodnie z naszą koncepcją zagospodarowania tych terenów. Czy nigdy już nie ujrzymy ukwieconych łąk i pól z obrazów starych mistrzów i nie będziemy delectować się widokiem różnorodnych upraw znanych nam z dzieł literatury pięknej? Kwestia ta pozostaje na szczęście nadal otwarta. Próbą pogodzenia interesów wyżej wymienionych stron jest 6 cel szczegółowy Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, którego nazwa brzmi: „Przyczynianie się do zatrzymania i odwrócenia procesu utraty różnorodności biologicznej, wzmocnienie usług ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazów”. A więc im więcej różnorodnych roślin tym lepiej,

co na pewno bardzo spodoba się biologom, natomiast rolnikom już mniej.

Sytuacja patowa?

Z punktu widzenia producenta nastawionego na jak najwyższy wynik ekonomiczny, im mniejsza bioróżnorodność skupisk roślinnych otaczających pola, tym mniejsze prawdopodobieństwo zachwaszczenia, nie wspominając już nawet o ukwieconych miedzach. Sytuacja wydaje się więc bez wyjścia, ale rozwiązanie dla dobra nas wszystkich musi się znaleźć. Pojawiają się natomiast pytania, ile zniszczonych siedlisk i ekosystemów trzeba będzie odtworzyć, innymi słowy, co jeszcze pozostało z naturalnej bioróżnorodności i ile to będzie kosztowało, czyli jakie formy rekompensaty zostaną zaproponowane rolnikom za odstąpienie od intensywnego rolnictwa na części terenów.

Czy jest co ratować?

Z lektury PS WPR 2023-2027 wynika, że całkiem sporo. W Polsce funkcjonuje wiele systemów produkcji

rolniczej związanych ze zróżnicowaniem warunków geograficznych, co przekłada się na różnorodność ekosystemów. Nasze rolnictwo cechuje rozdrobnienie agrarne, z ostatniego spisu rolnego wiemy, że dominują gospodarstwa o powierzchni do 5 ha UR, które w większości cechuje ekstensywna produkcja rolna. Powoduje to, że wiele terenów, pomimo tego, że są użytkowane rolniczo, zachowało wiele walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Nie udało nam się też w takim stopniu zniszczyć siedlisk naturalnych jak uczyniono to w niektórych krajach Unii Europejskiej o bardzo zintensyfikowanej produkcji rolnej. Według opinii twórców PS WPR 2023-2027 nieźle mają się u nas również zasoby genetyczne starych ras zwierząt gospodarskich, tradycyjnych odmian roślin uprawnych oraz segetalnych, czyli uważanych za chwasty, które przecież też stanowią element bioróżnorodności. Jesteśmy również chwaleni za dobrze funkcjonujące krajowe systemy ochrony przyrody i wspieranie rolnictwa przyjaznego środowisku, czyli istnienie rozwią-

zań prawnych w zakresie rolnictwa zrównoważonego oraz ekologicznego. Wzrasta również świadomość społeczna i oczekiwania ludzi w zakresie ochrony środowiska. Chcemy jeść zdrowo, bezpiecznie i oczekujemy, że żywność zostanie wytworzona z poszanowaniem środowiska naturalnego. Ze swoich obserwacji mogę dodać, że rolnicy zajmujący się agroturystyką czy też turystyką na terenach wiejskich coraz częściej zainteresowani są tym, aby krajobraz nie został przekształcony przez rolnictwo intensywne, bo to, co naturalne, przyciąga turystów. Samorządy również coraz częściej postrzegają ochronę przyrody jako coś, co w przyszłości może przyczynić się do rozwoju gospodarczego gminy.

Nie ma róży bez kolców

A co może zniweczyć nasze zamiary w zakresie ochrony bioróżnorodności oraz siedlisk i krajobrazu? Nasze słabe strony w tym zakresie to przede wszystkim spadek różnorodności biologicznej poprzez dominację odmian roślin oraz ras zwierząt przeznaczonych do produkcji intensywnej, sprzeczne interesy rolników i instytucji chroniących przyrodę, brak opracowanych planów ochrony oraz zadań ochronnych dla wszystkich obszarów Natura 2000, zbyt mały obszar zajęty przez gospodarstwa ekologiczne i pro-

wadzące integrowaną produkcję. Na to wszystko nakłada się jeszcze niezadowolone rolników z pozbawiania ich możliwości prowadzenia intensywnej produkcji rolniczej na całym posiadanym areale oraz zakazy stosowania niektórych środków do produkcji. Jak wspomniałam wcześniej, ochronę przyrodę na terenach wiejskich akceptują głównie osoby prowadzące usługową działalność w zakresie turystyki. Innym zagrożeniem jest presja budownictwa na tereny wiejskie, a więc ziemi dla rolników pozostaje coraz mniej. Ale najważniejszą kwestią wydaje się zmiana podejścia samych rolników do kwestii ochrony przyrody, skupienie się na innych celach niż tylko te ekonomiczne, z drugiej zaś strony presja konsumentów, oczekiwanie na produkty żywnościowe oparte o stare rasy i odmiany czy też będące produktem rolnictwa ekologicznego, zrównoważonego albo wytworzone w ramach integrowanej produkcji.

Co w zamian?

Przechodzimy do odpowiedzi na pytanie zadane na początku, czyli ile ta bioróżnorodność będzie kosztowała. Innymi słowy z jakich dopłat w ramach realizacji szczegółowego celu 6 mogą skorzystać rolnicy. Przede wszystkim będą to wzbudzające wiele emocji i doskonale już znane,

◆ Łuskiewnik różowy nie jest pod ochroną, ale jest rośliną rzadką na naszym terenie

zarówno doradcom jak i rolnikom, ekoschematy. Inne wybrane działania mające zachęcić rolników do odbudowy i ochrony bioróżnorodności, siedlisk i krajobrazów to:

- programy rolnośrodowiskowe, zarówno te realizowane jeszcze w ramach PROW 2017-2014 i nowe, zgodne z zaleceniami PS WPR 2023-2027,
- ❖ programy zalesieniowe,
- ❖ rolnictwo ekologiczne,
- ❖ tworzenie zadrzewień śródpolnych,
- ❖ zakładanie systemów rolno-leśnych,
- ❖ zwiększanie bioróżnorodności lasów prywatnych,
- ❖ wsparcie gospodarstw demonstracyjnych.

Jak widać propozycji jest wiele, bo te wymienione to tylko ich niewielka część, ale wdrażanie tych planów w życie przebiega z dość dużymi oporami, czego dowodem są ekoschematy. Jedno jest pewne, kwestie związane z ochroną środowiska będą jednymi z najtrudniejszych wyzwań związanych z realizacją PS WPR 2023-2027, ale jesteśmy skazani na sukces, musimy się jakoś dogadać, stawką jest przyszłość kolejnych pokoleń.

Mówi się, że ekonomiści podczas opracowania analiz ekonomicznych bazują głównie na twardych danych. Najważniejsze są dla nich fakty potwierdzone liczbami. Czy to prawda, że w ekonomii nie ma miejsca na uczucia? Czym jest ekonomia behawioralna i jakie ma powiązania z rolnictwem?

Ekonomista – zimny i wyrachowany?

Kamila Marciniak
LODR Kalsk
k.marciniak@lodr.pl

W teorii brzmi kiepsko

Czym jest ekonomia behawioralna? Czy ma jakiegokolwiek zastosowanie w rolnictwie? Zastanawiając się nad jak najlepszym wyjaśnieniem, czym jest ekonomia behawioralna, nie można nie nawiązać do podstaw ekonomii. Mając na myśli ekonomię, należy wyjaśnić też pojęcie gospodarki. Natomiast jej definicja będzie niekompletna, kiedy nie zostanie przytoczone zagadnienie państwa oraz definicja rolnictwa. W ten sposób trudno byłoby ustalić, o czym tak naprawdę piszemy w tym artykule. Ale możemy rzecz uprościć - ekonomia behawioralna nazywa i opisuje, jakie czynniki psychologiczne mogły oddziaływać na podjęte przez nas decyzje. Analizuje zachowania ludzkie oraz wzorce postępowania w danej sytuacji. Rolnictwem natomiast nazywamy jeden

z sektorów gospodarki, który jest odpowiedzialny za dostarczenie na rynek odpowiedniej ilości produktu gotowego do konsumpcji.

Jak Cię widzą, tak Cię piszą

Wiemy już trochę, jak teoria ekonomii potrafi być zawila i nudna. Teraz pomyślmy praktycznie - podejmując decyzje, czy próbując dokonać wyboru pomiędzy dwoma opcjami, rozważamy możliwe do uzyskania korzyści i straty. Co robimy w sytuacji, w której alternatywy są do siebie niezwykle zbliżone, a decyzja zbyt trudna? Wyobraźmy sobie sytuację, w której jako rolnik chcemy wydzierżawić komuś ziemię. Zgłosiło się dwóch zainteresowanych. Mają podobne doświadczenie, dysponują zbliżonym ilościowo i jakościowo sprzętem. Zgodzili się na zaproponowaną cenę i chcą podpisać umowę. Jak dokonamy ostatecznej decyzji? Będąc w takim impasie, zaczynamy kierować się odczuciami. Z którym lepiej

się rozmawiało? Który zrobił lepsze wrażenie? Ten drugi wypowiadał się lepiej i sprawiał wrażenie bardziej zorganizowanego, pewnego siebie. W tym momencie zastosowanie ma właśnie ekonomia behawioralna. Podejmując decyzję ekonomiczną, opieramy się również na elementach psychologicznych. Dziedzina ta pozwala nam przeanalizować zarówno zachowanie osoby decyzyjnej w oparciu o podjętą przez nią decyzję, jak i kwestie, które skłoniły ją do jej podjęcia.

Za ciosem

Przeanalizujmy teraz podobną sytuację. Przyszło do nas dwóch rolników, którzy chcą wydzierżawić ziemię. Pierwszy zgadza się na wysoką cenę, ale coś podpowiada nam wewnątrz, że nie powinniśmy mu ufać. Drugi natomiast prosi o obniżenie ceny, ale wydaje się nam godny zaufania i uczciwy. Co zrobimy? Ile osób zgodzi się na mniejszy przychód i poczucie spokoju, a ilu na wyższą cenę i niepokój?

Decyzja jest indywidualna i zależy od danej osoby. Ekonomia behawioralna pomaga nam zbadać oraz wyjaśnić takie zjawiska.

Co wpływa na nasze decyzje?

Jeśli już wiemy, co zrobilibyśmy w wymienionych sytuacjach, możemy wyróżnić czynniki, które wpłynęły na podjęcie tych decyzji – jeśli wybór bazował na emocjach. Pierwszym z nich jest poczucie zaufania. Jako rolnik oddający swoją ziemię do dzierżawy, musimy mieć poczucie, że druga osoba nie zaprzęści takiej okazji. Będzie odpowiednio gospodarowała powierzoną jej ziemią, bo jest godna zaufania. Inną kwestią jest, że dla każdej osoby zaufanie może znaczyć coś innego. Kolejnym elementem może być nabyte doświadczenie czy wiedza, którą zdobyliśmy, gdy ziemia była dzierżawiona innej osobie. Pozytywne czy negatywne doświadczenia mogą wpłynąć na podjęte przez nas w przyszłości decyzje. Innym czynnikiem może być skłonność do ryzyka. Czy oddalibyśmy ziemię osobie, której kompetencje byłyby niskie? Jedna osoba może powiedzieć, że nie, bo nie chce ryzykować (mała skłonność do ryzyka). Inna stwierdziłaby, że każdy kiedyś od czegoś zaczynał i chętnie odda ziemię osobie z mniejszą wiedzą (duża skłonność do ryzyka). Czynnikiem o podłożu psychologicznym, który wpływa na decyzję, może być

również poczucie bezpieczeństwa finansowego. Jeśli jesteśmy w gorszej sytuacji finansowej, nie będziemy czekać kilku miesięcy na zgłoszenie się odpowiedniej osoby. Chętniej wdzierzawimy ziemię pierwszej osobie, która się zgłosi lub w przypadku, kiedy nie będzie żadnego zainteresowanego – obniżymy swoje wymagania. Ekonomia behawioralna pozwala zbadać, co wpływa na nasze decyzje i jak zareagowała by w tej sytuacji wybrana grupa badawcza np. grupa rolników.

W co inwestować?

W obecnych czasach niezwykle istotne jest prawidłowe przewidywanie oraz ocena ryzyka. Co tak naprawdę pomaga rolnikom zdecydować o danej inwestycji? Jakie czynniki sprawiają, że zostaje podjęta decyzja o powiększeniu stada zwierząt czy zakupie dodatkowych hektarów ziemi? Głównym powodem najczęściej jest chęć powiększenia przychodu, poprawa sytuacji finansowej czy efektywności. Kiedy pada pomysł inwestycji, rolnik zaczyna rozważać różne możliwe scenariusze jej zakończenia. Co pomaga mu podjąć decyzję? Mało kto jest w stanie zdecydować, bez uwzględnienia emocji czy uczuć. Ekonomia behawioralna pozwala zidentyfikować, w jakim stopniu wpływają one na nasze postanowienia. Pozwala również zbadać, jakie czynniki społeczne na nie wpływają. Czynniki społeczne to m.in. wpływ otoczenia, np. jeśli znajomi zaczynają inwestować w lepsze

maszyny do swojego gospodarstwa, nagle nasz sprzęt nie wydaje się już tak nowy czy niezawodny jak wcześniej. Ekonomia behawioralna wyznacza również ludzkie ograniczenia. Określa moment, w którym np. rolnik zdaje sobie sprawę, że nie może mieć więcej obowiązków i powinien zainwestować w nowego pracownika. To sytuacja, kiedy jesteśmy zbyt zmęczeni psychicznie i musimy przewartościować koszty czy drogę ich osiągnięcia. Jest to trudne do postanowienia i zaakceptowania. Dodatkowo, rolnicy powinni mieć wiedzę wystarczającą do przewidywania przyszłości.

Ekonomia, a przewidywania

Niezwykle trudne jest określenie, jak kształtować się będą ceny np. płodów rolnych. Rolnicy muszą podejmować odpowiednie decyzje dotyczące momentu, w którym chcą sprzedać plony. Przykładowo, cena kukurydzy utrzymuje się na niskim poziomie. Niestety, rolnik może jedynie próbować przewidzieć, czy cena w skupie wzrośnie lub spadnie. Musi zastanowić się, czy sprzedać ją w późniejszym terminie, czy jak najszybciej. W tej sytuacji występuje kilka grup rolników, które możemy podzielić w zależności od znajomości rynku. Im bardziej doświadczony rolnik tym większą wiedzę dysponuje i może podjąć zdroworozsądkową decyzję bez uwzględnienia emocji. Jednak osoba o mniejszej świadomości będzie bardziej zwracać uwagę na zachowanie innych uczestników rynku – czy znajomi rolnicy sprzedają kukurydzę, czy czekają. Decyzja podjęta przez pierwszego z nich nie jest obarczona wpływem innych osób, a decyzja drugiego jest zależna od zachowania innych. Dzięki ekonomii behawioralnej możemy w lepszy sposób zidentyfikować potrzeby i zachowania uczestników rynku rolnego. Pomaga nam zrozumieć istotę problemów, rozważań rolników oraz czynniki za nie odpowiadające. Możemy więc stwierdzić, że ekonomia behawioralna ma powiązania w rolnictwie, a ekonomia uwzględnia nawet uczucia.

Ziemia ma znaczenie

W województwie lubuskim obowiązują jedne z najniższych cen użytków rolnych w Polsce. W czołówce natomiast od lat znajduje się województwo wielkopolskie. Głównym powodem zróżnicowanych stawek jest jakość ziemi i jej dostępność. Im lepsza klasa ziemi, tym drożej ją sprzedamy. Przykładowo, za 1 ha użytków rolnych w Wielkopolsce zapłacimy średnio 85 605 zł, a w Lubuskim 35 231 zł (dane na podstawie średnich cen UR publikowanych na stronie ARiMR).

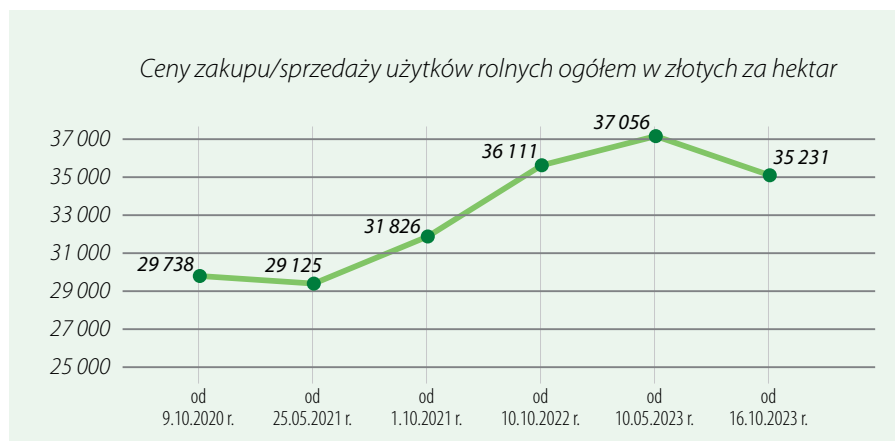
Kamila Marciniak
LODR Kalsk
k.marciniak@lodr.pl

Cena zmienną jest

W 2023 r. średnie ceny użytków rolnych w Polsce wzrosły. Jednakże, w naszym województwie cena za hektar ziemi rolnej, w porównaniu do dwóch poprzednich notowań, prowadzonych przez ARiMR, zmalała. Lubuskie jest jednym z nielicznych województw, które w ostatnich latach zaliczyły spadek ceny za ziemię. Najwyższa średnia cena za grunt obowiązywała od 10 maja 2023 r. i wynosiła 37 056 zł za ha. Potem cena ziemi spadła do 35 231 zł.

Spadek ceny ziemi – czy uzasadniony?

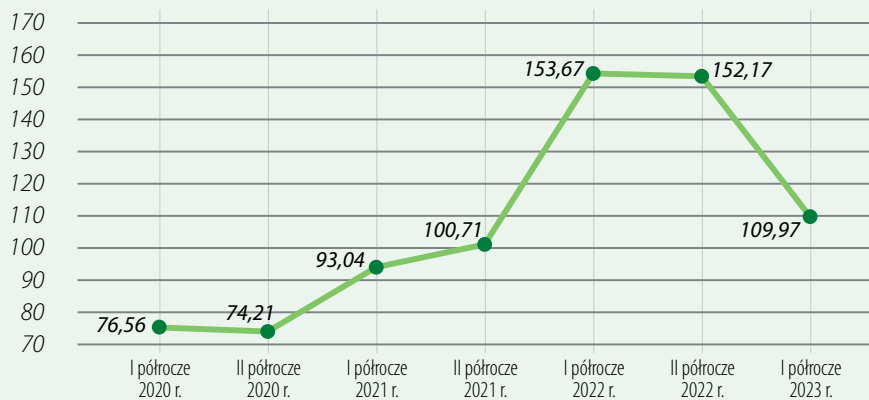
W Polsce obserwowany jest ogólny wzrost średniego poziomu cen. W ostatnich latach widoczny był rów-

niez wzrost kosztów produkcji, co wpłynęło na zwiększenie ostatecznej ceny gotowego produktu. Mówi się, że jest coraz drożej, to dlaczego cena ziemi w województwie lubuskim spada? W celu weryfikacji spadku cen użytków rolnych ogółem w złotych za hektar, porównamy zebrane wyniki do średniej krajowej ceny skupu pszenicy za 1 dt. Widoczne są zależności pomiędzy ceną skupu pszenicy, a ceną za użytki rolne. W ciągu roku 2020 cena

pszenicy zmalała, co w konsekwencji mogło wpłynąć na spadek ceny ziemi na początku roku 2021. Wzrost cen pszenicy w skupie od drugiego półrocza 2020 do pierwszego półrocza 2022 roku mógł wypłynąć na stopniowe wzrosty cen użytków rolnych w kolejnych notowaniach. Jeśli ktoś chciałby przewidzieć przyszłe zmiany w cenach użytków rolnych, może założyć, że jeżeli cena za 1 dt pszenicy w skupie będzie rosła, w przyszłych

Średnia krajowa cena skupu pszenicy za 1 dt

notowaniach można spodziewać się wzrostu cen użytków rolnych.

Wpływ klimatu i środowiska

Niestety, rejon Lubuski w ostatnich latach doświadczał poważnych suszy w lecie oraz cierpiał na niedostatek pokrywy śnieżnej w zimie. Wysokie temperatury przyspieszyły dojrzewanie roślin i zasychanie całych połaci pól. Należy również mieć na uwadze, że województwo lubuskie notuje z roku na rok coraz wyższą średnią roczną temperaturę. Zwiększa się również dynamika wahań pogody. Warto dodać do tego słabej jakości grunty czy duży udział powierzchni lasów. W województwie występuje wysoka lesistość, a w kontekście rolnictwa oznacza to większą możliwość wystąpienia szkód łowieckich w uprawach. Dodając do siebie wszystkie zmienne, możemy stwierdzić,

że nasze województwo w ostatnich latach doświadczyło dużych trudności oraz nie jest łatwym terenem do gospodarowania.

Co dalej?

Trudno przewidzieć czy ceny użytków rolnych w kolejnych latach będą

wzrastały czy spadały. Możemy podejmować próby określenia ceny ziemi w oparciu o cenę pszenicy w skupie. Jednakże, na ostateczną kwotę wpływa jeszcze wiele innych czynników i trudno ocenić, czy ogólny wzrost będzie się utrzymywał. W dalekiej przyszłości, kiedy zmiany klimatyczne i zniszczenie gleb będą bardziej utrudniały niż pomagały w rolnictwie, opłacalna może okazać się zmiana przeznaczenia terenu z rolnego na budowlany, w celu osiągnięcia większego przychodu. Jednak czy taka praktyka nie będzie miała zbyt negatywnych konsekwencji? Na to pytanie każdy musi odpowiedzieć sobie sam.

PRZEDSIĘBIORSTWO NASIENNE **KARPICKO** k. Wolsztyna • ul. Podgórna 21c
KRZYŻAŃSCY SP. Z O.O. tel. 68 384 26 78 • 691 067 324

P O L E C A M Y :

- kwalifikowany materiał siewny zbóż jarych i ozimych ○ ziemniaki sadzeniaki
- pasze i koncentraty firmy Cargill Poland Sp. z o.o. ○ zboża paszowe ○ nawozy sztuczne (bezchlorkowe)
- wapno rolnicze granulowane ○ nasiona poplonowe ○ mieszanki traw (łąkowe, pastwiskowe, trawnikowe)
- profesjonalne czyszczenie i zaprawianie nasion ○ usługi transportowe (wanna i firana) ○ węgiel

CAŁOROCZNY SKUP i SPRZEDAŻ ZBÓŻ PASZOWYCH ODBIÓR WŁASNYM TRANSPORTEM
 Zapraszamy od poniedziałku do piątku w godz. 7.00 - 15.00

Budowa grillo-wędzarni

W ogrodzie przydomowym bardzo popularne jest budowanie miejsca z przeznaczeniem na ognisko, do grillowania, a nawet do samodzielnego wędzenia. Jako architektce krajobrazu, często zdarza mi się ujmować w projektach ogrodów kuchnie letnie. W szerokim pojęciu stanowią one samodzielne budowle, lub często złożone z gotowych elementów umieszczonych na otwartym placu, wyniesionym lub zagłębionym, czy też umiejscowione pod zadaszeniem, w altanie, wiacie lub na tarasie.

Do grillowania, wędzenia, palenia ogniska

Amatorzy przyrządzania posiłków „pod chmurką” znajdą na rynku szeroki wybór gotowych urządzeń zarówno do grillowania jak i wędzenia, które można ustawiać w zaaranżowanym miejscu w ogrodzie. Letnią kuchnię można również zbudować jako element stały, z gotowych (np. betonowych) prefabrykatów lub wykonać budowlę wymyśloną od zera i dostosowaną do swoich wymagań oraz planu ogrodu. Wówczas jedyne, co nas ogranicza, to tylko wyobraźnia. Materiały wraz z kolorystyką pasujące do całości założenia z łatwością dobierzemy sami.

Plan i budowa na przykładzie z praktyki

Grillo-wędzarnię możemy zbudować z wykorzystaniem cegły, kamienia, bądź betonowych prefabrykatów. Należy przemyśleć jakie ma pełnić funkcje (grill, wędzarnia na ciepło, wędzarnia na zimno, oraz jakie powinno być wyposażenie; zlew, półki, szafki, miejsce do składowania drewna itp.) i jak często ma być wykorzystywana. Na zdjęciach załączonych do artykułu, widnieje grillo-wędzarnia wg mojego pomysłu, którą zaplanowałam przy wykonywaniu projektu ogrodu. Jest ona wkomponowana

w kolisty placu, który przylega do przydomowego tarasu. Wybrany materiał do jej budowy, czyli cegła klinkierowa z elementami granitowymi i drewnianymi, nawiązuje do stylu domu i materiałów użytych w pozostałej części ogrodu. Za placzykiem z kuchnią letnią, znajduje

się kolisty trawnik, a dalej również kolisty, drewniany taras z basenem rekreacyjnym. Wielkość tej kuchni letniej i jej lokalizacja pozwala na wygodne użytkowanie ze względu na bliskie dojście z domu oraz obsłużenie nawet sporej imprezy z gośćmi. Wykonana jest na betonowym fundamencie, wyposażona w wędzarnię z możliwością wędzenia „na ciepło”, grill, schowki, szafki i półki oraz długi, wygodny blat z wkomponowanymi w niego murowanymi donicami na zioła i warzywa np. papryczki i pomidorki. Dołączenie donic wymagało zastosowania drenażu wewnątrz budowli. Budowę konstrukcji grillo-wędzarni zajął się zdun, który dostosował umiejscowienie paleniska wędzarni, które uzależnione jest od tego czy zależności od tego czy wędze-

nie ma być „na zimno” czy „na ciepło” oraz wykorzystał do budowy odpowiednie materiały. Powstała kuchnia letnia, bardzo dobrze sprawdza się już kilkanaście lat, a zastosowane materiały, choć bardzo kosztowne, okazały się być i trwałe, i estetyczne.

Jak dokonać wyboru?

Aranżując miejsce w ogrodzie, które będzie nam służyło jako kuchnia letnia, warto jest przede wszystkim wydzielić je z trawnika i zapewnić do niego wygodne dojście. W zależności od tego jak często i w jak złożony sposób chcemy z takiego miejsca korzystać dobierzemy rodzaj rozwiązania. Możemy, niewiele inwestując, zbudować trwałe, bezpieczne miejsce na palenisko i na nim ustawiać ruszt lub na utwardzoną nawierzchnię wystawiać np. z tarasu czy budynku gospodarczego gotowy, metalowy zestaw do grillowania bądź wędzenia. Dla najbardziej wymagających kucharzy czy kucharek i organizatorów ogrodowych przyjęć, pozostaje rozważenie budowy trwałej konstrukcji. Warto zainstalować w takim miejscu również instalację elektryczną, instalację wodną oraz posadzić obok

ozdobnej – roślinność jadalną, zwłaszcza jakże przydatne zioła i rośliny przyprawowe. Rozważając lokalizację, należy wziąć koniecznie pod uwagę kierunek występowania wiatrów (tak aby dym nie przeszkadzał domownikom, ani sąsiadom).

Podsumowanie

Najczęściej spotykam się z właścicielami ogrodów, którzy decydują się na budowę zadaszonej kuchni letniej. Dotyczy to dużych ogrodów, o powierzchni pow. 1000 m². Taka budowla może być wówczas zlokalizowana nawet w dalszej części ogrodu i strefę imprezową stanowi wtedy altana z kuchnią letnią, stołem z krzesłami często sąsiadując np. z miejscem na basen ogrodowy, jacuzzi, zestawem mebli wypoczynkowych i trawnikiem rekreacyjnym. Natomiast w przypadku mniejszego ogrodu, grillo-wędzarnię warto zaplanować jak najbliżej domu, a jej wielkość jak najbardziej dostosować do naszych potrzeb.

■ Olga Kazińska-Linkowska

Zadbaj o trawnik na wiosnę

Kamila Janiszewska
LODR Kalsk
k.janiszevska@lodr.pl

Grabienie

Do pierwszych zabiegów pielęgnacyjnych przystępujemy już w marcu. Jest to oczywiście zależne od panujących warunków atmosferycznych, ponieważ na trawniku nie może zalegać topniejący śnieg, a ziemia powinna być rozmarznięta i przesuszona. Pierwszą aktywnością, którą trzeba wykonać na trawniku, jest usunięcie wszelkich zanieczyszczeń. Po okresie zimowym mogły pozostać na nim połamane gałęzie, liście, suche źdźbła trawy. Trawniki należy pieczołowicie wygrać na krzyż, używając grabi wachlarzowych. Pozwoli to nam ocenić stan naszego trawnika i podjąć decyzję co do dalszych działań pielęgnacyjnych: wałowania, wertykulacji, aeracji, piaskowania, nawożenia czy wapnowania. Finalnym ruchem powinno być pierwsze koszenie po zimie oraz ewentualne dosiewanie trawy.

Wałowanie

Wałowanie trawnika nie jest działaniem obowiązkowym. Wykonujemy go wałem ręcznym w przypadku, gdy

Wczesna wiosna to czas, by zadbać o nasz trawnik. Po zimie nie wygląda on zbyt zadowolająco, jednak odpowiednie zabiegi agrotechniczne i nawożenie potrafią zdziałać prawdziwe cuda. Efektu zielonego dywanu nie uzyskamy od razu, przystoi uzbroić się nam w cierpliwość, gdyż trawa, jak każda roślina, potrzebuje czasu, by się zregenerować. Na trawniku po zimie można zaobserwować objawy pleśni śniegowej. Jest to choroba grzybowa objawiająca się charakterystycznymi żółto-brunatnymi plamami.

powierzchnia darni jest nierównomierna i występuje ryzyko, że korzenie traw nie są odpowiednio dociśnięte do podłoża. Proces ten zachodzi pod wpływem zwiększania się objętości rozmarzającej wody podczas zimy. Gleby lekkie i średnie można wałować. Ciężkiej gleby nie powinno się poddawać temu zabiegowi, albowiem doprowadziło by to do nadmiernego ubicia podłoża.

Wertykulacja

Zabieg wertykulacji należy wykonać dopiero po dwóch latach od założenia trawnika, na dobrze ukorzenionej trawie. Jest to bardzo istotne z uwagi na fakt, iż podczas tego procesu trawnik jest nacinany pionowymi ostrzami wertykulatora (ręcznego

bądź mechanicznego), co powoduje usuwanie tzw. filcu, czyli wyschniętej warstwy źdźbeł czy mchu. Trawa będzie lepiej napowietrzona, a jej korzenie będą miały łatwiejszy dostęp do światła słonecznego, wody lub składników pokarmowych. Po tym procesie trawnik należy dokładnie wygrać. Wertykulacji nie wykonujemy na wałowanych wcześniej trawnikach.

Aeracja, piaskowanie

Aeracja polega ona na pionowym nakłuwaniu powierzchni trawnika aeratorem – urządzeniem posiadającym obracający się kolczasty wał, tworzący niewielkie dziurki. Możemy wykorzystać aerator mechaniczny, ręczny, nakładki z kolcami na buty, bądź tradycyjne widły z długimi zębami.

Aeracja ma zapewnić dostęp powietrza do korzeni trawy. Poprawia ona strukturę gleby i rozluźnia podłoże. Niedługo po aeracji można dokonać piaskowania murawy. Posypuje się wówczas trawnik cienką warstwą różnych materiałów, m. in. piasku rzeczno-ogrodowego zmieszanego z ziemią, drobnym torfem, gliną, kompostem czy kredą. Celem tego działania jest wyrównanie powierzchni oraz ułatwienie przepuszczalności wody i powietrza w głąb warstw gleby.

Nawożenie

Po czynnościach porządkowych na trawniku nie ma przeszkód, aby wykonać pierwsze nawożenie. Najlepiej jakby było ono poprzedzone chemiczną analizą gleby. Znając wartość odczynu gleby i zasobność w składniki pokarmowe, łatwiej będzie nam dobrać odpowiednie nawożenie. Wczesną wiosną bardzo istotne jest zasilenie trawnika w azot, ma on zasadnicze znaczenie w fazie wzrostu. Istnieje możliwość zastosowania nawozów wieloskładnikowych, które oprócz azotu zawierają potas i fosfor – pierwiastki, które korzystnie wpływają na rozwój systemu korzeniowego. Stosując jakie-

kolwiek nawozy mineralne, należy pamiętać o nieprzekraczaniu maksymalnej zalecanej dawki. Może to bowiem skutkować przenawożeniem i wypaleniem trawnika. Nie zaleca się nawożenia, gdy źdźbła trawy są mokre. Unikamy także stosowania nawozów w czasie suszy. Po nawożeniu trzeba murawę równomiernie podlać.

Wapnowanie

Optymalny odczyn gleby dla trawników jest lekko kwaśny i oscyluje w granicach 5,5-6,5. Gdy zauważymy na trawie złogi mchu lub obecność chwastów preferujących kwaśne pH (skrzyp polny, koniczyna polna), najprawdopodobniej gleba ma zbyt niskie

Koszenie, dosiewanie

Przełom marca i kwietnia to najlepszy czas na pierwsze koszenie. Przed przystąpieniem do tego zabiegu należałoby sprawdzić stan narzędzi. Noże kosiarki powinny być na tyle ostre, by nie urywały źdźbeł trawy. Nie powinniśmy kosić trawników, które charakteryzują się obecnością miejscowych siedlisk chorobotwórczych. Koszenie takiej powierzchni może dodatkowo zaognić sytuację i spowodować rozsianie się grzybów czy bakterii. Optymalna

wysokość źdźbeł trawy, do pierwszego po zimie koszenia, to 8-10 centymetrów. Trawę przycinamy wówczas na minimum 5 centymetrów. Kolejne koszenia mogą być już niższe. W przypadku, gdy na naszym trawniku zauważymy obszary z brakiem darni, wypada je uzupełnić. Miejsce na dosiewkę musimy spulchnić, wysiać nasiona traw połączone z żywną glebą i nawet domieszką nawozu, udeptać, podlać i czekać aż wyrosnie.

Powodzenia!

pH i należy ją poddać wapnowaniu. Wartość odczynu gleby jest bardzo istotna, bowiem w przypadku, gdy podłoże jest zbyt kwaśne, ogranicza to przyswajanie przez korzenie składników pokarmowych. Wykonując wapnowanie należy pamiętać, by zastosować 2-3 tygodniową przerwę z innym nawożeniem. Do wiosennego wapnowania polecane jest wolnodziałające wapno węglanowe. Możemy zastosować specjalne granulowane wapno do trawników, kredę lub dolomit.

Jacek Stefanowicz
LODR Kalsk.
j.stefanowicz@lodr.pl

Tradycja, pochodzenie oraz historia produktu

Należy pamiętać, że niemieccy gospodarze swoje obejścia pozostawiali często z dnia na dzień. Zdarzało się, że osiedlający się na ziemiach odzyskanych Polacy z kresów wschodnich w oborach i stajniach napotykali na czekające na nowych opiekunów zwierzęta. W pewnym sensie skłaniało to nowych gospodarzy do przejmowania i kultywowania domowego wędliniarstwa na tych terenach. Po krótkim czasie od osiedlenia praktycznie w każdym gospodarstwie hodowano trzodę chlewną, przywiązując szczególną uwagę do naturalnych sposobów odżywiania. Sposób żywienia świń wpływał na odpowiedni przyrost masy. Sprawiało to, że ich mięso cechowało się wysoką jakością. Należy także pamiętać o tym, że czasy powojenne były trudne i „biedne”, dlatego też w domowej kuchni nie mogło się nic zmarnować. Jednak po odpowiednim przygotowaniu i przyprawieniu, nawet z „resztek” wytwarzano pyszne i aromatyczne produkty. Jednym z najpopularniejszych wyrobów wędliniarskich produkowanych na ziemiach odzyskanych jest *Czarny salceson*. Do jego wyrobu wykorzystuje się składniki, które można by nazwać właśnie „resztkami” – to główizna, nóżki wieprzowe, golonki, pełne cennego i niezbędnego dla naszego organizmu kolagenu.

Tradycja kultywowania domowego wędliniarstwa na terenie województwa lubuskiego rozwinęła się w czasach powojennych. Mieszkający w miejscowości Krężoły w gminie Sulechów Niemcy, tuż po wojnie zmuszeni byli opuścić teren Krężoły, pozostawiając po sobie całe domostwa. Wraz z nimi także wiele przepisów na domowe wyroby z owoców, warzyw, a także na przetwory mięsne. Jednym z nich był *Czarny salceson*.

Przygotowanie

Wyselekcjonowane kawałki należy ugotować wraz z warzywami. Używamy marchwi, pietruszki, selera, pora, czosnku oraz cebuli. Nie może zabraknąć oczywiście przypraw, gdzie pierwsze skrzypce zagrają ziele angielskie i liść laurowy. Ugotowane mięso należy oddzielić od kości i ręcznie pokroić. Skórki, cebulę oraz czosnek warto przepuścić przez maszynkę do mielenia z drobnym sitem. Dla bardziej wrażliwych skórki w salcesonie nie wyglądają zbyt zachęcająco, ale z drugiej strony szkoda ich się pozbywać, gdyż tkwi w nich duża ilość smaków i aromatów. Przemielone oddadzą smak i nie zaburzą jednocześnie efektów wizualnych. Przemielone skórki i pocięte w kawałki ugotowane mięso należy pomieszać z krwią i doprawić solą, pieprzem oraz majerankiem. Tak przygotowanym farszem należy wypełnić pęcherze wieprzowe. Trafiają one następnie do kotła z wywarem z wcześniejszego gotowania składników salcesonu, w którym parzą się przez około 3 godziny w tempe-

raturze 70-80°C. Sparzony salceson należy nakłuć cienkim szpikulcem, w celu usunięcia nagromadzonego powietrza i przycisnąć deską, aż do ostygnięcia. Aby przedłużyć trwałość i jeszcze wzbogacić i tak szeroki smak i zapach po zaparzeniu warto salceson podwędzić w zimnym dymie.

Wygląd, zapach i smak

Po wykonaniu wszelkich czynności przygotowawczych salceson powinien być czarno-szary, lub ciemnobrązowy. W kształcie nieco kulisty, podłużny – to uzależnione jest od kształtu pęcherza wieprzowego. Po przekrojeniu powinny być widoczne kawałki mięsa, słoniny i zmieszanych elementów skórek. Poza aromatem mięsnym powinniśmy także wyczuwać wyraźny zapach ziele angielskiego, czosnku, majeranku, soli oraz pieprzu. Czarny salceson został wpisany na listę produktów tradycyjnych w czerwcu 2020 roku. Produkcją tego przysmaku według starej, tradycyjnej receptury zajmuje się sulechowska masarnia rodzinna Salcum Fixum.

Niektórzy patrzą na tego przybysza z Ameryki Północnej jako na potencjalnego szkodnika, podczas, gdy inni widzą w nim uroczego drapieżnika, który wzbogaca naszą faunę. Mowa tutaj o szopie praczu (*Procyon lotor*).

Szop pracz

Wygląd zewnętrzny

Dzięki swojej szarej sierści, charakterystycznej, czarnej „masce bandyty”, puszystemu i pasiastemu ogonowi oraz zgarbionej postawie, trudno pomylić szopa z innymi zwierzętami. Choć może się on czasem kojarzyć z niespokrewnionym jenotem, który jednak charakteryzuje się jednolitym kolorem ogona, innym ubarwieniem twarzy i dłuższymi włosami na policzkach. Szopy ważą zazwyczaj od 3,5 do 9 kilogramów, osiągają długość ciała od 40 do 70 centymetrów (nie licząc ogona, który zwykle mierzy 25 centymetrów), a ich wysokość wynosi od 23 do 30 centymetrów. W skrócie, są one nieco większe od typowego kota domowego.

Pochodzenie

Opisy szopa pracza różniły się przez lata. Pierwsi odkrywcy w 1492 roku opisali go jako „psa podobnego do borsuka”. Taksonomowie mieli trudności z jego klasyfikacją, szukając podobieństw do psów, borsuków, kotów i niedźwiedzi (Linneusz odważnie umieścił go w rodzaju *Ursus*, czyli niedźwiedź). Dopiero w 1780 roku został on zaklasyfikowany do nowego rodzaju *Procyon*. Naturalnie, szop pracz występuje prawie na całym obszarze Ameryki Północnej, od południowej Kanady aż po Panamę. W Europie rozpoczął rozprzestrzeniać się w XX wieku. Był on introdukowany zarówno w Niemczech, jak i w ZSRR z podobnym celem co jenoty - jako

zwierzę futerkowe oraz jako zwierzę łowne wprowadzane do naturalnego środowiska. W 1945 roku, podczas nalotów na wschodnich obrzeżach Berlina, ponad 20 osobników szopa uciekło z fermy futrzarskiej, tworząc populację, która stanowiła źródło inwazji w zachodniej części Polski.

Codzienność

Co sprawia, że szopy stały się inwazyjne? Oportunizm to cecha wyróżniająca szopy w porównaniu z innymi zwierzętami. Preferują one pożywienie, które jest łatwo dostępne. Ich dieta obejmuje zarówno pokarm roślinny, tak jak nasiona, orzechy i owoce, jak i pokarm zwierzęcy, takie jak padlina, owady, ryby, płazy, ślimaki, gady, małe ssaki i ptaki. Naturalne środowisko życia szopa pracza to lasy, gdzie doskonale wspinają się i chętnie korzystają z dziupli, gniazd, gałęzi i nor jako schronienia. Jednak zwiększenie zagęszczenia tych zwierząt sprawiło, że zaczęły one przenikać na nowe tereny. Niezwykła inteligencja, zdolności przewyższająca znacznie nawet te psów i kotów, te cechy szopa pracza sprawiły, że stał się on wszechobecny.

To jednak szkodnik

Niestety, obecność szopa nie jest korzystna dla ekosystemu w Europie. Przede wszystkim, potrafi on znacząco zagrażać lokalnym populacjom

Fot. Roger Daigle

ptaków, niszcząc lęgi wielu chronionych gatunków oraz polując na ptaki śpiewające, a nawet drapieżne, zamieszkujące obszary wodno-błotne. Stanowi również konkurencję dla rodzimych gatunków drapieżnych zwierząt, takich jak łasicowate. Jak postępować, gdy na naszej posiadłości pojawi się szop pracz? Przede wszystkim, nie należy zbliżać się do niego ani próbować go łapać, ponieważ szopy są nosicielami wścieklizny. Zarażone osobniki, w przeciwieństwie do innych gatunków zwierząt, mogą nie wykazywać agresji. Nie należy również pomagać zwierzęciu opuszczać posesji. Wobec inwazyjnych gatunków obcych (IGO), takich jak szop pracz, obowiązuje zakaz wprowadzania ich do środowiska. Właściciel posesji może w takim przypadku zwrócić się o pomoc do władz lokalnego samorządu. Zwierzę, po odłowieniu, powinno zostać przekazane do azylu, a jeśli to niemożliwe, uśpione przez weterynarza.

Eryk Kielbratowski
Strażnik w Parku Krajobrazowym
„Łuk Mużakowa”

Gminy wiejskie województwa lubuskiego

Krzysztof Roślik
LODR Kalsk
k.roslik@lodr.pl

Krzysztof Roślik: *Gmina Szczaniec jest gminą o charakterze rolniczym. Czy rozwój, który macie Państwo wpisany w swoją strategię, dotyczy właśnie sfery rolnictwa?*

Krzysztof Neryng: Rolnictwa, środowiska, szeroko rozumianej gospodarki, infrastruktury, oświaty, spraw społecznych w zasadzie całego spektrum spraw, jakie są do realizacji w niedużej, wiejskiej gminie. Z racji istniejących uwarunkowań, nadal dominującą funkcją jest u nas rolnictwo. Użytki rolne stanowią prawie 70% powierzchni gminy. Wysokie klasy

Gmina Szczaniec położona jest w środkowo-wschodniej części województwa lubuskiego, w powiecie świebodzińskim. Powierzchnia gminy to 113 tys. ha. Podzielona jest na 11 sołectw, w których mieszka ok. 4 tys. osób, przy czym prawie 1/3 w samym Szcząncu – największej miejscowości gminy. Hasło promocyjne „*Rozwój w zgodzie z ludźmi i naturą*” gmina stosuje jako swoją dewizę. Jak zatem rozwija się gmina Szczaniec na tle innych gmin regionu? Z tym pytaniem zwróciliśmy się do wójta Krzysztofa Nerynga.

bonitacyjne gleb (III-IV) sprzyjają uprawie zbóż, buraków cukrowych oraz rzepaku. I to właśnie uprawa rzepaku wyróżnia nas na tle innych gmin, jako „Miejsce przyjazne pszczołom”. Od kilku lat na terenie gminy promowana jest ogólnopolska akcja ochrony pszczół. Są tu pasieki, których właściciele zajmują się edukacją pszczelarską i apiturystyką. Sadzimy drzewa miododajne, zakładamy łąki kwietne, utworzony został punkt edukacji pszczelarskiej oraz hotel dla owadów zapylających. W konsekwencji rozwijającego się zainteresowania pszczelarstwem uczniowie Szkoły Podstawowej im. Emilii Szczanieckiej w Szcząncu założyli Szkolny Klub

◆ Budynek Urzędu Gminy

Pszczelarza. Do promocji pszczelarstwa przyczynia się Centrum Kultury i Biblioteki w Szcząncu, organizując wydarzenia takie jak kiermasz „Miodowy smak przeszłości” i inne. Przedsięwzięcia te wpływają na wzrost rozpoznawczości naszej gminy w regionie i jej atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej oraz, co warto podkreślić – również i inwestycyjnej.

K.R. *Na rozwój gospodarczy wpływa wiele czynników, wymienię tylko w mojej ocenie najważniejsze, takie jak: położenie, dostępność komunikacyjna i infrastrukturalna, kapitał ludzki i ekonomiczny. Jak Państwo radzicie sobie z pozyskiwaniem środków i inwestorów?*

K.N. Największy wpływ na dostępność komunikacyjną gminy ma droga krajowa nr 92 oraz droga wojewódzka nr 303. Przez teren gminy na niewielkim fragmencie przebiega również autostrada A2, jednak nie oddziałuje ona znacząco na dostępność komunikacyjną obszaru gminy ze względu na brak zjazdu w jej granicach. Rozwijamy komunikację zbiorową, dlatego przystąpiliśmy do związku międzygminnego, który ma na celu utworzenie transportu zbiorowego na terenach gmin członkowskich w obrębie powiatu świebodzińskiego. Do poprawy dostępności komunikacyjnej

◆ Centrum Usług Społecznych w Szcząncu

obszaru gminy przyczynia się również linia kolejowa relacji Warszawa – Berlin wraz z dworcem kolejowym w Szcząncu.

K.R. *Największym kapitałem są ludzie*

K.N. Tak to prawda. Na rozwój gospodarczy w dużej mierze wpływ mają działające na terenie naszej gminy przedsiębiorstwa. W związku z tym wyznaczaliśmy niezwykle atrakcyjny kompleks gruntów w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 92 pod

tereny inwestycyjne, tworząc „Gminną strefę inwestycyjną”, stanowiącą ciekawą i godną uwagi ofertę. Nowe przedsiębiorstwa znajdują tu dogodne warunki do prowadzenia swoich biznesów, my natomiast liczymy na zwiększenie liczby miejsc pracy oraz na większe wpływy do budżetu gminy.

Gmina Szczaniec wyróżnia się wysoką dostępnością sieci technicznej. Jesteśmy całkowicie zwodociągowani, a do sieci kanalizacyjnej dostęp ma prawie 2/3 mieszkańców. Ewentualne potrzeby w zakresie sieci wodociągowej dotyczyć będą rozwijającej się zabudowy mieszkaniowej oraz ewentualnych działań modernizacyjnych. Z kolei w przypadku sieci kanalizacyjnej będzie ona rozwijana w stopniu, który uzasadniony będzie ekonomicznie, rozwijając przede wszystkim budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.

K.R. *Mimo niewielkiej liczby przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie gminy, charakteryzujecie się niskim poziomem bezrobocia*

K.N. Bezrobocie mamy jedno z najniższych w powiecie, a nawet i w województwie. Przyczyn tego stanu rzeczy należy szukać w funkcjonowaniu dużych zakładów pracy w okolicy Świebodzina i Zbąszynia, w których znaleźli zatrudnienie mieszkańcy

◆ Budynek Domu Seniora

naszej gminy. Niestety, na przestrzeni ostatnich lat, zauważalny jest spadek liczby mieszkańców. Obserwuje się odpływ ludzi młodych, a więc osób stanowiących główną siłę rozwoju gospodarczego. Może to być związane z tym, iż w miastach, jak wspomniany już uprzednio Świebodzin czy Zbąszyń, bogatsza jest oferta usług oraz większe możliwości znalezienia satysfakcjonującego zatrudnienia.

K.R. Jakie działania podejmujecie Państwo, aby uatrakcyjnić gminę, a jej mieszkańcom żyło się lepiej?

K.N. Priorytetów jest wiele. Ciągłe porządkujemy gospodarkę ściekami, budując kolejne odcinki sieci kanalizacyjnej i wodociągowej oraz inwestując w przydomowe oczyszczalnie ścieków. Wyremontowaliśmy, przebudowaliśmy oraz zbudowaliśmy od podstaw kilkadziesiąt odcinków dróg gminnych, i dalej, w miarę posiadanych możliwości, wspólnie z powiatem świebodzińskim kontynuujemy przebudowę i remont pozostałych. W tym miejscu dodam, że wzdłuż wielu z tych dróg wybudowano ponad 10 km ścieżek rowerowych, a w najbliższym czasie rusza budowa kolejnej (ze Smardzewa do Szczañca). Poważnym remontem lub termomodernizacji poddano wszystkie nasze obiekty oświatowe i kulturalne, w których za-

stosowano nowoczesne i ekologiczne rozwiązania energooszczędne, dzięki czemu możliwa była likwidacja tradycyjnych kotłowni węglowych oraz ich zamiana na pompy ciepła oraz system rekuperacji. Wyremontowano niektóre remizy strażackie (a mamy ich 5). Przymierzamy się do remontu kolejnych 4.ch świetlic wiejskich. Poważnie myślimy o budowie hali widowiskowo-sportowej w Szczañcu. To tylko kilka/kilkanaście zadań, które udało nam się zrealizować lub planujemy ich realizację w najbliższym czasie.

K.R. Zwrócił Pan uwagę na migrację młodych ludzi do miast, co niestety przekłada się na wzrost liczby osób starszych w gminie. Taka sytuacja rodzi konieczność tworzenia i zapewnienia nowych usług o charakterze opiekuńczym i aktywizacji środowiska osób starszych. Jakie są oczekiwania mieszkańców w zakresie tych usług?

K.N. Przewidujemy spadek zapotrzebowania na takie usługi jak żłobki czy przedszkola. Rosnąć za to będzie zapotrzebowanie na tzw. usługi opiekuńcze. Opiekę nad dziećmi do lat 3 zapewnia Gminny Klub Dziecięcy „Emilkowo”, posiadający 20 miejsc. Za wychowanie przedszkolne z kolei odpowiadają Oddział Przedszkolny przy SP Smardzewo i Gminne Przedszkole w Szczañcu. Za

edukację na poziomie podstawowym odpowiedzialne są szkoły podstawowe – w Szczañcu oraz Smardzewie. Upowszechnianiem kultury na terenie Gminy Szczaniec zajmuje się przede wszystkim Centrum Kultury i Biblioteki, gdzie odbywają się stałe zajęcia dla mieszkańców. Do najważniejszych gminnych wydarzeń kulturalnych należą „Dni Szczañca” oraz coroczne dożynki. Ponadto organizowane są zajęcia we własnym zakresie przez Rady Sołeckie oraz Koła Gospodyń Wiejskich, które odbywają się w świetlicach zlokalizowanych w poszczególnych miejscowościach.

W zakresie działalności organizacji pozarządowych wyróżniają się przede wszystkim kluby sportowe: ZENIT Myszęcina, DELTA Smardzewo, WIKTORIA Szczaniec oraz jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej ze Szczañca, Smardzewa, Myszęcina, Opalewa oraz Ojerczyc. Gmina współpracuje z tymi organizacjami w zakresie m.in. udzielania dotacji na ich rozwój.

Aktywność osób starszych na terenie gminy wspiera Dom Seniora „Senior Wigor+”, gdzie seniorzy są pod opieką specjalistów, mają możliwość uczestnictwa w organizowanych dla nich zajęciach oraz korzystania z grotty solnej i tężni solankowej.

K.R. Na koniec zapytam: Czego życzyć mieszkańcom Gminy Szczaniec?

K.N. Myślę, że właśnie owego dobrego rozwoju, w zgodzie z ludźmi i w zgodzie z naturą.

K.R. Bardzo dziękuję za rozmowę.

K.N. Dziękuję bardzo i serdecznie zapraszam Państwa do nas. Ziemia szczaniecka jest przyjazna nie tylko pszczołom, ale przede wszystkim pozytywnie nastawionym ludziom.

Ps. Obsługą rolników z terenu Gminy zajmuje się nasza doradczyni – Agnieszka Jankowiak, tel. 516 177 405, e-mail: a.jankowiak@lodr.pl

Krzysztof Roślik
LODR Kalsk
k.roslik@lodr.pl

Kuna leśna, inaczej tumak, jest średniej wielkości ssakiem, należącym do rodziny łasicowatych. Jej ciało jest długie i giętkie, a nogi krótkie. Głowa wąska, pysk wyciągnięty, oczy i uszy duże, ogon długi i puszysty. Długość ciała kuny leśnej to średnio ok. 40-60 cm, długość ogona 22-28 cm. Samce kun leśnych są o około 30 % większe od samic (samice ważą od 0,8 kg do 1,5 kg, a samce od 1,2 do 1,8 kg). Kuna leśna jest wielkości kota domowego, nieznacznie większa od kuny domowej.

Kuna leśna ma sierść w kolorze ciemnym brązowo-rdzawym, która jest gęsta, puszysta i jedwabista. Futro ma charakterystyczną jaśniejszą plamę na gardle w kremowym odcieniu, która rozciąga się na klatkę piersiową. Plama ta rozwidła się na dwie części i może sięgać nawet przednich nóg. Dzięki niej łatwo można odróżnić kunę leśną od domowej.

Jak sama nazwa wskazuje – kuny leśne występują głównie w lasach. Szczególnie często pojawiają się w starych lasach mieszanych, niemniej pojawiać się mogą w każdym rodzaju lasów, jak również poza nimi. Kunę leśną można spotkać również na łąkach, nieużytkach czy trawiastych wrzosowiskach.

foto Freepik

Dojrzałość płciową osiąga w wieku około 15 miesięcy. Podczas godów następuje łączenie się w pary. Samiec kuny leśnej zapładnia wiele samic. Ciąża jest przedłużona i trwa od 260 do 305 dni. Młode rodzą się od marca nawet do maja. Kuna ma jeden miot w ciągu roku z 3-5 młodymi. Oczy otwierają się im po 34-38 dniach. Pierwsze opuszczenie gniazda na-

tolerancji pomiędzy samcami i samicami, a z drugiej strony wzrost agresji pomiędzy osobnikami kun należącymi do tej samej płci połączony ze zwiększeniem częstotliwości znakowania terytorium. Podczas fałszywej rui następuje wyganianie młodych kun z zajmowanych terytoriów.

Pokarmem kuny leśnej są głównie gryzonie myszowate, poza tym wie-

Kuna leśna

stępuje po około 44 dniach. Rozpad rodziny następuje pod koniec lata lub na początku jesieni, ale młode osiągają samodzielność dopiero po 6 miesiącach życia. Maksymalna długość życia w stanie wolnym wynosi 10-12 lat, natomiast w niewoli – do 15.

Późną zimą u kun pojawia się fałszywa ruja. Podczas fałszywej rui następuje z jednej strony zwiększenie

wiórki, ptaki i ich jaja, owady, płazy, ryby i padlina. W jesieni, udział roślin (owoce i jagody) może stanowić 100% diety kun. Dzielne zapotrzebowanie pokarmowe wynosi około 10% masy ciała, czyli ok. 160 g. W okresie nadmiaru pokarmu kuna leśna robi zapasy, np. jajek ptasich, które zagrzebuje, by je potem spożyć. Warto podkreślić, że kuna leśna może atakować inne zwierzęta nie tylko w poszukiwaniu jedzenia, ale także dla samego faktu polowania i zabijania.

Polowanie na kuny ma najczęściej przypadkowy charakter. Jednak można polować na nie w sposób ukierunkowany, obchodząc znane dziuple i gniazda, w których mogą przebywać kuny. Opukuje się wtedy pnie drzew, aż z dziupli wyłoni się lub nie – kuna. Pozyskanie myśliwskiej kuny w naszym kraju jest znikome. Wrogami naturalnymi kuny leśnej są większe od nich drapieżniki jak wilk, ryś, czy lis oraz orzeł, puchacz i jastrząb gołębiarz. Niewątpliwie jest naszym dużym sprzymierzeńcem w walce ze szkodliwymi gryzoniami.

Kalendarz myśliwski – okresy polowań w marcu

Gatunek		Informacje dodatkowe
Jelenie szlachetne	cielęta	Cały miesiąc - tylko w województwach: dolnośląskim, lubuskim, opolskim, pomorskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim.
Daniele	cielęta	Cały miesiąc - tylko na terenie województw: wielkopolskiego i kujawsko-pomorskiego.
Dziki	wszystkie	przez cały rok
Lisy	–	cały miesiąc
Tchórze	–	cały miesiąc
Kuny (leśne i domowe)	–	cały miesiąc
Norki amerykańskie	–	przez cały rok
Szakale złociste	–	Tylko na terenach obwodów łowieckich, w których występuje głuszc lub cietrzew lub prowadzono w ostatnich dwóch latach kalendarzowych zasiedlenia zająca, bażanta lub kuropatwy.
Borsuki	–	Tylko na terenach obwodów łowieckich, w których występuje głuszc lub cietrzew.

Joanna Antosz
PZDR Żagań
j.antosz@lodr.pl

Dawno, dawno temu...

Długa jest historia tej wsi, długa jest też historia Koła Gospodyń Wiejskich, które działa w tej miejscowości. Z uwagi na to, że nikt nie prowadził kroniki KGW, trudno jest ustalić datę jego powstania. Jednak wiele kobiet pamięta, że funkcjonowało ono już w końcówce lat 60 ubiegłego stulecia. Organizowane wtedy były kursy pieczenia, gotowania, robienia na drutach oraz krawiectwa. Pozwoliły one niejednej kobiecie na zdobycie nowych umiejętności. Do dzisiaj w szafkach leżą stare, pożółkłe zeszyty z przepisami kulinarnymi wykorzystywanymi również obecnie np. na kocie oczka, babkę górniczą, amoniaczki. Kursy krawiectwa były tak dobrze prowadzone, że po ich ukończeniu niejedna osoba podjęła pracę związaną z tą działalnością, a wiele kobiet nadal korzysta w swoich domach ze zdobytych tam umiejętności.

Dziś

Wraz z upływem lat zmieniała się struktura organizacyjna koła, należało ono do różnych jednostek organizacyjnych. Zmieniali się również jego członkowie i nastąpiła w nim także

Koło Gospodyń Wiejskich w Dzietrychowicach

Dzietrychowice to wieś leżąca w powiecie żagańskim, pięknie położona wśród lasów i pól, z licznymi zabytkami architektury. Pierwsze wzmianki o tej wsi pochodzą z XIII wieku i dotyczą kościoła parafialnego, który został uszkodzony przez pożar i rozbudowany w XVI wieku. Znajduje się tu również wieża rycerska, pałac z przyległym parkiem oraz zabudowania po folwarku szpitalnym. Przez wieś płynie niewielka rzeka Doły.

wymiana pokoleń. Jednak zawsze skupia ono wokół siebie kobiety, które otwarte są na działania na rzecz społeczności lokalnej. W tej chwili koło liczy 18 członków, a jego szeregi zasilają nie tylko kobiety, ale również mężczyźni. Najstarsza Pani ma 73 lata, a najmłodsza 30. Siedziba koła znajduje się przy świetlicy wiejskiej, gdzie również prowadzona jest wypożyczalnia naczyń nadzorowana przez przewodniczącą koła. W swoją działalność wkładają mnóstwo energii i serca. Starają się podejmować działania wychodzące naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców wsi. Organizują Dzień Babci i Dziadka, zabawy sylwestrowe i karnawałowe, Dzień Seniora, spotkania wigilijne, Mikołajki. Członkowie KGW, można by rzec, są animatorami życia kulturalnego swojej wsi. Szczególnie teraz, gdy od kilku lat nie ma już szkoły we wsi. Ścisłe współpracują z Radą Sołectką, Ochotniczą Strażą Pożarną, Radą Parafialną, Urzędem Gminy.

Imprezy, festyny, placki, pierogi...

Bardzo często gospodynie z tego koła można spotkać w skansenie w Ochli np. podczas Święta Miodu i Lubuskich Smaków oraz innych uroczystościach. Na ich stoisku można posmakować pysznego ciasta, jeszcze

lepszych pierogów, placków ziemniaczanych i gołąbków ze słodkiej kapusty z ryżem i mięsem. Oprócz konsumpcji wspaniałych wyrobów, można tam doświadczyć wiele radości, zadowolenia i zwyczajnej ludzkiej życzliwości. Panie z koła, gdy tylko jest taka potrzeba, angażują się w akcje charytatywne, wspomagają zbiórkę pieniędzy na chore dzieci i inne osoby z pobliskich miejscowości potrzebujące wsparcia. Bardzo chętnie biorą udział w różnych konkursach i programach przeznaczonych dla KGW. W 2023 r. roku uzyskały wyróżnienie podczas konkursu na najładniejszy wieniec dożynkowy. Ich praca wiąże się z dużym wysiłkiem, wymaga od nich wielu umiejętności, poświęcenia, zaangażowania i serca. Ciesząc się swoim własnym towarzystwem, doceniają obecność drugiego człowieka. Ze swojej działalności potrafią czerpać wiele przyjemności. Organizują wspólne wyjazdy do kina, teatru, opery oraz turystycznie atrakcyjnych miejscowości np. do Karpacza, Dziwnówka, Międzyzdrojów, Rewala, Wrocławia np. na Jarmark Bożonarodzeniowy.

Dzisiaj panie podzieliły się z nami kilkoma przepisami, między innymi tym, że starego zeszytu, na ciasteczka kocie oczka i na coś, co cieszy się teraz dużą popularnością, czyli roladę szpinakową.

Rolada szpinakowa

Składniki

- ❖ 250 g świeżego szpinaku baby lub szpinaku rozdrobnionego, mrożonego
- ❖ 1 łyżka masła
- ❖ 1 ząbek czosnku
- ❖ sól i pieprz
- ❖ 2 jajka
- ❖ 1 płaska łyżka mąki pszennej
- ❖ 1/2 serka śmietankowego
- ❖ 1 łyżka tartego chrzanu ze słoiczka
- ❖ 100 g wędzonego łososia

Sposób przygotowania:

Świeży szpinak optukać i bardzo dokładnie osuszyć. Włożyć na dużą patelnię z dodatkiem masła, dodać przeciśnięty przez praskę czosnek i mieszając podgrzewać aż szpinak zwiędnie. Zmiksować, doprawiając solą i pieprzem. Dokładnie ostudzić. Mrożony szpinak należy dokładnie rozmrozić na sitku. Włożyć na patelnię z masłem i czosnkiem i smażyć mieszając przez ok. 2 min. Doprawić solą, pieprzem. Dokładnie ostudzić.

Do ostudzonego szpinaku dodać roztrzepane widelcem żółtka oraz mąkę, wymieszać łyżką. Białka ubić na sztywną pianę i delikatnie wymieszać ze szpinakiem. Dno formy o wymiarach 20 x 30 cm posmarować masłem i położyć arkusz papieru do pieczenia. Powstałą masę szpinakową wyłożyć do formy i rozprowadzić po całej powierzchni dna blaszki. Wstawić do piekarnika nagrzanego do 175°C i piec przez ok. 10 min. Wyłożyć na ściereczkę i odkleić papier do pieczenia. Od razu po upieczeniu zawinąć roladkę w ściereczkę i w takiej postaci całkowicie ostudzić. Serek wymieszać z chrzanem i rozsmarować na wewnętrznej stronie rolady. Wzdłuż jednego boku ułożyć plasterki łososia i zawinąć roladkę. Owinąć folią spożywczą i włożyć do lodówki, lub też od razu pokroić na ok. 1,5 cm kawałki i podawać.

Zespół Śpiewaczy „Dąbrowszczanka” z Dąbrówki Wielkopolskiej

Jacek Stefanowicz
LODR Kalsk.
j.stefanowicz@lodr.pl

Geneza i historia

Początki zespołu tanecznego i kapeli koźlarskiej sięgają 1923 roku. Kilka lat później z inicjatywy Związku Polaków w Niemczech założono w Dąbrowce Polski Związek Muzyki i Śpiewu pod wezwaniem „Świętej Cecylii”, działający w trzech sekcjach: chór mieszany, orkiestra dęta oraz kapela Wincentego Dudka. W 2023 roku „Regionalny Zespół Pieśni i Tańca im. Tomka Spychały” obchodził Jubileusz

Zachowanie polskich tradycji i obrzędów, strojów ludowych, stanowiło w Dąbrowce Wielkopolskiej formę manifestacji tożsamości narodowej. Wytwory kultury ludowej były czynnikiem pozwalającym najlepiej odróżnić „swoich” od „obcych”. Kultura i sztuka ludowa była ważna, bo była swoja, polska.

– 100-lecia działalności. Kontynuacją kultury historycznej jest **Zespół Śpiewaczy „Dąbrowszczanka”**, który powstał w 2000 roku. Spotkania z najstarszymi mieszkańcami Dąbrówki, wysłuchanie śpiewanych pieśni, zapisanie ich i zebranie chętnych seniorów do występu było pierwszym wielkim sukcesem zespołu.

Zespół dziś

Zespół Śpiewaczy „Dąbrowszczanka”, w większości tworzą byli członkowie zespołu tanecznego. Najmłodszy z nich ma 60, a najstarszy 82 lata. Starają się oni ocalić od zapomnienia gwarę i pieśni śpiewane a'capella. Wspólne działania i spotkania są motywacją do pracy, której

zwieńczeniem są oczywiście występy, a także laury w wielu konkursach i przeglądach. „Dąbrowszczanka” śpiewem umila i uatrakcyjnia wiele imprez kulturalnych. Co roku bierze udział w festiwalach i przeglądach w regionie i województwie. Otrzymała wiele nagród między innymi w Szprotawie, Gościeszowicach, Trzciel, Dusznikach Wlkp. i Kamieniu Pomorskim. Podczas konkursu w Trzebiechowie Zespół zdobył główną nagrodę - „Złotą nutkę”. „Dąbrowszczanka” otrzymała również nagrody i wyróżnienia w konkursach ogólnopolskich prezentując śpiew, gwarę i mowę starosty weselnego w Bukowinie Tatrzańskiej. Prezentowała dąbrowickie dziedzictwo na spotkaniach grup etnicznych w Gorzowie Wielkopolskim. Zespół brał też udział w Lubuskim Świątku Płonów i w ogólnopolskim konkursie śpiewaczym w Kazimierzu nad Wisłą. Był również laureatem w Kamieniu Pomorskim, Międzyzdrojach, Trzciel, Tarnowie i Zielonej Górze.

Nie tylko koncerty

Zespół ma za sobą także doświadczenia telewizyjne. Prezentował się

w ogólnopolskim programie „Perły Ziemi Lubuskiej”, „Wigilia w Wielkopolsce” i „W powstańczej rogatywce i niemieckim mundurze” przypominając pieśni historyczne naszego regionu. Zespołu nie brakuje podczas ważnych wydarzeń wojewódzkich jak Dożynki, Wojewódzkie, Święto Chleba. Dąbrowszczanka niejednokrotnie była również gościem Lubuskiego

Kiermaszu Ogrodniczego w Kalsku. Zespół nagrał także pieśni i piosenki dąbrowickie na płytę w celach promocyjnych i archiwalnych.

Tradycje

Dąbrowszczanka kultywuje również tradycje związane z obrzędami

kościelnymi - Pasterka, Wielkanoc, Boże Ciało, święto Trzech Króli. Uświetnia uroczystości muzyką graną na instrumentach ludowych i śpiewem dawnych pieśni z nut Chóru Św. Cecylii. W swym repertuarze ma piosenki i pieśni dawne, ustnie przekazywane z pokolenia na pokolenie, śpiewane gwarą dąbrowicką także z kapelą koźlarską. To, co godne podkreślenia i niezmiernie ważne, to fakt, iż zespół prezentuje **autentyczne dąbrowickie stroje ludowe**: kobiety zamężnej, odświętnie ubranej w sić i kobiety - storki (seniorki), której ozdobą są pięknie ułożone i haftowane kopki. Mężczyźni występują w stroju zacnego gospodarza.

Założycielem i kierownikiem zespołu jest Ewa Kubicka. Zespół liczy 17 członków, w tym 10 kobiet i 7 mężczyzn. Zespół Śpiewaczy „Dąbrowszczanka” z Dąbrówki Wielkopolskiej działa przy Zbąszyńskim Ośrodku Kultury w Zbąszynku.

dabrowszczanka.fam.org.pl

KUCHNIA CIOCI KRYSY

Krystyna Talaga
LODR Kalsk
k.talaga@lodr.pl

Baba z jajami

Baba wielkanocna

Składniki:

- * 200 g mąki pszennej tortowej
- * 2 x budyń śmietankowy bez cukru
- * 200 ml oleju roślinnego
- * 190 g cukru drobnego
- * 4 duże lub 5 mniejszych jajek
- * 2 płaskie łyżeczki proszku do pieczenia
- * skórka otarta z cytryny lub pomarańczy

oraz dwie saszetki budyń śmietankowego lub waniliowego bez cukru. Jedna saszetka takiego budyń waży zazwyczaj 40 gramów. Dodajemy też dwie płaskie łyżeczki proszku do pieczenia i całość mieszamy, najlepiej przy pomocy różgi kuchennej. Osobno ścieramy na małych oczkach skórkę z cytryny lub pomarańczy.

Do miski ze słodkim puchem jajecznym wsypujemy mieszankę mąki, budyń i proszku do pieczenia. Dodajemy skórkę otartą z wybranego

wyjęciu z ciasta patyczek jest suchy, to można śmiało wyłączyć piekarnik. Po upieczeniu lekko uchylamy drzwi piekarnika. Po 10 minutach wyjmujemy babkę z pieca. Po lekkim przestudzeniu przekładamy ją na talerz lub paterę.

Jajka faszerowane łososiem

Składniki:

- * 5 dużych jajek
- * 3 łyżki majonezu
- * 100 g łososia wędzonego na zimno
- * garść szczypiorku
- * szczypta pieprzu

Przygotowanie

Ugotowane i obrane jajka trzeba przygotować do faszerowania. Z jednego końca jajka odetnij kawałek białka, by jajko mogło swobodnie stać. Odetnij też górę – trochę wyżej niż w połowie jajka. Małą łyżeczką wydrąż całe żółtko. W ten sposób przygotuj wszystkie jajka. Kawałki białka i żółt-

Przygotowanie:

Do miski wbijamy cztery duże jajka i wsypujemy 190 gramów cukru lub cukru pudru. Cukier z jajkami należy ubijać mikserem na wysokich obrotach tak długo, aż cukier całkowicie się rozpuści. Na koniec ma powstać puszysza i jasna masa. Na ostatnim etapie ubijania zmniejszamy moc miksera do średnich obrotów i powoli wlewamy 200 ml oleju.

Do osobnej miski wsypujemy 200 gramów mąki pszennej tortowej

cytrusa. Całość mieszamy dokładnie i powoli szpatułką.

Formę na babkę (u mnie z kominem o pojemności 1500 ml) bardzo dokładnie należy wysmarować i obsypać bułką tartą, otrębami lub zwykłą mąką. Do tak przygotowanej formy wlewamy ciasto i całość wędruje do piekarnika nagrzanego do 170-175°C (grzanie góra/dół) na 50 minut. Po około 45 minutach trzeba sprawdzić drewnianym patyczkiem, czy babka na oleju jest już gotowa. Jeśli po

ka umieść w małym naczyniu. Dodaj 3 łyżki majonezu, połowę porcji łososia wędzonego i szczyptę pieprzu. Całość zmiksuj na gładką pastę. Ja używam do tego ręcznego blendera. Pastę odłóż do lodówki. Lekko schłodzoną łatwiej faszeruje się jajka. Połowę łososia wędzonego potnij w paski. Każdy pasek zwiń w kwiatusek. Przygotowane do faszerowania jajka umieść w naczyniu, w którym będą podawane. Każde jajko wypełnij pastą. Możesz to zrobić małą łyżką lub przełożyć pastę do rękawa cukierniczego z większym otworem, lub z zębatą tyłką. Na paście ułóż kwiatki z łososia. Całość posyp siekającym szczypiorkiem i oprósz pieprzem. Jajka możesz podawać od razu, lub po schłodzeniu w lodówce.

Jajka z ogórkami chili

Składniki:

- * 8 jajek
- * słoiczek ogóreczków chilli
- * 15 oliwek
- * 3-4 łyżki majonezu
- * 3 łyżki gęstej śmietany 18%
- * przyprawy (pieprz, sól)
- * 2 czerwone cebule

Przygotowanie:

Jajka ugotowane na twardo kroimy na pół. Zabieramy się za przygotowanie sosu. Ogórki chili oraz czerwoną cebulę kroimy w drobną kosteczkę. Do miseczki dodajemy majonez (3 łyżki),

śmietaną (3 łyżki), a także szczyptę soli oraz pieprzu. Wsypujemy pokrojone wcześniej ogórki, cebulkę, wszystko razem mieszamy i gotowe.

Przygotujemy dekoracyjny ta-

- * 1 łyżka mielonej papryki
- * 1 łyżka soli
- * pół łyżeczki cukru
- * szczypta pieprzu

Przygotowanie:

Boczek należy oczyścić i wypłukać. Czosnek obieramy i kroimy w ćwiartki. Ząbki czosnku wciskamy w boczek, w razie potrzeby robiąc w mięsie dziurki widelcem albo szpikulcem. Następnie nacieramy boczek solą, cukrem i pieprzem. Posypujemy mięso majerankiem, pokruszonymi liśćmi laurowymi i papryką. Teraz całość owijamy folią aluminiową i wstawiamy do lodówki na całą noc. Następnego dnia rozgrzewamy piekarnik do temperatury 200 stopni Celsjusza. Mięso przekładamy do brytfanki, skrapiamy olejem i pieczemy około 20 minut. Podlewamy je gorącym bulionem lub wodą i zmniejszamy temperaturę w piekarniku do 180 stopni. W tej temperaturze zapiekamy boczek jeszcze przez godzinę.

Następnie nakłuwamy mięso w najgrubszym miejscu. Jeśli będzie wypływał klarowny sok, danie jest gotowe i możemy je podać. Doskonale smakuje nie tylko na ciepło z surówką z ogórków kiszonych lub burakami z chrzanem, ale także na zimno. Osobiście uwielbiam ciepły boczuś z kromką chleba na zakwasie. A jeśli mowa o zakwasie, to o tym w następnym wydaniu.

Smacznego!

lerz, miśę lub naczynie żaroodporne. Układamy połówki jajek i przykrywamy wcześniej przygotowanym sosem. Tak przygotowane jajka przechowujemy w lodówce.

Przepis na wyborny boczek

Składniki:

- * 0,5 kg surowego chudego boczku
- * 2 szklanki wody lub bulionu
- * 6 ząbków czosnku
- * 3 łyżki oleju
- * 3 liście laurowe
- * 1 łyżka majeranku

Nabiał

LUBUSKIE CENTRUM
PRODUKTU REGIONALNEGO

Na temat spożywania nabiału krąży wiele mitów i hipotez. Część dietetyków poleca go jako produkt niezbędny w naszej codziennej diecie, część z kolei prosi o rozważę i zachowanie umiaru. My dietetykami nie jesteśmy, jednak prosimy o rozważę i wsłuchanie się w to, co mówi nam nasz organizm na temat konsumpcji nabiału.

Mleko krowie

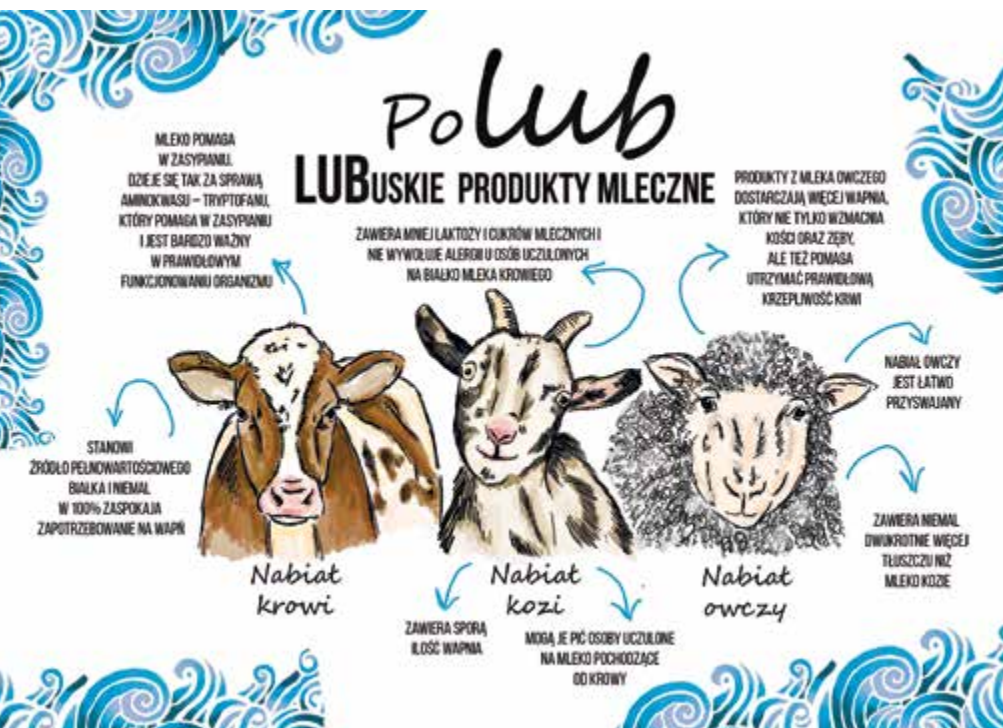
Jedno jest pewne, produktów mlecznych nie należy traktować jako jednolitą całość. W zależności od rodzaju nabiał posiada odmienne właściwości. Faktem jest, że najbardziej popularny jest nabiał krowi. Mleko, twarożki, jogurty, sery żółte czy pleśniowe – gama produktów jest niezwykle szeroka i różnorodna. Nabiał krowi stanowi źródło pełnowartościowego białka i niemal w 100% zaspokaja zapotrzebowanie na wapń! I to nie wszystko. Mleko sprawdzi się również jako napój, który pomoże przy... zasypianiu! Dzieje się tak dzięki zawartemu w nim tryptofanowi, aminokwasowi niezbędnemu do prawidłowego funkcjonowania organizmu.

Mleko kozie lub owcze

Mimo ogólnej dostępności mleka krowiego, na naszym lokalnym rynku coraz większą popularność zdobywają wyroby z mleka koziego. Jeszcze nie tak dawno niedoceniane, dziś zdobywają coraz większą popularność dzięki popularyzacji ich właściwości. Wszyscy wielbiciele nabiału, którzy nie do końca dobrze czują się po wyrobach z mleka krowiego, będą mogli odetchnąć z ulgą. Nabiał kozi jest dużo lepiej przyswajalny i lekkostrawny! Spożywając go dostarczymy do naszego organizmu wiele witamin i łatwo przyswajalnych pierwiastków niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania organizmu ludzkiego. Warto wspomnieć, że już trzy porcje mleka koziego lub produktów z niego wyprodukowanych

dostarczają niezbędną ilość wapnia, potrzebnego dorosłej osobie. Mleko kozie jest dość podobne w składzie do mleka krowiego, jednak różni się od niego dużą zawartością witamin i soli mineralnych. Posiada również o 1/3 mniejszą zawartość cukru mlecznego, dlatego jest świetną propozycją dla osób cierpiących na nietolerancję laktozy. Łatwo przyswajalnymi produktami będą również te wykonane z mleka owczego. Dostarczą one więcej wapnia, który nie tylko wzmocni kości oraz zęby, ale również pomoże utrzymać prawidłową krzepliwość krwi.

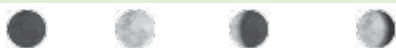
Dobre, bo z regionu

Przy wyborze nabiału warto decydować się na ten od lokalnych, regionalnych producentów, bo w ten sposób nie tylko zdrowo się odżywiamy, ale również przyczyniamy się do rozwoju lokalnej gospodarki. Lubuskich producentów znajdziecie na stronie Lubuskiego Centrum Produktu Regionalnego www.lcpr.pl/ producenci, w mapie lubuskich producentów Nawigator Lubuski, a także... na targowisku online Bazarek Lubuski

Materiał przygotowany w oparciu o wiedzę zdobytą od lokalnych producentów.

1 Pt.	☾	🌱	🌻	🌻
2 Sb.	☾	🌱	🍓	🌻
3 Nd.	☾	🍓		
4 Pn.	☾	🍓	🥕	
5 Wt.	☾	🥕		
6 Śr.	☾	🥕	🌻	
7 Czw.	☾	🥕	🌻	
8 Pt.	☾	🌻		
9 Sb.	☾	🌻	🌱	
10 Nd.	☾	🌱		
11 Pn.	☾	🌱	🍓	
12 Wt.	☾	🍓		
13 Śr.	☾	🍓	🥕	
14 Czw.	☾	🥕		
15 Pt.	☾	🥕	🌻	
16 Sb.	☾	🌻	🌻	
17 Nd.	☾	🌻	🌱	🌻
18 Pn.	☾	🌱		🌻
19 Wt.	☾	🌱	🍓	🌻
20 Śr.	☾	🍓		🌻
21 Czw.	☾	🍓	🌻	
22 Pt.	☾	🍓	🥕	🌻
23 Sb.	☾	🥕		🌻
24 Nd.	☾	🥕	🌻	🌻
25 Pn.	☾	🌻	🌻	
26 Wt.	☾	🥕	🌻	
27 Śr.	☾	🌻	🌱	🌻
28 Czw.	☾	🌱		🌻
29 Pt.	☾	🌱	🍓	🌻
30 Sb.	☾	🍓		
31 Nd.	☾	🍓		

FAZY KSIĘŻYCA

NÓW PEŁNIA MALEJĄCY ROSNĄCY
DOBRY CZAS NA SIEW I SADZENIE

Czas uniwersalnego siania i sadzenia – wybrane gatunki roślin mają jednak szczególnie zalecane dni siewu i sadzenia nieujęte w tym kalendarzu.

CZAS SPRZYJAJĄCY ROZWOJOWI ROŚLIN,
KTÓRYCH PŁONEM MA BYĆ:

Kwiat

Liść, Łodyga

Owoc, Nasiona

Korzeń

METEO WIADOMOŚCI

Dane meteorologiczne według pomiarów prowadzonych w stacji METEO LODR Kalsk

Miesiąc	Temperatura powietrza °C			Opady w mm/m ²		
	Średnia 1977-2022	Średnia 2022	Średnia 2023	Średnia 1977-2022	Suma 2022	Suma 2023
Listopad	4,2	5,2	6,0	40,8	21,7	86,8
Grudzień	0,9	1,3	3,1	45,5	45,7	88,1
	Średnia 1977-2023	Średnia 2023	Średnia 2024	Średnia 1977-2023	Suma 2023	Suma 2024
Styczeń	-0,6	3,6	0,7	44,0	52,5	45,3

Łyk statystyki

Według wstępnych danych Głównego Urzędu Statystycznego, w grudniu 2023 r. w odniesieniu do grudnia poprzedniego roku, w województwie lubuskim, odnotowano wzrost pogłowia bydła o ponad 3% oraz wzrost pogłowia trzody chlewnej o ponad 53%.

Udział naszego województwa w krajowym pogłowiu bydła podobnie jak w latach poprzednich, był niewielki. Kształtował się na poziomie około 1,5%. Lubuskie ma jeszcze mniejszy udział w krajowym pogłowiu trzody chlewnej, bo na poziomie 1,0%.

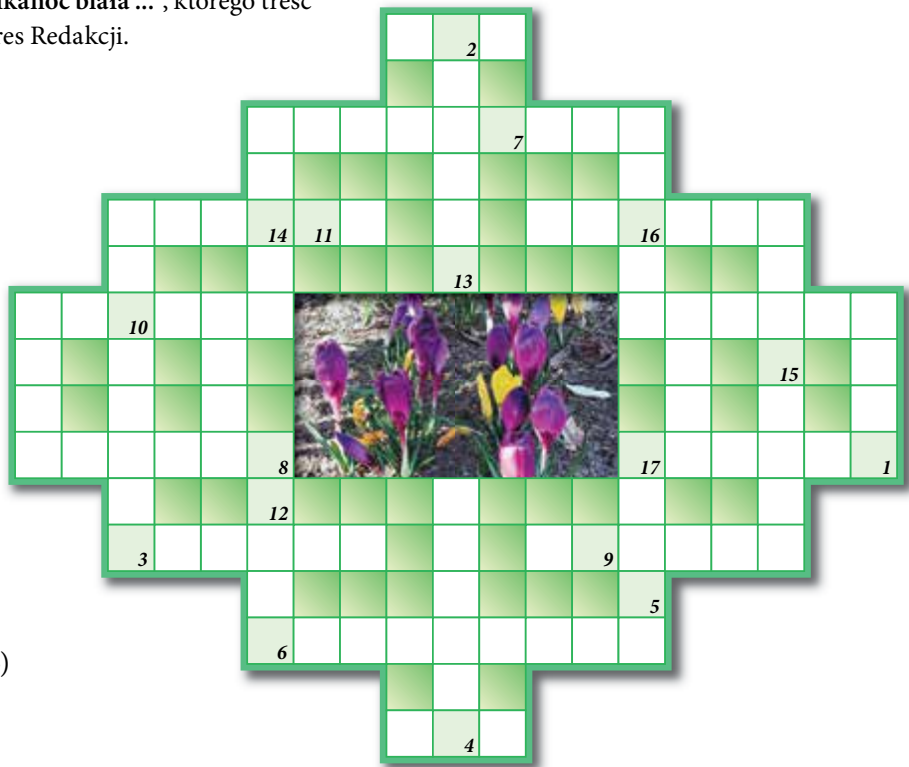
Cena skupu 1 kg żywca wołowego w grudniu ubiegłego roku, w województwie lubuskim wyniosła 9,52 zł i była o ok. 10% niższa od notowanej w grudniu 2022 r. Zaś przeciętna cena skupu mleka krowiego w grudniu 2023 r. w lubuskim wyniosła 2,13 zł/l i była niższa o ponad 25% od notowanej przed rokiem.

Spadły także ceny skupu żywca wieprzowego. W grudniu 2023 r. wyniosła 6,98 zł za kilogram i była niższa o 5,5% od notowanej w grudniu 2022 r., a przeciętna cena targowiskowa żyta wyniosła 88,00 zł/dt i była niższa o 40,5% od notowanej przed rokiem.

Objaśnienia wyrazów podano w dowolnej kolejności (w nawiasie liczba liter w wyrazie). Litery z ponumerowanych pól utworzą rozwiązanie – dokończenie przysłowia polskiego: „Wielkanoc biała ...”, którego treść należy nadesłać do 22 marca 2024 r. na adres Redakcji.

Krzyżówka nr 3

OBJAŚNIENIA WYRAZÓW:

- ❖ marka piwa (6)
- ❖ pracuje na roli (5)
- ❖ Nazca w Peru (9)
- ❖ aura (6)
- ❖ bile (4)
- ❖ objętość budynku (8)
- ❖ cienki konar (5)
- ❖ miara masła (6)
- ❖ właścicielka Asa (3)
- ❖ echo (6)
- ❖ „Straszny...” Moniuszki (4)
- ❖ leczy alergików(9)
- ❖ siły zbrojne (5)
- ❖ nasze morze (6)
- ❖ Katarzyna... polska aktorka (6)
- ❖ Republika Południowej Afryki (3)
- ❖ swego rodzaju egzemplarz (4)
- ❖ parę dni temu (8)
- ❖ umowa o pracę (5)
- ❖ odrobina, okruch (6)
- ❖ siły zbrojne (4)
- ❖ kwiat z okienka (6)
- ❖ nasi sąsiedzi (6)
- ❖ kartka papieru (6)

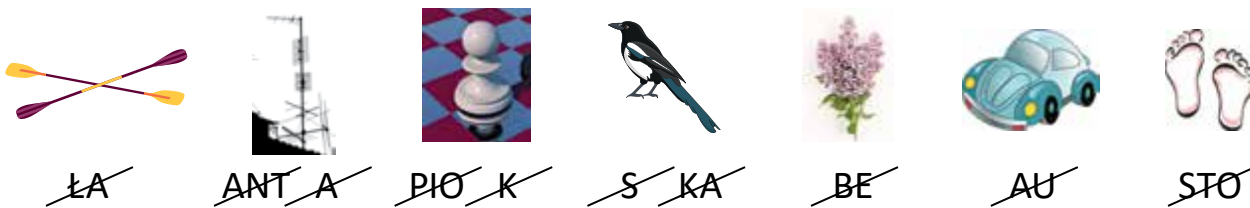
Rozwiązanie krzyżówki nr 2:
Zima starym dokucza, a młodych naucza.
 Za prawidłowe rozwiązanie krzyżówki nr 2 nagrodę ufundowaną przez LODR wylosował/a: **Monika z Zielonej Góry**
 Gratulujemy

Rebus dla dzieci nr 3

Rozwiązanie rebusu oraz dane dziecka (imię i nazwisko, wiek oraz adres zamieszkania) należy przysłać do 22 marca 2024 r. na adres Redakcji.

Rozwiązanie rebusu nr 2:
Siarzysty mróz
 Nagrodę wylosował/a:
Michał z Gaworzyc
 Gratulujemy

UWAGA!! Możecie Państwo przesłać rozwiązanie krzyżówki lub rebusu pocztą elektroniczną na adres: redakcja@lodr.pl

INFORMACJE RYNKOWE

DODATEK DO LUBUSKICH AKTUALNOŚCI ROLNICZYCH **3**

Wszystkie dane zebrano na 20 lutego 2024r.

Z lubuskich targowisk /ceny w zł/

Nazwa artykułu	j.m.	Gorzów Wlkp.	Gubin	Międzyrzecz	Nowa Sól	Sulechów	Świebodzin	Witnica	Żary
Jaja	szt.	1,30 – 1,50	1,40 – 1,50	0,60 – 1,20	0,70 – 1,20	0,80 – 1,10	1,10 – 1,30	1,20 – 2,00	0,70 – 1,30
Ziemniaki	kg	3,00	2,50 – 3,00	2,80	2,50 – 3,00	3,00	3,50 – 4,00	2,00 – 3,00	4,00
Cebula	kg	5,00	3,00	4,00 – 6,50	3,00 – 5,00	4,00	5,00	5,00	4,00
Czosnek	szt.	3,00	3,50	2,00 – 4,00	1,50 – 3,00	3,00	4,00 – 5,00	3,00 – 4,50	2,50
Marchew	kg	4,00	4,00	4,50	3,00 – 5,00	4,00	4,00 – 5,00	4,00 – 5,00	4,00
Pietruszka	kg	8,00	8,00	8,50	8,00	9,00	8,0 – 10,0	8,00 – 9,00	8,00
Pietruszka natka	pęczek	3,00	2,00	2,50	2,00 – 3,00	2,50	3,50 – 4,00	–	3,00
Buraki czerwone	kg	4,00	2,50	3,80	3,00 – 5,00	4,00	4,00 – 5,00	4,00	4,00
Por	kg/szt.	4,00**	5,00**	4,00**	1,50 – 3,00	4,00	5,00 – 8,00	5,00**	3,00
Seler	kg	6,00	6,00	7,50	4,00 – 8,00	8,00	9,0 – 10,0	8,00	7,00
Włoszczyzna	pęczek	6,00	6,50	7,00	6,00	6,00	7,50 – 9,00	6,00	8,00
Ogórek	kg	–	14,00	16,00	–	18,0 – 38,0	12,0 – 14,0	–	8,00
Ogórek kiszony	kg	14,00	8,00	9,00	–	12,0 – 15,0	–	14,00	–
Cukinia	kg	–	14,00	–	–	14,00	9,0 – 11,0	12,00	–
Pomidor	kg	–	10,0 – 15,0	29,00	–	25,00	19,0 – 22,0	18,00	5,0 – 12,0
Papryka czerwona	kg	–	15,00	12,00	–	16,00	10,0 – 14,0	19,00	–
Kapusta biała	kg/szt.	6,00*	3,00*	6,00**	2,50 – 3,00	2,00**	7,00 – 9,00	8,00**	3,00*
Kapusta biała kiszona	kg	6,00	7,00	9,00	6,00 – 7,00	9,00	10,00	6,00	9,00
Kapusta pekińska	kg/szt.	6,00	6,00*	7,50	6,00	6,50	7,00	–	–
Kalafior	szt.	–	14,00	10,00	5,0 – 10,0	12,00	8,00	–	–
Brokuł	szt.	–	8,00	–	–	6,50	7,00	–	–
Sałata	szt.	–	3,00 – 6,00	4,80	3,50	4,50	5,00 – 6,00	8,00	–
Szczypior	pęczek	3,00	2,50	2,50	3,00	3,00	3,00 – 5,00	4,00	3,00
Koper	pęczek	3,00	–	3,50	3,00	3,00	4,00 – 5,00	–	–
Rzodkiewka	pęczek	3,00	3,00	–	2,50	3,00	3,00 – 5,00	4,00	2,50
Kalarepa	kg/szt.	–	–	–	–	4,00	–	–	–
Pieczarki	kg	11,00	14,00	12,50	–	12,00	11,0 – 15,0	18,00	8,00
Chrzan	kg	–	–	–	18,00	20,00	25,00	–	15,00
Imbir	kg	–	–	27,00	–	–	35,0 – 40,0	–	–
Miód	kg	32,0 – 42,0	37,00	42,0 – 58,0	40,00	40,00	36,0 – 40,0	36,0 – 46,0	35,0 – 45,0
Jabłka	kg	5,00	3,00 – 6,00	4,80 – 5,50	6,00	4,50	3,50 – 6,00	5,00 – 6,00	5,00
Gruszki	kg	8,00	8,00	7,80	8,00	–	6,00 – 9,00	10,00	5,00 – 9,00
Truskawki	kg	28,00	–	–	–	–	–	–	–

Objaśnienie: * - kg ** - szt. *** - pęczek

ZBOŻE PASZOWE

Powiat	jęczmień paszowy cena zł/t		żyto paszowe cena zł/t		owies paszowy cena zł/t		pszenica paszowa cena zł/t		pszenżyto paszowe cena zł/t	
	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.
Gorzowski	600	650	530	530	x	x	640	710	590	610
Krośnieński	600	600	500	530	x	x	640	640	590	600
Międzyrzecki	600	630	530	530	x	x	640	640	590	590
Nowosolski	590	600	500	530	x	x	600	640	590	600
Słubicki	600	600	530	530	x	x	640	640	590	590
Strzelecko -Drezdenecki	600	600	530	530	x	x	640	640	590	590
Sulęciński	600	600	500	530	x	x	640	640	590	600
Świebodziński	600	600	500	540	830	830	610	640	540	590
Wschowski	600	600	500	560	x	x	640	640	590	590
Zielonogórski	600	600	500	530	x	x	600	640	550	590
Żagański	600	600	530	530	x	x	640	640	590	590
Żarski	600	600	530	530	x	x	640	640	590	590

W tabeli przedstawiamy ceny zbóż paszowych za luty 2024 roku w województwie lubuskim w podziale na powiaty. Zebranych danych wynika, że ceny w województwie lubuskim za jęczmień paszowy wahały się od 590 zł/t w powiecie nowosolskim do 650 zł/t w powiecie gorzowskim. Cena żyta paszowego kształtowała się od 500 zł/t w sześciu powiatach do 560 zł/t w powiecie wschowskim. Aktualną cenę za owies paszowy uzyskaliśmy jedynie w powiecie świebodzińskim i wynosiła ona 830 zł/t. Cena pszenicy paszowej oscylowała od 600 zł/t w powiecie zielonogórskim i nowosolskim do 710 zł/t w powiecie gorzowskim. Natomiast cena pszenżyta paszowego kształtowała się od 540 zł/t w powiecie świebodzińskim do 610 zł/t w powiecie gorzowskim. Zestawienie zostało sporządzone podstawie cen skupu z 16.02.2024 r.

OGŁOSZENIA DROBNE

Powiat gorzowski

- ❖ Kupię pszenicę jarą 10 t; 3 butle hydroforowe i rury 100 – tanio – gm. Bogdaniec, tel. 887 534 454. [1,2,3]
- ❖ Sprzedam kombajn Fortschritt E-512 – gm. Bogdaniec, tel. 887 534 454. [1,2,3]
- ❖ Sprzedam grunty rolne o pow. 12,00 ha (kl. III b-IV-V) wraz z zabudowaniami, cena do uzgodnienia – Mościczki, gm. Witnica, tel. 95 751 54 93.
- ❖ Sprzedam kombajn Bizon REKORD Z058, rok prod. 1988, stan dobry – gm. Kłodawa, tel. 503 823 442.
- ❖ Sprzedam kombajn zbożowy Bizon Rekord z siewnicą i stołem do rzepaku – Lubiszyn, tel. 512 975 191.
- ❖ Sprzedam grunty rolne – 12,00 ha (kl. IIIb-IV-V) wraz z zabudowaniami, cena do uzgodnienia – Mościczki, – gm. Witnica, tel. 95 7515493 [1,2,3]
- ❖ Sprzedam 10 lemieszów wyklepanych do pługa dwu- lub trzyskbowego. Cena za sztukę 30 zł., okolice Gorzowa Wlkp., tel. 662 446 803. [1,2,3]
- ❖ Sprzedam łubin biały na paszę, myjkę do warzyw bębnową – gm. Gorzów Wlkp., tel. 607 368 103. [2,3,4]
- ❖ Zamienię poloneza CARO w gazie na fiata PUNTO z małym przebiegiem – gm. Bogdaniec, tel. 887 534 454. [2,3,4]

Powiat krośnieński

- ❖ Sprzedam łubin – gm. Dąbie, tel. 663 635 673.
- ❖ Sprzedam siano i słomę 120/150, waga 450 kg – gm. Dąbie, tel. 663 635 673.
- ❖ Sprzedam grunty orne 10 ha; prostownik transformatorowy 6/1/24 V – 300 PLN; pompę wtryskową SW400 (Bizon) – 600 PLN; betoniarkę 350 l na kołach gumowych – 1500 PLN; betoniarkę 260 l mało używaną – 1800 PLN; kosiarkę do trawy QUATTRO 40, szer. koszenia 52 cm – 300 PLN; silnik trójfazowy 11kW – 600 PLN; hydrofor 200 l nieużywany – 300 PLN – gm. Krosno Odrz., tel. 509 478 057 [3,4,5]
- ❖ Sprzedam siano majowo-czerwcowe w balach 120 x 150 około 500 szt. – gm. Krosno Odrz., tel. 697 958 374.

- ❖ Sprzedam mieszankę owsa z wyką; ok. 18% białka; cena 1,20 zł/kg – gm. Krosno Odrz., tel. 724 453 246.
- ❖ Sprzedam jęczmień paszowy i pszenżyto ozime – gm. Krosno Odrz., tel. 667 471 384.
- ❖ Sprzedam przewracarkę – gm. Dąbie, 721 848 271.
- ❖ Sprzedam bażanty bananowe młode – gm. Gubin, tel. 530 151 875.
- ❖ Sprzedam siano i słomę 120/150, łubin, owies, pług 3-skibowy, 2 ha gruntów ornych – obręb Połupin – gm. Dąbie, tel. 663 635 673.
- ❖ Sprzedam siano w kostkach – gm. Krosno Odrz. tel. 693 874 053.
- ❖ Sprzedam dojarę konwiową + akcesoria; palenisko do kuźni elektryczne; wirówki do mleka; masielnicę mechaniczną i elektryczną; przystawkę na pas płaski na WOM co C360 – gm. Gubin, tel. 68 359 57 16. [1,2,3]
- ❖ Sprzedam łąkę 2,27 ha – gm. Dąbie, tel. 692 866 467. [2,3,4]
- ❖ Sprzedam ciągnik 912 po kapitalnym remoncie – gm. Dąbie, tel. 603 397 684. [3,4,5]
- ❖ Sprzedam motocykl MZ 250/2 po kapitalnym remoncie silnika – gm. Dąbie, tel. 512 072 970. [3,4,5]

Powiat międzyrzecki

- ❖ Sprzedam siano i sianokiszonkę w balach. – gm. Pszczew, tel. 693 873 673
- ❖ Sprzedam rozrzutnik obornika Czarna Białostocka 3,5 t; agregat uprawowo-nasienny (agregat Unia, siewnik Poznaniak) stary typ; części do kombajna Bizon Z50 – gm. Przytoczna, tel. 501 467 080. [1,2,3]
- ❖ Sprzedam ziemię orną 8,91 ha., w jednym kawałku: Obręb Goruńsko – gm. Bledzew, tel.607974361. [2,3,4]

Powiat nowosolski

- ❖ Sprzedam 10 t pszenicy ozimej luzem lub workowanej, cena do uzgodnienia – gm. Niegosławice, tel. 795 987 100.
- ❖ Kupię przenośnik ślimakowy, 10 lub 12-metrowy Agro Tom – Stypułów, gm. Kożuchów, tel. 604 321 906.
- ❖ Sprzedam gospodarstwo rolne Piękne Kąty – gm. Siedlisko, tel. 514 423 988.

ZBOŻA KONSUMPCYJNE I ROŚLINY MOTYLKOWE

Powiat	pszenica konsumpcyjna cena zł/t		rzepak cena zł/t		żyto konsumpcyjne cena zł/t		jęczmień konsumpcyjny cena zł/t		kukurydza cena zł/t		groch cena zł/t		bobik cena zł/t		łubin słodki cena zł/t	
	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.
Gorzowski	760	860	1750	1800	550	570	650	650	700	700	x	x	x	x	x	x
Krośniński	760	860	1700	1800	550	570	x	x	700	700	x	x	x	x	x	x
Międzyrzecki	760	860	1700	1800	570	570	x	x	700	700	x	x	x	x	x	x
Nowosolski	730	860	1660	1800	570	570	x	x	700	700	x	x	x	x	x	x
Słubicki	800	860	1700	1800	570	570	x	x	700	700	x	x	x	x	x	x
Strzelecko -Drezdenecki	800	860	1700	1800	570	570	x	x	700	700	x	x	x	x	x	x
Sulęciński	760	860	1700	1800	550	570	x	x	700	700	x	x	x	x	x	x
Świebodziński	710	860	1750	1800	530	570	x	x	700	700	900	900	x	x	970	970
Wschowski	760	860	1800	1800	570	570	x	x	700	700	x	x			x	x
Zielonogórski	700	860	1700	1800	510	570	x	x	700	700	x	x	x	x	x	x
Żagański	760	860	1700	1800	570	570	x	x	700	700	x	x	x	x	x	x
Żarski	760	860	1700	1800	570	570	x	x	700	700	x	x	x	x	x	x

Tabela przedstawia aktualne ceny zbóż konsumpcyjnych oraz roślin motylkowych (z podziałem na powiaty w województwie lubuskim) w lutym 2024 r.

Z zebranych danych wynika, że ceny pszenicy konsumpcyjnej w województwie lubuskim wahały się od 700 zł/t w powiecie zielonogórskim do 860 zł/t w pozostałych powiatach. Cena rzepaku kształtowała się od 1660 zł/t w powiecie nowosolskim do 1800 zł/ w reszcie lubuskich powiatów. Żyto konsumpcyjne było skupowane od 510 zł/t w powiecie zielonogórskim do 570 zł/t w pozostałej części województwa lubuskiego. Jęczmień konsumpcyjny był skupowany tylko w powiecie gorzowskim, a cena skupu wynosiła 650 zł/t. Cena kukurydzy kształtowała się na poziomie 700 zł/t w całym województwie. Groch i łubin słodki skupowano jedynie w powiecie świebodzińskim, a ceny skupu wynosiły odpowiednio 900 zł/t i 970 zł/t. Zestawienie cen zostało sporządzone na 16.02.2024 r.

Powiat słubicki

- ❖ Sprzedam silnik 7,5 kW, Krajcegę 5,5 kW, siewnik Poznaniak, szer. 2,7 m – gm. Górzycza, tel. 95 759 15 08.
- ❖ Sprzedam kultywator 5 m i plug 4 skibowy Polski – gm. Rzepin, tel. 607 274 796.

Powiat strzelecko-drezdenecki

- ❖ Sprzedam pszenicę, pszenżyto, żyto – miejscowość Strzelce Krajeńskie, tel. 667 023 064.

Powiat sulęciński

- ❖ Sprzedam konny przetrząsacz widłowy do siana oraz kosiarkę konną; pszenicę ozimą 3 t – gm. Krzeszyce, tel. 504 823 461.
- ❖ Sprzedam grunty orne (do 10 ha) na terenie gminy Lubniewice, tel. 507 197 255.
- ❖ Sprzedam i dowiozę prosiaki lub zamienię za zboże – gm. Krzeszyce, tel. 509 975 905.
- ❖ Sprzedam: kombajn zbożowy Bizon Z-056, sieczkarnię jednorzędową do kukurydzy, ładowacz „CYKLOP”, siewnik zbożowy MAZUR szer. robocza 4,2m, sieczkarnię „ORKAN”, sadzarkę do ziemniaków 2-rzędową (czeska) – gm. Słońsk, tel. 605 329 315.
- ❖ Sprzedam cielaki z odsadki – gm. Torzym, tel. 795 523 963. [2,3,4]
- ❖ Sprzedam krowę jerseyjkę – gm. Torzym, tel. 797 523 963. [III, IV, V]

Powiat świebodziński

- ❖ Kupię ciągnik Zetor, przystawkę i siewnik do kukurydzy oraz rozsiewacz nawozu – tel. 728 032 907.
- ❖ Sprzedam słomę – gm. Świebodzin, tel. 662 932 128.
- ❖ Sprzedam uroczysko 1 ha – Grodziszczce, gm. Świebodzin, tel. 663 411 075.
- ❖ Sprzedam ziemniaki jadalne i paszowe – gm. Świebodzin, tel. 601 884 531, 693 708 162.
- ❖ Sprzedam 2 ha ziemi w Boryszynie – gm. Lubrza, tel. 663 411 075.

- ❖ Sprzedam części do prasy Fortschritt – gm. Świebodzin, tel. 665 510 508.
- ❖ Sprzedam lub zamienię Prasa Claas 2A wariant 180 – gm. Zbąszynek, tel. 888 102 028.
- ❖ Sprzedam 15 krów mlecznych rasy HF – gm. Szczaniec, tel. 888 054 437.
- ❖ Sprzedam agregat uprawowo-siewny, 2,5 m, bierny z siewnikiem 1 m, kompletne osie z kołami do przyczepy HL5, kompletne osie z kołami do HC6, siewnik do nawozu „Motyl”, ciągnik K25 z sinikiem C328, budynek gospodarczy 320 m² z dużym strychem na działce o pow. 40 a – gm. Szczaniec, tel. 783 478 115.
- ❖ Sprzedam krowy do dalszej hodowli, – gm. Lubrza, tel. 507 593 811.
- ❖ Sprzedam części do prasy Fortschritt – gm. Świebodzin tel. 665 510 508.
- ❖ Sprzedam dom i budynki gospodarcze, siedlisko 0,60 ha koło Świebodzińca. Możliwość dokupienia 1,05ha gruntu rolnego – tel. 697 995 821.
- ❖ Sprzedam cielaki – gm. Szczaniec, tel. 538 349 044. [2,3]
- ❖ Sprzedam łubin wąskolistny i gorczycę – Ługów 49, tel. 601 884 531; 693 708 162. [2,3,4]
- ❖ Sprzedam opryskiwacz 450 l, szer. 12 m z nową pompą; przyczepę szywną 6 t; przyczepę wywrotkę 4,5 t, talerzówkę zawieszoną 2,7 m z wałkiem strunowym; śrutownik bijakowy BĄK z silnikiem 7,5 kW; krajcegę – stół metalowy z silnikiem 5,5 kW – gm. Świebodzin, tel. 695 114 566. [2,3,4]

Powiat zielonogórski

- ❖ Sprzedam pszenicę i pszenżyto ozime, owies, ziemniaki paszowe – gm. Świdnica, tel. 664 134 260; 68 32 73 152.
- ❖ Sprzedam owies, pszenicę, ziemniaki – gm. Sulechów, tel. 603 359 226.
- ❖ Sprzedam żyto, 20 t – gm. Sulechów, tel. 504 712 948.
- ❖ Sprzedam opryskiwacz Douven 3400/24 m; bronę talerzową 4 m ciężką; przyczepę HL 8011; przyczepę czeską BSS; kombajn Bizon – gm. Sulechów, tel. 695 568 702.
- ❖ Sprzedam śrutownik Bąk, betoniarke 150 l, taczki OHAR – gm. Świdnica, tel. 889 485 429.
- ❖ Sprzedam zgrabiarkę 7GW – 2 nowe koła; plug 5-cio skibowy „Grudziądź” – nowe lemieszce – gm. Świdnica, tel. 501 105 627

**GOSPODARSTWO
ROLNE**
Dariusz Wardęga

Lubiewko 8 • 66-520 Dobiegiew

**SPRZEDAŻ ZIEMNIAKÓW SADZENIAKÓW
ODMIANY KLASYFIKOWANE**

**A MARABEL KL. A • ANUSCHKA KL. A
RED SONIA KL. • VINETA KL. A • BELANA KL. A**

MOŻLIWY TRANSPORT

**TELEFON:
606 207 291 lub 606 897 291**

- ❖ Sprzedam śrutownik bijakowy 11 kW – gm. Babimost, tel. 606 538 410.
- ❖ Sprzedam Silos Bin 60 ton – 2 szt., dmuchawę przewietrzającą i załadowniczą, wentylator R 700, skrzynkę transportową wywrotkę na tuz, przyczepkę samozbierającą (8-10 m³) – gm. Sulechów, tel. 795 989 521.
- ❖ Sprzedam owies i pszenicę – gm. Sulechów, tel. 603 359 226.
- ❖ Sprzedam rozrzutnik obornika Fortschritt T-088; sortownik do sortowania cebuli i ziemniaków – gm. Babimost, tel. 606 538 410.
- ❖ Sprzedam pszenżyto ozime, grykę wysuszoną, oczyszczoną nie pryskaną – gm. Nowogród Bobrzański, tel. 662 902 237.
- ❖ Sprzedam pług podorywkowy 5-skibowy „Grudziądz”, 7 balotów siana dobrej jakości – gm. Świdnica, tel. 501 105 627.
- ❖ Sprzedam kombajn BIZON Z056, stan dobry – gm. Kargowa, tel. 508 053 826.
- ❖ Kupię pług 4-skibowy zagonowy, na zabezpieczeniach sprężynowych lub resorowych – gm. Babimost, tel. 512 505 897.
- ❖ Sprzedam żyto, około 20 t – gm. Sulechów, tel. 722 339 569.
- ❖ Kupię ciągnik rolniczy z silnikiem 4-cylindrowym + TUR Ursus lub Zetor – gm. Nowogród Bobrzański, tel. 793 677 507.
- ❖ Sprzedam pług 4-skibowy obrotowy firmy Krone, skrzynię biegów 3-biegową do ciągnika Ursus 1224 – gm. Sulechów, tel. 601 979 533.
- ❖ Sprzedam ciągnik C330 wraz z osprzętem – gm. Sulechów, tel. 603 863 835.
- ❖ Sprzedam ciągnik MTZ rocz. 1989, zarejestrowany; głębosz z wałem strunowym; kosiarkę rotacyjną; mulczer 3 m; rozsiewacz do nawozów; talerzówkę 4 m; ule wielkopolskie; wał Cambella Crosskill – gm. Sulechów, tel. 509 918 788.
- ❖ Sprzedam pszenżyto ozime, jęczmień ozimy, owies, tarczę do drewna 60 cm – gm. Świdnica, tel. 68 327 33 83.
- ❖ Sprzedam ciągnik Ursus C330 1977 r.; rozrzutnik tandem 6 t; siano w balotach 130 – gm. Babimost, tel. 723 921 297. [2,3,4]
- ❖ Sprzedam rozrzutnik obornika jednoosiowy oraz palnik węglowy – gm. Nowogród Bobrzański, tel. 662 902 237. [3,4]

Powiat żagański

- ❖ Sprzedam ziemię orną 2,58 ha, Karczówka – gm. Brzeźnica, tel. 694 532 046, 534 006 222.

- ❖ Wynajmę świder zawieszany na TUZ ciągnika, napęd WOM – gm. Iłowa, tel. 888 919 297.
- ❖ Sprzedam owies i grykę ekologiczną z certyfikatem – gm. Szprotawa, tel. 603 110 841.
- ❖ Sprzedam większe ilości mleka koziego oraz młode kózki, sprzedam scenę na platformie podwozowej – Gorzupia Dolna, gm. Żagań, tel. 509 310 641.
- ❖ Sprzedam owies – gm. Iłowa, tel. 516 045 735.
- ❖ Sprzedam siewnik Poznaniak tanio, reduktor obrotów poziomy 3 kW nowy do podajników czerpakowych, do transportu zboża na silosy (cena do uzgodnienia), silnik 10 kW w komplecie z bijakami do zboża, ssąco-tłoczący – Chotków, tel. 791 782 664.
- ❖ Sprzedam grunty rolne o pow. 2,58 h położone we wsi Karczówka – gm. Brzeźnica koło Żagania. Cena do uzgodnienia po wcześniejszym kontakcie – tel. 698 836 730.
- ❖ Sprzedam jarzma porodowe dla macior z korytami – 7 szt. Cena do uzgodnienia – tel. 791 782 664.
- ❖ Sprzedam sadzonki lawendy odmiany Grosso i Grappenhall, doniczka po 4 zł, w sprzedaży także większe sadzonki, możliwość wysyłki lub dowozu – Silno Małe, gm. Wymiarki, tel. 722 073 825.
- ❖ Sprzedam pług 3 skibowy PHX, pług 4 skibowy, kultywator 2,7m oraz kosiarkę rotacyjną 1,7m – gm. Żagań, tel. 691 983 855.
- ❖ Sprzedam pług 4-skibowy, tryki kameruńskie, jagnięta mieszańce z rasą mięsną, same gubią runo (krzyżówka kamerun+BMC), – gm. Brzeźnica, tel. 605 052 992.
- ❖ Kupię bydło odsadki do dalszego chowu. Płatność gotówką przy odbiorze – gm. Szprotawa, tel. 604 817 761, 601 573 280.
- ❖ Sprzedam facelię – tel. 791 782 664.
- ❖ Sprzedam działkę w Dzierzychowicach, tel. 698 896 344.
- ❖ Sprzedam 4 działki w Dzierzychowicach, – gm. Żagań, tel. 609 981 563.
- ❖ Sprzedam łubin żółty oraz grykę – gm. Żagań, tel. 506 893 546. [1,2,3,4]

Powiat żarski

- ❖ Sprzedam działkę rekreacyjno-budowlaną za lasem między górami i stawami, 5 km od Żar – tel. 607 035 344.
- ❖ Sprzedam przyczepę wywrotkę na 3 strony D47, ORKAN-2, opony: 18,4/30; 16,9/28; 900/20; koła: 9,5/32; 9,5/36 – gmina Siedlec, tel. 693 439 340.
- ❖ Sprzedam ciągnik John Deer 120 KM lub zamienię na mniejszy; przyczepę wywrotkę HL 5 t – MTZ50, sprowadzona kompletna – cena złomu; traktorek ogrodniczy + przystawki uprawowe; siewnik zbożowy Saksonia 3 m; kosiarkę rotacyjną dwu bębnową; sprężarkę śrubową, wydajność 5m³/min; skrzynię do przyczepy wywrotki na 3 strony; siewnik zbożowy „Saksonia” 3m; rozsiewacz nawozów 2 talerze; wyrzynarkę do kiszki, nóż hydrauliczny; podwozie do przyczepy z osiami, rama przecięta na pół; opony rolnicze 16,9x34, 12,5x15 i inne; części do maszyn rolniczych; pszenicę – możliwy transport – gm. Brody, tel. 507 675 637. [2,3,4]
- ❖ Sprzedam nasiona gorczycy, materiał kwalifikowany 12 zł/kg; samochód Hyundai Tucson 4x4, rok prod. 2007, diesel 2.0 – gm. Żary, tel. 602 781 033.
- ❖ Sprzedam rozrzutnik obornika jednoosiowy – gm. Trzebiel, tel. 888 932 311.
- ❖ Sprzedam zboże ekologiczne (certyfikat) owies 1,2 t, gryka 1,5 t, – gm. Lipinki Łużyckie tel. 512 890 136.
- ❖ Wyzdierzawię grunty rolne – gm. Lipinki Łużyckie i ościenne gminy, tel. 513 640 259, tel. 505 022 762.
- ❖ Sprzedam siewnik do nawozów lejowy, prasę kosztującą SIPMA 224, brony 5-polowe – gm. Brody, tel. 503 745 466. [III, IV, V]

Pozostałe

- ❖ Kupię siano z magazynu – gm. Wieleń, tel. 605 747 941.
- ❖ Kupię ciągnik Zetor, przystawkę do kukurydzy, siewnik do kukurydzy, rozsiewacz nawozu – tel. 728 032 907.
- ❖ Kupię sprzęt rolniczy: ciągniki, kombajny, przyczepy, prasy, ładowarki oraz inny sprzęt cały lub uszkodzony, tel. 724 572 225.
- ❖ Sprzedam nostrzyk ekologiczny – tel. 697 095 290. [3,4,5]
- ❖ Sprzedam ciągnik ZETOR 1993 r., maszyny: śrutownik „Bąk”, pompę do szamba z beczką; nowy agregat prądotwórczy; nową zagęszczarkę – gm. Boleszkowice, tel. 604 625 062 [III, IV, V]

PRENUMERATA MIESIĘCZNIKA

w 2024 r.

7,00 zł miesięcznie

84,00 zł
rocznie

**PRENUMERATA
WERSJI ELEKTRONICZNEJ
JUŻ
DOSTĘPNA**

**Dla stałych czytelników
do wygrania CENNE nagrody**

Prenumeratę można zamówić również u doradców terenowych w Powiatowych Zespołach Doradztwa Rolniczego lub w Redakcji Lubuskich Aktualności Rolniczych w Kalsku

odcinek dla nadawcy

nr rachunku odbiorcy: 24 1130 1222 0030
nr rachunku odbiorcy cd.: 2053 4720 0004
odbiorca: Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego Kalsk 91, 66-100 Sulechów
kwota: _____
zleceniodawca: _____
tytułem: _____

opłata: _____

Polecenie przelewu / wpłata gotówkowa
* niepotrzebne skreślić

nazwa odbiorcy	Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego										
nazwa odbiorcy cd.	Kalsk 91, 66-100 Sulechów										
nr rachunku odbiorcy	24 1130 1222 0030 2053 4720 0004										
		W	P	waluta	kwota						
nr rachunku zleceniodawcy (przelew)/kwota słownie (wpłata)											
nazwa zleceniodawcy											
nazwa zleceniodawcy cd.											
tytułem											
tytułem cd.											
opłata:											
pieczęć, data i podpis(y) zleceniodawcy											

stempel dzienny: _____

Współpracownikom, przyjaciołom,
klientom i sympatykom życzymy
Świat prawdziwie Wielkanocnych.
Z wiara mocna i nadzieja na lepsze jutro.
Z jajkiem, słońcem i dyngusem roześmianym.
By miłość, dobroć i radość pozostały
z Państwem na wiele dni i tygodni.

Właściciele i Pracownicy
AGRO-BIZNES Sularz i Wspólnicy spółka jawna

„AGRO-BIZNES”

Sularz i Wspólnicy spółka jawna

ul. Myśliborska 56 • 66-400 Gorzów Wlkp.

• tel. 95 731 42 42, 95 720 62 75

www.agro-biznes.pl; e-mail: sekretariat@agro-biznes.pl